

BEVARANDEPROGRAM ÖSTRA TÅGABORG OCH STATTENA

ANTAGET I KOMMUNFULLMÄKTIGE 2015-01-20

BEVARANDEPLANSKOMMITTÉN

Postadress SE-251 89 Helsingborg

helsingborg.se

Text: Helena Rosengren och Emelie Petersson, Regionmuseet i Skåne

Foto om ej annat anges: Helena Rosengren, Regionmuseet i Skåne

Kartor: Christina Andersson, Stadsbyggnadsförvaltningen

Övriga kartor och flygfoton: Stadsbyggnadsförvaltningen

Layout: Lennart Persson Grafisk formgivning

Tryck: Holmbergs i Malmö

©Helsingborgs stad, Bevarandeplanskommittén 2015

ISBN 978-91-87274-38-8

Omslagsbild stor: Nybyggnadsprojekt i kvarteret Gjuteriet 1955. Foto: Lindberg.

Omslag liten bild 1: Villa i kvarteret Björken.

Omslag liten bild 2: Flerbostadshus i kvarteret Yxan.

Omslag liten bild 3: Detalj av Magnus Stenbocksskolans tak. Foto: Karin Gustavsson 2007

Baksida: Kvarteret Poppel. Foto: Helsingborgshem. Bildbanken Kärnan.

BEVARANDEPROGRAM ÖSTRA TÅGABORG OCH STATTENA

ANTAGET I KOMMUNFULLMÄKTIGE
2015-01-20

HELSINGBORGS STADS
BEVARANDEPLANSKOMMITTÉ

Innehåll

Förord	5
Inledning	6
Kulturhistorisk klassificering	8
Bevarandeprogram, lagstiftning och bygglovshantering	10
Rekommendationer vid ändring	12
Geografi och historik	13
Kvarter och fastigheter	28
BILAGOR: Ortofotografi över området	
Karta över klassificerade byggnader	

Grubbagatan på Stattena 2014. Foto: Anders Ebefeldt, Studio e Bildbanken Kärnan

Förord

Sedan 1979 har bevarandeplanskommittén i Helsingborgs stad uppgiften att ta fram bevarandeprogram. Programmen skall vara underlag för samhällsplanering, sprida kunskap bland boende, fastighetsägare och andra intresserade om Helsingborgs bebyggelsemiljöer, samt stimulera till ett gott förvaltande av byggnader och miljöer i staden.

Föreliggande bevarandeprogram för östra Tågaborg och Statten har ett antal föregångare: Bevarandeprogram för Helsingborgs stadskärna (fastställt av kommunfullmäktige 1985), Råå (1991), Västra Tågaborg (1995), Olympia – Slottshöjden (1997), Drottninggatan – Pålsjö (1998), Wilson Park (1999), Ramlösa (2000), det utökade och reviderade programmet för stadskärnan (2002), Mörarp (2004), Hasslarp och Kattarp (2006), Domsten och Eneborg-Högaborg (2008), Planteringen (2011) samt Hittarp och Laröd (2012). Bevarandeprogram för Gåsebäck och Husarområdet fastställdes 2012 och bevarandeprogrammet för Husensjö år 2013. Dessutom finns ett kulturminnesvårdsprogram för hela kommunen, antaget 1991.

Arbetet med bevarandeprogrammet för östra Tågaborg och Statten genomfördes 2013 under ledning av bevarandeplanskommittén. Kommittén har fem ledamöter. Ordföranden utses av kommunstyrelsen, två ledamöter utses av byggnadsnämnden och två av kulturnämnden. För inventering, fotografering samt manuskript har bebyggelseantikvarie Helena Rosenberg från Regionmuseet Kristianstad svarat. Byggnadsantikvarie Emelie Petersson har bidragit med beskrivning samt värdering av en del av enbostadshusen. I arbetet har även tjänstemän knutna till kommittén deltagit.

Efter remisshantering har programmet bearbetas med anledning av inkomna synpunkter, varefter programmet skickats till Kommunfullmäktige för antagande.

Bevarandeplanskommittén
Helsingborg, oktober 2014

Inledning

Kulturmiljön i östra Tågaborg och Stattena visar hur området under de senaste 150 åren har ändrat karaktär från ett agrart präglat landskap med kvarn rörelser till ett område med bostäder och industrier. Miljön präglas av olika typer av enbostadshus, flerbostadshus, en skolmiljö, ett handelscenter och ett industriområde. I den nordvästra delen av området, där det tidigare var åker- och betesmark, finns mestadels villor från 1900-talets början. I de centrala delarna domineras bebyggelsen av flerbostadshus, uppförda mellan 1935 och 1975. I den södra delen av området fanns tidigare en hel del småindustrier längs Hälsovägen och lägre stadsbebyggelse kring korsningen Ringstorpsvägen/Hälsovägen. Idag finns industrierna och affärsverksamheterna främst i den sydöstra delen av området. Bevarandepianskommitténs arbete syftar till att lyfta fram och tydliggöra värdena i denna levande kulturmiljö.

Detta bevarandeprogram har som uppgift att vara ett hjälpmedel i kommunens ärendehantering. Det skall underlätta bedömningen av bygglovsärenden och andra åtgärder som berör bebyggelsemiljön. Bevarandeprogrammet skall förtydliga de kulturhistoriska och arkitektoniska värdena, så att dessa uppmärksammas vid stadsplanering och bygglovshantering. Ett annat syfte med bevarandeprogrammet är att sprida kunskap om de kulturhistoriska värdena bland husägare och boende i östra Tågaborg och Stattena samt att öka intresset för att miljön vårdas och tas om hand på ett bra sätt.

Arbetet skall ge en historisk och kulturell förankring som gör närmiljö och omgivning gripbar och förståelig av alla. En levande och välkänd kulturmiljö stärker medborgarnas identifiering med den egna orten och engagemang i denna. Bevarandeprogrammet kommer att finnas tillgängligt på stadens hemsida. På Kulturmagasinet och via Helsingborgs kontaktcenter kommer man att kunna ta del av innehållet på plats eller köpa med sig ett eget exemplar. Förslag till bevarandeprogram skickas ut till samtliga fastighetsägare med byggnader som har klassats i programmet. I samband med detta hålls ett informationsmöte.

Bevarandeprogrammets status och tillämpning

Bevarandeprogrammets uppgift är att peka ut kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och öka förståelsen för områdets historia. Bevarandeprogrammet antas slutligen av kommunfullmäktige. Bevarandeprogrammet har en rådgivande status, men är inte juridiskt bindande, och ska ses som ett ställningstagande kring var det finns kulturhistoriska värden som behöver tas hänsyn till. I den kulturhistoriska klassificeringen har inte byggnadens tekniska status eller framtida förändringsbehov vägts in.

I planärenden och bygglovsprövning gör stadsbyggnadsnämnden en helhetsbedömning utifrån både enskilda och allmänna intressen. Stadsbyggnadsnämnden har till uppgift att bevaka kulturhistoriska intressen, men också ta hänsyn till estetiska, funktionella och ekonomiska faktorer.

Detaljplanering och bygglovsprövning ska, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Stadsbyggnadsnämndens prövar ärenden utifrån en helhetssyn och med stöd i Plan- och bygglagen (SFS 2010:900).

O D Krooks gata, med bostadshus och Börjes konditori till höger – en uppskattad kulturmiljö. Foto: Karin Gustavsson 2008.

För att skapa en levande kulturmiljö är det viktigt att byggnaderna används och har en funktion. Man bör låta byggnaden, dess egenskaper och karaktär vara utgångspunkten för förändring och tänka långsiktigt. För att uppnå exempelvis tillgänglighet och god energihushållning kan det krävas nya lösningar som är anpassade till huset. Rivning är alltid olycklig då byggnaden helt försvinner och med den en bit av historien, ombyggnad och tillbyggnad bör alltid provas först. Särskilt värdefulla kulturmiljöer får inte förvanskas, men förvanskingsförbudet är inget förändringsförbud. Kulturhistoriska byggnader kräver särskild omsorg i samband med till- och ombyggnad. Om man tydliggör och respekterar de kulturhistoriska värdena kan man utföra många olika åtgärder även i en särskilt värdefull byggnad.

Rådgivning

För att klarlägga värdena kan ofta sakkunnig hjälp behövas. Idag finns det certifiering av sakkunniga kontrollanter av kulturvärden och flera konsultfirmor i Skåne har certifierade medarbetare. Genom certifieringen säkerställs både utbildningsnivå och erfarenhet. Staden tillhandahåller även enklare rådgivning som en service till medborgarna som du kan nå via Helsingborg kontaktcenter på telefon 042-10 50 00:

- För frågor kring byggnadsvård, sök stadsantikvarien på Kulturförvaltningen
- För frågor som rör gestaltning och varsamhet, sök stadsarkitekten
- För frågor som rör bygglov och lovplikt, sök Stadsbyggnadsförvaltningens bygglovsavdelning

Kulturhistorisk klassificering

Byggnaderna har klassificerats i tre grupper: Särskilt värdefull bebyggelse som omfattas av förvanskningförbud enligt PBL 8:13§, bebyggelse av kompletterande värde samt övrig bebyggelse. Denna klassificering motsvaras på kartan längst bak i denna rapport av färgerna rött, gult och vitt (omarkerat). Klassificeringen har gjorts i relation till övriga byggnader och med hänsyn till stadens historia. I framtiden kan bedömningarna omvärderas då grunden för värderingarna hela tiden ändras.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 8:13 §

Byggnader som anses särskilt värdefulla ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller arkitektonisk synpunkt. I östra Tågaborg och Stattena gäller detta främst äldre bostadshus som är i gott skick, utan sådana ändringar som minskat det kulturhistoriska värdet. Arkitektoniskt värde har också stor betydelse eftersom det kan vara svårt att belysa den historiska utvecklingen när en så stor del av bebyggelsen är modern.

Bebyggelse av kompletterande värde för miljön

Vardaglig bebyggelse som är föredömligt väl bevarad och där eventuella till- och ombyggnader är anpassade till byggnadens karaktärsdrag så att dessa inte har försvunnit eller förminskats. Klassificeringen omfattar även bebyggelse med något förvanskade karaktärsdrag, men som genom sin ålder och anknytning till områdets historia ändå bedöms ha ett kulturhistoriskt värde.

Övrig bebyggelse

Det är svårt att ge en samlad kulturhistorisk bedömning utan historiskt perspektiv. Det gör att merparten av den nyare bebyggelsen är klassificerad som övrig bebyggelse. I de fall de har satts i en högre klass har det främst motiverats av ett arkitektoniskt värde. Nyare byggnader kan i framtiden komma att klassas högre. I kategorin övrig bebyggelse ingår även byggnader där värdet har förminskats genom mindre väl anpassade ändringar.

Att bedöma kulturhistoriskt värde

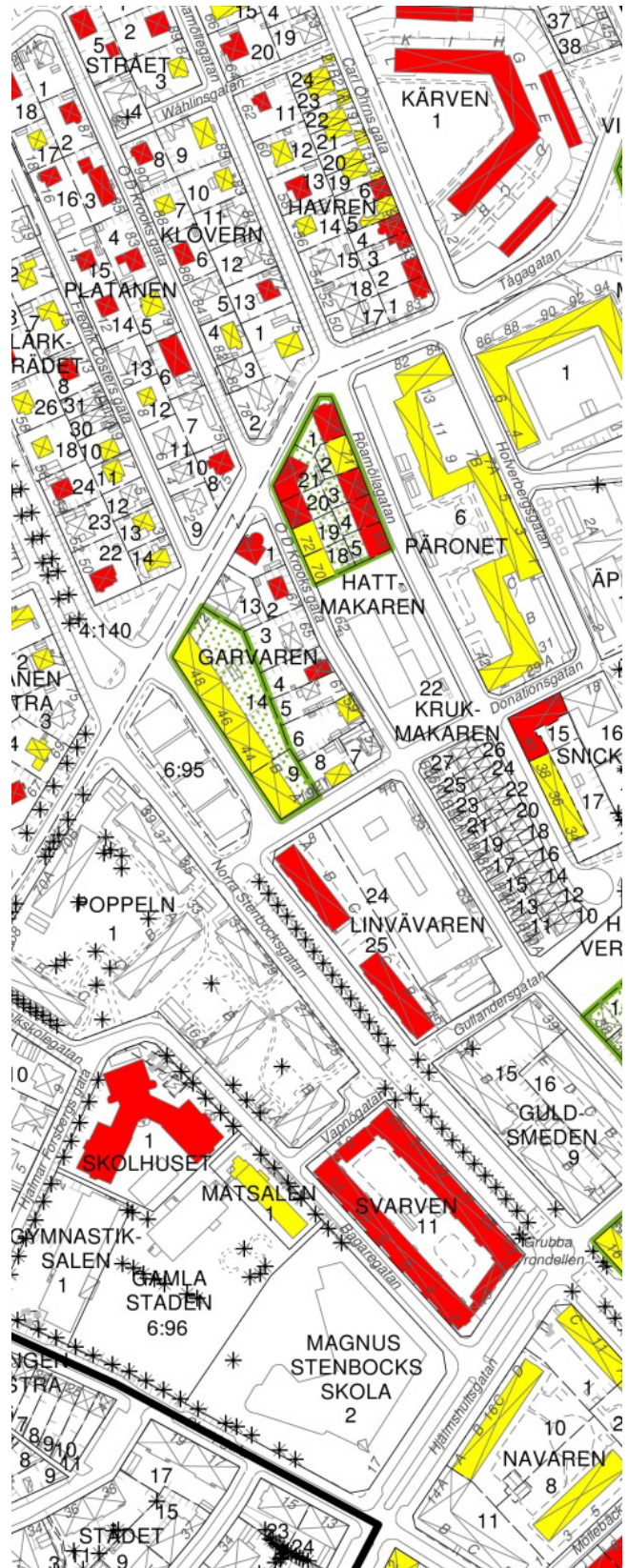
Kulturhistoriskt värde är inget entydigt begrepp utan består av ett komplex av värden som kan delas in i dokumentvärden, upplevelsevärden och övergripande/förstärkande värden. Till dokumentvärdena räknas byggnadshistoriska, teknikhistoriska, samhällshistoriska, personhistoriska värden med mera. Dessa värden är absoluta, objektiva och kan lätt jämföras med motsvarande värden i byggnader från andra områden eller regioner. Ålder är här ett värde, men inte i sig själv utan i relation till andra värden och upplysningar om byggnadernas historia. Värdena kan berätta om tekniska innovationer i konstruktionen, planlösningar, byggnadsdetaljer, på vilket sätt byggnaderna har använts, vilka samhällsfunktioner som bedrivits i byggnaderna, hur man levit och umgåtts, betydelsefulla personers födelsehem etcetera. Samtliga dokumentvärden belyser på olika sätt olika sidor av den historiska utvecklingen i ett område.

Till dokumentvärdena kan läggas upplevelsevärden. Upplevelsevärden kan vara självständiga men också verka förstärkande på övriga värden, ofta är de oberoende av ålder. Ett exempel är arkitektoniskt värde som bedöms såväl efter estetiska kriterier som efter de förutsättningar som ligger bakom en viss arkitektonisk lösning. Bland upplevelsevärdena räknas också patina, symbol- och identitetsvärden liksom traditionsvärden. Värdet är viktigt som

ett rent kvalitetsvärde, för skönhetsupplevelsen och som förebild för nybyggnation. Ett annat värde är kontinuitetsvärdet, som kan finnas i en annars betydelselös byggnad om den genom sin närvaro beskriver en kontinuitet.

Övergripande dessa båda värdekategorier finns begrepp som verkar förstärkande på de övriga. Äkthet, autenticitet är ett sådant värde, grundat dels på graden av ursprunglighet, helhetskaraktär, dels på en bedömning av äkthet. Kvalitetsvärden avseende såväl konstruktion, byggnadsmaterial, arkitektur med mera är en viktig övergripande aspekt på samma sätt som graden av sällsynthet eller representativitet. Sällsynthet har länge setts som förstärkande värde vid en bedömning, vilket även representativitet numera anses vara. Det som är karaktäristiskt för en tid kan vara utan betydelse för dem som lever i dess samtid men av ett annat och större värde för kommande generationer.

Klassificeringen av byggnaderna grundar sig på en sammanvägning av dessa värden. Betoningen ligger dock i huvudsak på den lokala miljön och det specifikt intressanta för östra Tågaborg och Stattena samt för Helsingborg som kommun.

Bevarandeprogram, lagstiftning och bygglovshantering

Kulturarvet och kulturmiljön är en gemensam tillgång som delas av alla. Det innebär att alla också har en skyldighet att förvalta detta arv och denna tillgång på bästa möjliga sätt. Lagen om kulturminnen (KML) inleds med en så kallad portalparagraf: *"Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvar för detta delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön."*

Länsstyrelsen fattar beslut enligt KML om vilka byggnader som skall skyddas som byggnadsminnen, den starkaste form av skydd en byggnad kan få. För att en byggnad eller miljö skall förklaras som byggnadsminne skall den anses vara synnerligen märklig eller ha ett nationellt intresse. Ingenting får ändras, rivas eller tillföras ett byggnadsminne utan tillstånd från länsstyrelsen, och fastighetsägaren har skyldighet att underhålla byggnaderna så att det kulturhistoriska värdet inte förminskas. KML reglerar också skyddet av kyrkobyggnader och kyrkogårdsmark som anlagts före 1940. Även fornlämningar skyddas av KML och får inte tas bort utan länsstyrelsens tillstånd. I östra Tågaborg och Stattena finns inga byggnader som omfattas av KML. Det finns heller inga kända fornlämningar i området.

Plan- och Bygglagen (PBL) är ett kommunalt redskap som reglerar hur städer, tätorter och landsbygd skall planeras och bebyggas på ett sätt som tillgodoser både allmänna och enskilda intressen. PBL innehåller också möjligheter att säkerställa kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Det andra kapitlet som innehåller krav och regler på byggnader inleds med att byggnader "skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbildningen och natur- och kulturvärdena på platsen". (PBL 2:6§)

Den paragraf som ligger till grund för den "högsta" klassificeringen i bevarandeprogrammet är den trettonde paragrafen i åttonde kapitlet (PBL 8:13§): "En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas."

Det samma gäller tomter, anläggningar eller bebyggelseområden som är särskilt värdefulla. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras (PBL 8:14§). På kartan har sådana särskilt värdefulla byggnader markerats röda. Bebyggelsen har vidare kategoriserats till "bebyggelse av kompletterande värde för miljön" samt "övrig bebyggelse". Även för sådana byggnader kan PBL 8:13§ vara tillämplig som ingående i ett särskilt värdefullt bebyggelseområde eller då dess egna kvaliteter med tiden omvärderas.

En annan viktig reglering i PBL är den så kallade varsamhetsparagrafen, PBL 8:17§. Den lyder: "Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad skall utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar tillvara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden." Detta gäller alltså alla byggnader, inte bara de som på kartan i bevarandeprogrammet markerats gula, även om en klassificering ger extra tyngd åt kraven på varsamhet.

Vid bygglovsprövning bedöms om den önskade byggnadsåtgärden överensstämmer med detaljplanebestämmelser och med PBL:s generella regler, bland annat med hänsyn till trafik, stads- eller landskapsbild samt förhållanden på granntomter och i omgivningen, kraven på varsamhet och skydd mot förvanskning etc. Det åligger den enskilde byggherren att följa de ovan nämnda lagreglerna i rimlig utsträckning även i de fall då inget bygglov krävs.

Magnus Stenbocks skola byggdes på 1910-talet. 100 år senare ändras användningen till bostäder. Byggnaden är skyddad mot förvanskning i detaljplan genom skyddsbestämmelsen q. Foto: Karin Gustavsson 2007

Bevarandeprogrammets klassificeringar utgör ett underlag för att hävda kulturhistoriska värden med stöd av PBL. Vid detaljpaneläggning eller upprättande av områdesbestämmelser kan juridiskt bindande skydds- och varsamhetsbestämmelser meddelas. Skyddsbestämmelser, vanligtvis betecknade med q, brukar förenas med rivningsförbud. I planbestämmelserna kan dessutom ges konkreta utformningskrav i fråga om material och utförande, liksom att bygglovsplikten kan utökas. Exempelvis kan underhållsåtgärder, trädfällning med mera göras lovpliktiga där detta anses befogat. Innan nya detaljplaner eller områdesbestämmelser antas, måste berörda fastighetsägare få möjlighet att yttra sig, till exempel angående de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna skydds- och varsamhetsbestämmelserna.

Bevarandeprogrammets klassificering gör att man vid bygglovsprövning tar stor hänsyn till det kulturhistoriska värdet och det är dessa kriterier som styr vilka förändringar som kan godtas. Klassificeringen innebär inte automatiskt någon utökad bygglovsplikt. Däremot kan bedömningsgrunden förändras angående vilka yttre åtgärder som väsentligt ändrar byggnadens karaktär och därigenom kan anses bygglovspliktigt, till exempel vid ommålning, fönsterbyte eller ändring av skorsten och andra byggnadsdetaljer. Vad som anses ändra byggnadens karaktär och således är bygglovspliktiga avgörs från fall till fall. Säkra är att kontakta stadsbyggnadsförvaltningen innan man påbörjar en förändring.

Rekommendationer vid ändring

- Huvudregeln är materialhänsyn, det vill säga utgå från de material med samma ytbehandling som fanns när huset byggdes, oavsett ålder, och byt inte i onödan om det inte föreligger uppenbara skäl.
- Fasadmaterial – respektera det ursprungliga fasadmaterialiet, oavsett ålder, och underhåll detsamma. Putsa till exempel inte över eller måla ett fogat murverk oavsett om det är från 1800-talet eller 1970-talet.
- Fönster – ändra inte på ursprungliga fönsterindelnings- och spröjsningar, oavsett ålder, när fönstren behöver renoveras eller bytas.
- Dörrar – bevara ursprungliga dörrar så långt som möjligt. Komplettera gärna med inre dörrar om de äldre är dåliga ur energisynpunkt eller av annan anledning.
- Detaljer och ytor – klä inte in ursprungligen murade eller träfodrade delar med plåt eller annat material.
- Takkupor och takfönster – i takfallet mot det allmänna gaturummet är det viktigt att tilläggen underordnar sig takets storlek så att de inte blir dominanta och iögonfallande.
- Tillbyggnader – huvudregeln är att bygga till bakåt, alltså inte mot det allmänna gaturummet. Låt tillbyggnaden anpassa sig efter befintliga byggnader i material och utförande. Respektera den byggnadsstil som finns.
- Garage – komplettera äldre bostadshus med garagebyggnader anpassade i material och storlek och låt dem inte bli dominerande.
- Carports – underordna dessa i höjd och tak så de inte blir det dominerande inslaget i gaturummet eller på tomten.
- Nybyggnation – planera huset utifrån förutsättningarna på platsen och de omkringliggande husen. Anpassa gestaltning till omgivning.
- Trädgården – tänk på att det gröna är en viktig del av helhetsmiljön och hårdgör inte stora ytor i onödan. Stora träd och uppvuxen grönska är en kvalitet att vårda.
- Murar och staket – utgå ifrån det ursprungliga husets tillkomstperiod och välj en lösning som var vanligt för den tiden.

Geografi och historik

Kulturlandskapets utveckling fram till mitten av 1800-talet

Området Stattena har varit en viktig knutpunkt och vägkorsning sedan långt tillbaka i tiden. Från öster går Ängelholmsvägen, som fått sitt namn från att den går från Ängelholm. Från norr går Ringstorpsvägen, som tidigare var gamla landsvägen med namnet Kullavägen, vilken ledde från Kullabygden. Ringstorpsvägen går vidare söderut, mot hamnen och industriområdet därifrån. Ängelholmsvägen byter namn till Hälsovägen vid Norrbroplatsen och går mot stadskärnan i väst.

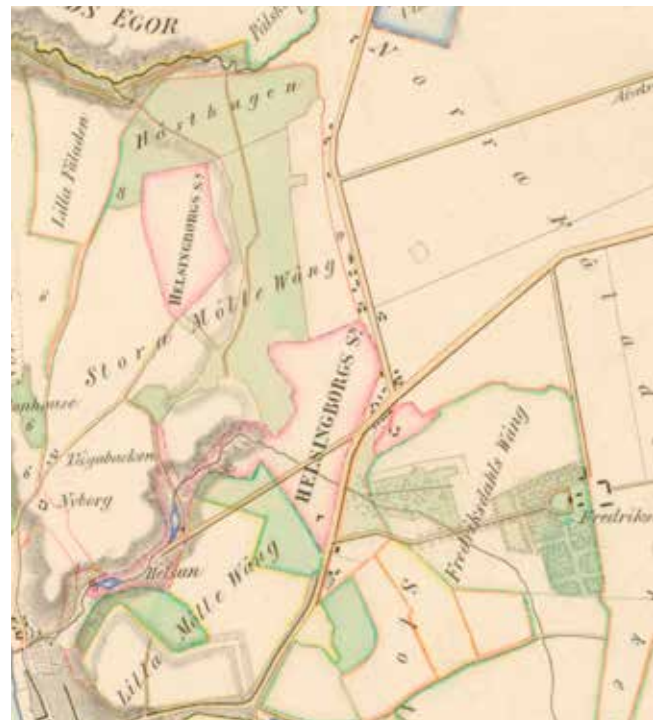
Hälsovägen anlades 1853–54 för att åstadkomma en mindre brant infartsväg till staden än den äldre Långvinkelsgatan. Den tillkom främst i syfte att kunna transportera spannmål ner till hamnen för utskeppning. Under förfluten tid gick den förbi de industrier som uppfördes vid Hälsovägen och som var väsentliga för områdets utveckling. Hälsovägen fortsätter alltså längs det som en gång var Hälsovägen, där vattenkvarnar drevs av Hälsovägen, och ner mot

Fisktorget, idag Henry Dunkers plats. Fisktorget låg norr om staden och på mitten av 1800-talet strax utanför stadens utsträckning. En annan väg inom området och vars sträckning är bevarad är Tågagatan, tidigare Tågavägen. Tågagatan var till en början en vångaväg, dvs. en väg som gick från åkrarna till stadskärnan, där de som brukade marken bodde.

Området där Östra Tågaborg och Stattena idag ligger var, före det bebyggdes, fäladsmark och möllevågar. Det innebär att det var mark som låg mellan Helsingborg stad och Helsingborgs socken dvs. landsförsamlingen. Marken brukades gemensamt men det förekom att kronan gav av denna mark till enskilda personer, likaså hände det att staden gav mark till enskilda personer. För att komma till rätta med detta, i många ögon orättvisa system, gjordes en uppdelning mellan staden och socknen genom en uppmätning 1772 som resulterade i en överenskommelse 1787. Inom bevarandeprogrammets område har även

På kartan syns både Ringstorpahus och krogen Stattenahus. Därmed syns den holländska väderkvarnen som uppfördes 1803. Skånska rekognosceringskartan 1820.

Karta från 1853 med korsningen av vägarna i mitten och Hälsovägens sträckning. Här syns även vilken mark som tillhörde Helsingborgs socken.

Fredriksdal var ursprungligen ett landeri. Huvudbyggnaden uppförd 1787. Foto: AB Helsingborgs-Bild, 1967.

marker som tillhörde s.k. landerier funnits. Förenklat kan man säga att landerier var större egendomar utanför stadens gränser som ägdes och brukades av borgare i staden. Ett av dessa var *Tågabacken*, senare kallat Tågaborg. Det tillkom senast under 1700-talets mitt och låg i västra Tågaborg men markerna sträckte sig in i östra delen. Ett annat var *Fredriksdahl*, som grundades av direktör Fredrik Wilhelm Cöster på 1760-talet. Fredriksdal ligger söder om Stattena och utanför området men ägde mark där bebyggelsen växte fram i Stattena. Båda dessa landerier hade till en början enkla korsvirkeshus som huvudbyggnader. Vid 1800-talets början tillkom även *Ringstorps landeri* som låg vid Ringstorpsvägen.

En annan sorts bebyggelse som tillkom tidigt inom området var kronortorpen. Det var byggnader som låg på mark som tillhörde kronan, dvs. kungen. Brukarna kunde ha olika sorters verksamhet där och arrendet för brukandet av marken gick till kronan. Det kunde vara både krogrörelser, kvarnverksamheter och dylikt. Vid slutet av 1700-talet låg ett kronortorp med namnet Stattenahus vid vägkorsningen mellan landsvägarna från Ängelholm och Kullabygden, det har antagligen redan från början fungerat som krog. Vid Stattenahus ska även ha funnits en fattigstuga fram till slutet av 1700-talet då byggnaden gick över i privat ägo. Namnet Stattena tror man kommer från att något stått för sig själv, dvs. "Statt ena" Längre norrut, i nuvarande kvarteret Rågen, låg Ringstorpshus/Ringstorp-

hus som även det var ett kronortorp. Det fungerade under en period som Luggude härads tingshus.

När staden delade ut mark, var det av andra orsaker. Söder om Ängelholmsvägen och öster om Stattenahus hade staden vid 1700-talets mitt t.ex. styckat av ett antal tomter. Här låg de s.k. Dragarehusen, vilka fungerade som tjänstebostäder. Dragarna var i princip anställda av staden för att utföra sina sysslor. Tomterna kom vid 1800-talets första hälft att uppgå i Fredriksdals landeri. Under 1780-talet lades även några tomter ut längs Övre Långvinkelsgatan av staden, strax söder om Fredriksdalsplatsen. De uppläts åt arbetskarlar och hantverksgesäller och bebyggdes med korsvirkeshus med fler lägenheter på varje tomt, glest utspridda längs gatan. Vid 1800-talets början förtätades denna bebyggelse. En bit längre ner på samma gata förlades 1809 ett nytt landtullhus.

Stattenas bebyggelse växte fram kring 1800-talets början. Längs Ringstorpsvägen tillkom flera tomter och på en av dessa byggdes Ringstorps landeri. På tomten norr om landeriet uppfördes i början av 1800-talet en holländsk väderkvarn. Efter ett halvt sekels utbyggnad av området utbröt en brand i värdshuset Stattenahus 1851. Branden ödelade stora delar av Stattena. Dock klarade sig den närbelägna fattigstugan. Åtta hus brann ner och det lär varit runt 80 boende som förlorade sina hem. Branden tillsammans med att man 1846 genomförde ett laga skifte

Karta från 1880 med industrier och framväxande stadskvarter kring korsningen och Hälsobäcken.

mellan Ladugårdshus nr 2 och Fredriksdals inägor gjorde att det var möjligt att bygga ut området. Generellt kan man säga att skiftena gjorde det möjligt för den växande landsbygdsbefolkningen att flytta och bebygga områden nära stadens nya industrier och fabriker. Den nya bebyggelsen som uppfördes under 1800-talets slut i Stattena utgjordes främst av små torp och gatuhus. De var början till industrialismens typiska bebyggelse, dvs. arbetarstadsdelar. Stattena kom att bli Helsingborgs första förstad med bebyggelse för de som arbetade i de industrier som vuxit upp kring vägkorsningen och längs Hälsobäcken. Den norra delen av bevarandeplanens område förblev dock i stort sett obebyggda åkrar och fäladsmark fram till 1900-talets början.

Vattenmøllor, industrier och verkstäder längs Hälsodalen

Inom området för bevarandeplanen har Hälsobäcken gått; från Norrbroplatsen genom kvarteren Yxan och Navaren, längs Hjälmskultsgatan, genom Kopparmølleplatsen och vidare längs Hålsövägen ut i Öresund. Bäckens har fungerat som kraftkälla för flera industrier redan från början av

1500-talet. På den tiden fanns här en hytta för järnframställning. Hälsodalens fem møllor tillkom på 1500- och 1600-talet som kronotorp. I början av 1700-talet fanns hela sex vattenkvarnar i bäcken. Vid møllorna har det även funnits dammar. De har funnits på tre platser inom området; en vid Norrbroplatsen, en i kvarteret Hammaren norr om Hjälmskultsgatan och en vid Kopparmølleplatsen. På slätten bakom Fredriksdal fanns ett kärr, där det ibland samlades så mycket vatten att det bildade en stor sjö. Från denna vattenansamling gick Kärrebäcken under en bro vid Långvinkelsgatan och bytte namn till Skiljebäcken eller Møllebäcken, efter att ha passerat landsvägens grusbädd genom stora rör.

Utmed Hälsodalen, där bäcken flöt, fanns först en smal enskild väg. Den ersattes 1854 med en större väg, som till en början hette Nya vägen men som senare bytte namn till Hålsövägen. Genom att den nya vägen anlades underlättades transporten i den branta sluttningen från landborgen ner mot stadskärnan och därmed kunde fler industrier etableras längs dalgången. I kvarteren Yxan och Navaren låg Røamøllan som enligt en karta från 1826 låg under Fredriksdal. Delvis på platsen för den gamla Røamøllas kvarnlägenhet, startade ett garveri 1875,

Stadskarta från 1903, en tid då Hälsöbacken, kvarnarna och industrierna fortfarande fanns kvar i området kring Hälsövägen. I mitten syns den mekaniska verkstaden och gjuteriets placering

vilket fanns kvar i alla fall fram till 1920-talet. Bredvid, i kvarteret Yxan, har även legat en tvättinrättning. Det var från början ett färgeri som flyttade in i delar av garveriets lokaler 1877.

I kvarteret Gjuteriets södra del startades år 1878 ett gjuteri och maskinfabrik. 1884 bytte gjuteriet namn och kom istället att heta gjuteri och mekaniska verkstad. 1919 uppgick gjuteriet i Aktiebolaget Järnindustri och 1931 övertog Hälsingborgs Järnindustri hela rörelsen. Gjuteriet tillverkade gjutgods för vatten-, gas- och avloppsledningar samt gjutgods för industrin som gick till försäljning i hela landet.

Längs med Hjälmshultsgatan, som tidigare hette Grubbagatan, låg Bagaremöllan, även kallad Stampamöllan. Här fanns ett väveri och spinneri på 1870-talet. I slutet på 1800-talet kom en ny ägare dit som främst drev stället som en bondgård, vilken fanns kvar ända fram till 1930.

I kvarteret Borret fanns vid sekelskiftet 1900 i hörnet Hälsövägen/Troedsgatan en mekanisk verkstad. 1914

byggdes i kvarteret ett automobilgarage och 1922 ett stenhuggeri och sliperi. Möllers centralgarage byggdes 1928 med plats för 120 bilar längs Kvarnholmsgatan. Där fanns bensin- och oljeförsäljning, laddningsstation och vulkaniseringsverkstad samt bostad för föreståndare i en tvåvåningsbyggnad mot Hälsövägen. Öster om denna i samma kvarter fanns även en verkstad. I kvarteret intill, Gjuteriet, startade Hälsingborgs Automobilverkstäder (HABIL) 1929. År 1948 flyttade företaget till Ängelholmsvägen, där de som reklam monterade en folkvagn på byggnadens tak.

Vädermöllor, tillverkning och bilförsäljning i Stattena

Förutom vattenmöllorna längs Hälsövägen fanns även tre vädermöllor i området, två av dem var holländare och en var en stubbkvarn. År 1803 uppfördes en dansk den första holländaren inom området. Den låg på höjden strax väster om Ringstorpssvägen, mitt emot vägen till Gamla vattenreservoaren. Intill möllan uppfördes 1862 den s.k. Ångkvarnen, en valskvarn som drevs med en ångmaskin. Kvarnen flyttades från platsen 1929 men uppfördes igen 1931 vid Fredriksdal, inte långt därifrån. 1860 uppfördes den andra holländaren inom området, Stattena kvarn, som låg vid Grenadjärgatan i kvarteret Jupiter. Den var tillverkad i slutet av 1700-talet i Småland och fraktad till platsen med båt. Kvarnen låg vid en gård och användes

Troligen Bagaremöllan, även kallad Stampen. I bakgrunden syns stabbamöllan. Oljemålning av okänd konstnär, signerad J. L. 1893.

Stattena kvarn 1931 sedd från uppfarten till gården från Ängelholmsvägen. Okänd fotograf.

fram till 1940-talet. 1979 monterades den ned och flyttades till Bräcke backe utanför Krapperup. Söder om den tidigare nämnda Bagaremöllan låg en stabbamölla, dvs. en stubbkvarn. Den var från 1700-talet, men hade flyttats till platsen 1874 och fanns kvar fram till 1903.

Sjunnessons – en industrimagnat i Stattena

Nils Sjunnesson d.ä. tog över kvarnen i Ringstorp efter dansken. Hans son med samma namn byggde Ångkvarnen. Han uppförde även andra förädlingsanläggningar i området: Ringstorps Ångbryggeri, ett mejeri, ett kalkbränneri och senare även Ringstorps Chokladfabrik.

Ringstorps ångbryggeri startades 1875 och låg söder om Norrbroplatsen, i kvarteret Svalan. Där bryggdes öl, pilsner och iskällardricka fram till 1910-talet. Denna byggnad övertogs av läkemedelsföretaget Leo och finns fortfarande kvar inom McNeils stora industrikomplex. Mejeriet låg också i närheten, där Norrbrohuset idag ligger. Det anlades 1877 och verksamheten var omfattande under 1890-talet. Kalkbränneriet låg på samma tomt och slutprodukten användes inom byggnadsindustrin och lantbruket. Ugnarna revs i början på 1900-talet. Det var även Sjunnesson som uppförde Hotell Norrbro som

låg på Norrbroplatsen. Hotellet hade senare en egen bensinmack, som placerades framför hotellet.

Ringstorps Chokladfabrik startades 1919 i ångkvarnens lagerlokaler. Den bytte senare ägare, namnet ändrades till Coralli och en fabriksbyggnad uppfördes. Redan från början uppfördes ett flerbostadshus till fabriken anställda på hörnet Röamöllagatan/Donationsgatan. Det finns kvar än idag. På 1950-talet flyttade produktionen till Berga industriområde.

Kalkugnarna vid Norrbroplatsen omkring 1900. Foto ur äldre samling.

Foto från Äggcentralen. Interiör med packning av ägg, 1946.
Foto: Lindberg.

Livsmedelsindustrier

I kvarteret Rågen fanns i den höga tegelbyggnaden *Skånes Äggcentral Förening u.p.a.* Intill ligger två villor som båda har samband med äggcentralen. Villan söder om äggcentralen uppfördes av ägaren till äggcentralen 1902. Efter att först arbetat med mejeriverksamhet och smörexport köpte han 1911 Hälsingborgs Äggexport och preserve-ringsanstalt. 1925 uppfördes en byggnad för ägg-nederlag och preservering av ägg. *Skånes Äggcentral Förening u.p.a.* bildades 1933. Chefen för verksamheten uppförde 1935 en villa strax väster om äggcentralen. Verksamheten upphörde troligen 1957 när Gummi-Karlsson övertog lokalerna.

Det industri- och handelsområde som ligger längs Ängelholmsvägen var tidigare marker som tillhörde landeriet Fredriksdahl. I slutet av 1800-talet började ägaren till markerna stycka av tomter. Den första tomten var i kvarteret Iris. Vidare försålde tomter mellan Ängelholmsvägen, Dragaregatan och Lägervägen, dvs. kvarteren Assessorn, Patronen, Majoren och Gardet. I området kring Ängelholmsvägen har det funnits flera livsmedelsindustrier. I kvarteret Iris fanns från 1882 till en bit in på 1920-talet Hälsingborgs nya ättiksfabrik. Väster om ättiksfabriken lär under samma tid även ha funnits ett talgraffinaderi och en margarinfabrik. Därefter startade ett sorts mejeri, där mjölken steriliserades med vätesuperoxid och efter det en konserv- och charkuterifabrik kring 1910. Där konserverades, som det stod i reklamen, "billiga och goda matvaror" fram till 1919.

År 1935 köpte AB Hälsingborgs Choklad- & Konfekt-fabrik Kärnan upp marken där ättiksfabriken låg och uppförde den höga byggnad som fortfarande finns kvar i kvarteret. I kvarteret Herkules etablerades Hälsingborgs Jäst- och Spritfabrik i ekonomibyggnaderna till det vårdshus som tidigare legat på platsen. Verksamheten fortsatte fram till 1920-talet. Tillverkning av sodaersättning och skokräm startade kring 1920 i kvarteret Assessorn vid Ängelholmsvägen. 1950 startade Zoëga & Son sin kaffe-fabrik i kvarteret Diana. Även Kaffeimport AB Globus startade 1953 ett kafferosteri i en mindre lokal i kvarteret Assessorn.

Bilförsäljning och bilverkstäder

Försäljning av bilar och bensinstationer har dominerat området under 1900-talet. Som exempel kan nämnas Motorami (Amerikanska Motorimporten) som uppfördes 1937, Axelssons Automobilfirma från 1945 (som år 1959 blev AB Autopara) Hälsingborgs Automobilverkstäder AB eller HABIL från 1946, Motorfirman Bruce & Co från 1946 (som år 1967 blev Ana och slutligen Saabana), Motor AB Wohlin från 1961 och Hedbergs bil från 1965. Både Bruce & Co:s och Motoramis bilanläggningar var från början funktionalistiska med medveten gestaltning både för bensinstationerna och för försäljningslokalerna som hade stora skyltfönster. Något som verkar ha varit karaktäristiskt för bilfirmorna längs Ängelholmsvägen kring 1950-talet var även neonskyltar.

Ett antal mekaniska verkstäder har också funnits där, liksom lackering och lagning av fönsterglas. Dessa verksamheter är kopplade till reparation av bilar. Förknippat med den ökande bilismen är även Svenska Esso AB:s motell från 1955 ligger strategiskt placerat vid infarten till området och staden. Ett modernare inslag hittar vi i McDonalds hamburgerrestaurang med drive-thru. På temat resande kan nämnas att Linjebuss international AB 1955 byggde ett bussgarage i kvarteret Majoren.

Råvaru- och tillverkningsindustrier

1920 flyttade läkemedelsföretaget LEO till Statten. Det var då ett dotterbolag till Lövens kemiske Fabrik i Danmark. Till att börja med flyttade de in i S:t Eriks vatten- och isaktiebolags lokaler i kvarteret Svalan. 1935

Ångbryggeriets gamla byggnad och Leos tillbyggnad under 1940-talet. Foto: Lindberg.

övertog man även Ångbryggeriets lokaler. LEO tillverkade först medel mot förstoppning (Leo-piller) och senare smärtstillande medel (Albyl). Efter en rad fusioner heter företaget idag McNeil och tillverkar bl.a. nikotintuggummi (Nicorette). Även i kvarteret Patronen har det funnits en kemisk-teknisk fabrik. Det var Aktiebolagen Zino, som från 1953 förlade sin verksamhet till Hävertgatan.

I Statten fanns även tillverkning av mer beständiga produkter. 1876 startade smeden P. Jönsson en skyffelfabrik på den södra sidan av korsningen Ringstorpsvägen/Hälsövägen. Här tillverkades skyfflar och spadar enligt skånsk modell. Fabriken fanns kvar till början av 1960-talet. Till samma korsning, en bit in i kvarteret Statten, lär även Kärnans korkfabrik ha flyttat vid sekelskiftet 1900. Verksamheten fanns kvar till 1907. En spikfabrik ska ha funnits bland bostäderna i nuvarande kvarteret Statten, dåvarande Grubbagatan 16. Den startades 1886 och flyttade 1909 till Ramlösa.

I området kring Ängelholmsvägen, i kvarteret Jupiters nordöstra del, har det från 1950 funnits en ädelmetallhytta, Nordiska Affineriet AB. AB Åhfeldt & Frank

startade ett tryckeri i samma kvarter 1953. Även i detta område fanns från 1949 ett gjuteri och maskinverkstad i kvarteret Majoren. Det var Bröderna Skantz Metallgjuteri & Maskinverkstad som 1960 bytte namn till Liedholms Mekaniska Verkstad. I kvarteret Herkules fanns från 1946 A. Borgs söner, ett färgeri och kemtvätt. Fram till 1950-talet fanns ett stort område med grusgravar i Statten. Det var ett område väster om Ringstorpsvägen kring Ångkvarnen och Ringstorps chokladfabrik. I kvarteret Äpplet bedrevs under en tid fruktodling i en av de f.d. grusgravarna.

Service för resande och boende i Statten

I vägkorsningen vid Statten fanns tidigt olika värdshus. Det första var Stattenahus och det låg i det nordvästra hörnet av korsningen. Ett andra värdshus etablerades i det nordöstra hörnet av korsningen, det var "Plottas krog". Innan värdshusverksamhet startades på fastigheten fanns en mindre gård på tomten, som ägdes av en handlare under 1840-talet. När den stora branden utbröt i Statten 1851 lyckades gården räddas men såldes vidare till en

Norrbroplatsen med Texacos bensinstation och hotell Norrbro framför nybyggda Norrbrohuset 1939. Foto: Lindberg.

värdshusidkare två år senare. Det var troligen denne man som startade värdshuset "Plottas krog" och samtidigt byggde nya och större byggnader på tomten. Krogen var som mest populär under 1800-talets andra hälft och revs vid sekelskiftet 1900. Mitt emot "Plottas krog" i södra delen av korsningen låg vid 1800-talets mitt en tredje krog, Singdulia, som till slut stängdes av myndigheterna.

När den nya vägen, Hälsovägen, anlades 1853–54 uppstod en ny korsning i Stattena: Norrbroplatsen. Här uppfördes på 1880-talet Hotell Norrbro, som var mest känt för sin ölservering. Den plats som skapades framför hotellet kallades tidigare för Trekanten eller Torget, eftersom det idkades torghandel på platsen. När spårvägen anlades 1903 blev torget ändhållplats för linje 12. På själva torget fanns en lägre byggnad som var både taxistation, bensinmack och väntplats för spårvagnen. När det nya Norrbrohuset var klart 1940 flyttades serveringen över dit. Samtidigt revs hotellet och på platsen anlades en mindre park med blomsterrabatter, bänkar och flaggstång.

Kooperativa föreningen Svea startade 1901, vilket var konsumtionsföreningens första filial. Året efter hade de

sin första butik i samma fastighet som hotell Norrbro, men flyttade snart till egna lokaler på tomten öster om Ångbryggeriet. Butiken på Norrbroplatsen fanns kvar till 1960. 1948 öppnade Kooperativa föreningen stadens första självbetjäningsbutik på Norra Stenbocksgatan 15, i kvarteret Svarven.

Samtidigt hade en annan föreningsaffär etablerats inom samma verksamhetsområde, det var Stattena kooperativa handelsförening, vilken bildades samma år. De hade först provisoriska lokaler i korsningen Ringstorpsvägen/Hälsovägen men flyttade 1904 till Flyborgsgatan 23, som främst användes som lagerlokal. Mellan 1907 och 1930 hade de en affär på Röamöllagatan 17 utan varken skyltfönster eller glasdörr. 1929 uppförde de en ny byggnad, med skyltfönster, på Grubbagatan 11. Där hade de sina lokaler från 1930. 1935 öppnades en manufakturaffär runt hörnet i en befintlig byggnad, öppen även för dem som inte var medlemmar. Föreningen upphörde 1970 då konkurrensen från det nybyggda Tempovaruhuset blev för stor.

I området fanns naturligtvis ett antal olika affärer och serviceställen från slutet av 1800-talet fram till 1970 bland

den bebyggelse som rivits. Dessa kommer dock inte att omnämnas i denna korta historik. Om läsaren vill fördjupa sig hänvisas till litteraturen som listats i programmets slut.

I korsningen O D Krooks gata och Tågagatan tillkom ett mindre servicecentrum under 1930-talet genom att byggnader uppfördes med plats för butiker. På platsen finns fortfarande några konditorier. Under 1950-talet tillkom en färgaffär. Även i korsningen Norra Stenbocksgatan/ Hjälmshultsgatan och Grubbagatan planerades de nybyggda flerbostadshusen under 1930- och 1940-talet med affärslokaler i bottenplan. Detta för att förse de nyinflyttade med den service de behövde. I kvarteret Svarven fanns både en lekskola och en Konsumbutik. Kvarteret Kärven är byggt i samma folkhemsanda, men med en ICA-butik. På 1950-talet planerades för lägre längor med matbutik och andra butiker i samband med byggande av höghusen i kvarteret Äpplet.

Exploatering av mark för bostäder i Statten

Efter branden 1851 köpte fabrikör Petter Pettersson landeriet Ringstorps marker av friherre Gustav Julius Coyet, motsvarande i stort sett nästan hela Statten. Han

delade upp marken i kvarter med gator och styckade av tomter som sedan såldes. Allteftersom befolkningen ökade tredubblades tomterna i Statten. Före branden fanns i stadsdelen bara träkåkar med halmtak. Efter branden byggdes husen i tegel. Kring 30 hus uppfördes som bostäder för hantverkare och arbetare i Statten under 1850- och 1860-talet. Öster om Ringstorpsvägen längs Ängelholmsvägen, i kvarteret Herkules, byggdes under samma tid en rad med bostadshus som kallades Husar'n, dvs. husraden.

Den största tomten köpte landsförsamlingen för de donerade pengar de fått av handlanden O D Krook och hans maka Euphrosyne. Där uppförde församlingen Krookska stiftelsens fattigvårdsinrättning 1868, vilken låg där Statten centrum ligger idag. Det uppfördes främst för att fungera som arbets- och fattigvårdsinrättning, men blev med tiden ett rent ålderdomshem. I början var det dock en hel del annan verksamhet i lokalerna. Där fanns kommunalstuga, banklokal, lokal polisstation och under 1900-talets början småskola, en filial till Magnus Stenbocksskolan. Framför byggnaden fanns en grusplan och kring denna en grässlätt som i väster gränsade till Skiljebäcken. På området fanns ett tvätteri. Hemmets tvätt sköttes till en början i bäcken och i en separat ränna fanns

Ålderdomshemmet Krookska stiftelsen. Foto: Jan Thuné.

snedställda tvättbräddor där husmödrarna i området kunde tvätta sin byk. Fattigvårdsinrättningen fanns kvar till fram till 1960-talet.

Samme Pettersson köpte 1874 de av Röamölla kvarnlägenhets marker som ännu inte var exploaterade och började stycka av tomter till försäljning. Då började området mellan Hälsovägen, Röamöllagatan och O D Krooks gata bebyggas. Området motsvarar de idag benämnda kvarteren Skomakaren, Stattena och Stattena centrum. Det var under 1870-talet andra hälft som de bebyggdes med mestadels envåningshus, varav några parhus, men även några tvåvåningshus. Till en början var det tegelfasader som dominerade. På 1880-talet började man dock putsa en del fasader. Både byggherrar och hyresgäster kom under denna tid från arbetarklassen. 1885 kopplades stadsingenjören in för att göra en tomtindelningsplan. De ca 50 tomter som dittills hade lagts ut utökades med ytterligare 70 tomter. Förutom att de redan nämnda kvarteren förtätades, bebyggdes även Hantverkaren och Guldsmiden. 1880-talets byggnader var främst envånings parhus med hög källarvåning som hade separata entréer. Mot slutet av 1890-talet uppfördes några få byggnader på obebyggda tomter och en del kompletteringar gjordes. Vid denna tid blev det vanligt med tvåvåningshus men även tre- och fyrvåningsbyggnader uppfördes. Stadsbilden började under denna tid bli mer homogen. De självbyggande arbetarna fick nu sällskap av de som byggde i spekulationssyfte.

Även andra ägare av farmer som låg mer norrut styckade av tomter redan under 1880- och 1890-talet. Men bygandet kom där inte igång förrän i början på 1900-talet. Dessa låg längs O D Krooks gata, kvarteren Krukmakaren, Linvävaren, Hattmakaren och Garvaren men även längs Carl Öhrns gatas västra sida, kvarteren Havren och Gräset. Dessa bebyggdes med mindre bostadshus inne på tomterna, villor och flerbostadshus i två våningar. Området fick vad man kan kalla utomplanskaraktär, liknande Anneberg och Wilson park, dvs. utanför stadsplanerat område.

Bland arbetarna som bodde i Stattena var det många som hade alkoholproblem. Detta gjorde att nykterhetsrörelsen IOGT startade en loge i Stattena redan 1883. Efter bildandet av en byggnadsförening i en av logerna fick Stattena även ett Godtemplarhus 1902. Det låg i hörnet Grubbagatan och Röamöllagatan och där anordnades söndagsskola, brottningsmatcher, dans, revyer och förenings-

fester. Huset finns inte kvar idag utan revs troligen under 1970-talet. Eftersom även fattigdomen var stor i området öppnade Frälsningsarmén en slumstation i Stattena 1892, vilken för övrigt var Helsingborgs första.

Stadsdelen Stattena var vid sekelskiftet 1900 fortfarande inte sammanbyggd med staden. En spårvägslinje drogs 1903 vilket underlättade kommunikationen med stadskärnan. Den gick mellan Tågagatan vid korsningen med Drottninggatan till Stattena vid Norrbro. Spårvägen i Helsingborg lades ner 1967.

Stora förändringar gjorde att Stattena omgestaltades under modernismen. Dessa inleddes redan på 1930-talet men en totalsanering skedde under 1960-talet. 1939 revs det gamla Hotell Norrbro i hjärtat av Stattena och det nya Norrbrohuset i funktionalistisk stil uppfördes strax intill. Läkemedelsföretaget Leo byggde ut sin anläggning vilket bidrog till att Norrbroplatsen förlorade sin status som stadsdelstorg. Andra bidragande orsaker var att E4:an anslöts till Ängelholmsvägen och att industrierna samt de många bilfirmorna kring denna blev fler.

Norr om Ångkvarnen, längs med Ringtorpsvägen låg tidigare ett ridhus med välvt tak och en stallbyggnad. I stallbyggnaden hade man under 1800-talet haft uppfödning av grisar. Ridhuset byggdes 1942 på den plats där holländarmöllan stått. 1969 revs ridhuset i sin tur för att ge plats åt det nya ålderdomshemmet.

Före andra världskriget var det de enskilda initiativen och de funktionalistiska visionerna som präglade flerbostadsbyggandet. Några få av de flerbostadshus som byggdes i området under 1900-talets första decennium finns kvar idag. Ett av dessa är ett hörnhus uppfört 1905 i kvarteret Hantverkaren av en förman vid grusgraven Stenbocken. Ett annat exempel är ett hörnhus som byggdes 1919 i kvarteret Snickaren åt de anställda vid chokladfabriken Coralli. Det förekom socialt präglade insatser från Helsingborgs stad före andra världskriget, men det var först efter kriget som det allmännyttiga Helsingborgshem bildades och idén om en kommunal bostadsförmedling väcktes.

Under 1930-talet byggdes flerbostadshus i kvarteren Hattmakaren och Garvaren vid Tågagatan, vilket band ihop de norra och södra delarna av Stattena. Samtidigt bebyggdes Filen och Gjuteriet, vilket var en fortsättning på flerbostadskvarteren nordväst om dessa. Den mark som tidigare

En bild av korsningen Röamöllagatan/Grubbagatan 1967. Huset till höger var Godtemplarhuset och är nu rivet. Till vänster syns Stattenas kooperativa handelsförenings manufakturaffär.

varit park till Krookska Stiftelsen blev kvarteret Stiftelsen norra, även det bebyggdes under samma decennium.

Kring andra världskriget och in på 1950-talets början byggdes de flesta hus i en relativt anonym sadeltaks-funktionalism i 4–5 våningar. Att bygga nya hygieniska bostäder blev en konkret metafor för folkhemmet. I Statten uppfördes många hus kring den nyanlagda Norra Stenbocksgatan och mot Hälsovägen. De tätt ställda husen placerade i öppna kvarter vilka bildade en stenstad ovanför landborgen. Följande kvarter bebyggdes under 1940-talet: Navaren, Yxan, Garvaren, Linväaren, Gjuteriet, Svarven, Poppeln och Guldsmeden. Under 1950-talet uppfördes flerbostadshus på mark som tidigare varit industrier eller grusgravar och som därmed krävde en hel del anläggningsarbete innan man kunde börja bygga. Exempel på kvarter från denna tid var Navaren, Guldsmeden, Kärven, Gjuteriet, Vädermöllan norra, Päronet, Vädermöllan södra och Äpplet.

Under 1960-talet bebyggdes endast en obebyggd tomt i området. Det var i kvarteret Guldsmeden som ett flerbostadshus uppfördes 1968. Under 1970-talet påbörjades sedan den stora rivningsvåg som helt kom att förändra stadsdelen Stattenas centrala delar. Då revs nästan all småskalig 1800-talsbebyggelse med början i den södra delen kring Hälsovägen. På platsen för ridhuset uppfördes ett ålderdomshem och på platsen för chokladfabriken byggdes två flerbostadshus 1970. Den småskaliga bostadsbebyggelsen och Krookska stiftelsens ålderdomshem ersattes 1971 med ett område bestående av 14 höghus och ett Tempovaruhus. Köpcentret utökades sedan med två affärshus och ett parkeringshus 1974. Även det gamla gatunätet utraderades vid den stora omvandlingen. Rivningarna fortsatte sedan norrut längs O D Krooks gata för att 1974 göra plats åt ett radhuskvarter, en barnstuga 1978 och en vårdcentral 1979.

Ett av de, för tiden, toppmoderna köken i ett nybygge på Ringstorpsvägen. Kvarteret Vädermöllan södra. I bakgrunden syns Stattena kvarn på Grenadjärsgatan. Foto: AB Helsingborgs-Bild 1957.

Bostadsbebyggelsens framväxt på östra Tågaborg

Tågaborg ligger väster om Stattena och går fram till landborgens krön. Den del av Tågaborg som ingår i detta bevarandeprogram är den östra, vilken avgränsas av Pålsgölgatan i väster. Namnet Tågaborg kommer från att det endast låg en gård i området som på en karta från början av 1800-talet benämns som Tågabacken. Den låg i korsningen Tågagatan – Karl X Gustavs gata och fick senare namnet Villa Tågaborg.

Fram till 1800-talets början var området norr om Hälsobacken åker och fäladsmark. Då beslöt staden att

stycka upp marken i mindre jordlotter, s.k. farmer, som arrenderades ut till tjänstemän och borgare. För att kunna bruka marken tillkom vägar från vångarna (jordlotter med åker- och betesmark) till staden. En av dessa, Tågagatan, finns kvar än idag. Ville man bebygga marken fick man söka särskilt tillstånd för detta. Det var dock bara några få som gjorde detta, vilket det äldre kartmaterialet vittnar om. Förutom stadens mark ägde socknen ett område där Hjälhmölla och Bagaremölla låg.

Mellan 1866 och 1875 bröts stenkol på platån där Tågaborgs villaområde idag ligger. Helsingborgs Stenkolsverk bedrev kolbrytningen, där JCM Schmidt var disponent. Sammanlagt handlar det om ett fyra hektar stort område innehållande tre gruvschakt. Schakten hette Gustav, Piltack och Kristian, vilka alla låg i västra Tågaborg. Gruvschaktet med namnet Kristian låg vid det som idag heter Pilvångsplatsen och inom östra Tågaborg förekom brytning i detta gruvhål 1866. Brytningen skedde 5–12 meter under markytan under de kvarter som idag kallas Oxeln, Björken, Linden och Asken.

Vid Johan Banérgatan låg en gård som ägdes av firman Persson och Sylvan. Männen bakom firmanamnet var konsul Nils Persson och grosshandlare August Sylvan. Firman hade även förvärvat de marker som tillhört länriet Tågaborg från överstelöjtnant A.P. Ståhle, som dock behöll själva villan. Ytterligare en gård med marker på det som nu är stadsdelen Tågaborg är den med namnet Hälsan. Den ägdes av lantbrukare J. Jönsson, även kallad Stampa-Jönsson. Den låg i bäckens dalgång där nuvarande Hjälhmöllsgatan ligger. Troligen var det samme man som drev Stampamölla. När de privata jordägarna ville exploatera sina jordlotter för byggnadsverksamhet behövde en stadsplan upprättas. År 1900 hölls därför ett möte där jordägarna diskuterade gränser och planering av kvarter. 1904 fanns ett förslag till stadsplan som delade in farmarna i kvarter. Stadsfullmäktige godkände byggnadsnämndens förslag samma år. Firman Persson och Sylvan sålde mark till staden som i sin tur sålde den vidare till nya egnahemsägare. Eftersom det rådde stor brist på bostäder efter första världskriget tog Helsingborgs stad initiativ till egnahemsområden runt om i staden och östra Tågaborg var ett av dem. Det var dock stadsplanen från 1909 som fick störst betydelse för Tågaborgs framväxt. Då lades huvudgatorna Pålsgölgatan, Johan Banérs gata och Norra Stenbocksgatan ut.

Skörd av kål framför Magnus Stenbocksskolan. Odlingarna tillhörde Nyhems handelsträdgård. Vägen i förgrunden är Tågagatan. Till vänster om skolan ses Ringstorps mölla och till höger ses en klunga hus som tillhör stadsdelen Stattena. Fotot taget någon gång mellan 1912 och 1934.

Magnus Stenbocksskolan blev Tågaborgs första offentliga byggnad. Den invigdes 11 januari 1912. Skolan låg till en början helt ensam med omgivande sädesfält öster om Pålsgötgatan, fram till 1920–21. Tomten där stadens tredje stora skola skulle uppföras var den Rönnowska donationsjorden i Stora Möllevången 3. Skolbyggnaden är en monumentalbyggnad ritad enligt tidens estetiska ideal och hygieniska anordningar. Studieresor och en arkitekttävling föregick själva byggandet. Man åkte bl.a. till Tyskland och Norge för att studera olika skolbyggnadssystem. Kommittén valde att bygga en skola för 600–800 elever, vilket ansågs mest lämpligt av hygieniska skäl.

Skolan är byggd i ett hörn av tomten med ett lägre entréparti och två byggnadskroppar ställda i vinkel mot varandra. Förutom de 20 skolsalarna fanns gymnastiksal, bad, dusch och bastuutrymmen. De användes även av andra skolors elever. Skolkök, salar för slöjd, sång, teckning och naturkunskap samt ett bibliotek fanns också i byggnaderna. Utanför skolan fanns ett litet trädgårdsland

där eleverna kunde lära sig trädgårdsskötsel. Efter avslutad skolgång kunde eleverna från Magnus Stenbocksskolan fortsätta på läroverken. Det var många fler elever från Tågaborg som fortsatte på läroverk än från Stattena.

På stadskartorna från 1909 och 1914 syns det att man i den södra spetsen av kvarteret Granen västra hade planerat för en kyrka. Denna blev dock aldrig uppförd.

Tågaborg omnämns i litteraturen som "högborgerliga norr". De västra kvarteren närmast sunden är uppförda av mer välbärgade personer än de i de östra kvarteren in mot land. Marken i den västra delen exploaterades genom att öppen bebyggelse, dvs. friliggande villor, uppfördes av stadens företagare, advokater, läkare m.fl. De flesta villorna på Tågaborg uppfördes under 1920-talet och i den östra delen var de till större delen finansierade av egnahemslån, där villorna istället uppfördes av tjänstemän och välbeställda arbetare ur medelklassen. Östra Tågaborg kan beskrivas som en stor medelklasstadsdel som är arki-

Pålsgölgatan. De nybyggda villorna med spårvagnslinjen framför, innan trädgårdarna blivit prunkande. Foto 1923.

tekoniskt sammanhållen med gedigna villor i väl tilltagna trädgårdar. Tomterna var på 600–800 kvadratmeter och bebyggdes med villor med full vindsvåning eller inredd vind. De flesta hus hade tegelfasader eller putsade fasader. På 1920-talets villafasader var det vanligt att entrén placerades på husets gavel eller sidoförskjuten på huvudfasaden. På den yta som frigjordes genom detta fanns ofta en spalje med klätterväxter. Tågaborg, har till skillnad från många av de andra stadsdelarna i Helsingborg, bevarad bebyggelse från den tid då den uppfördes.

Det som möjliggjorde för denna medelklass att flytta ut från den centrala staden var att kommunikationsmedel som telefon, bil och spårvagn blivit tillgängliga för flertalet. Inom Tågaborgsområdet drogs spårvägen 1921, vilken gick längs Pålsgölgatan och österut längs Rådmansgatan. Flera hus i området uppfördes med garage, vilket visar att ägarna införskaffat bil tidigt.

I västra Tågaborg byggdes alltså först en skola och sedan villor. Den mark som ännu inte var bebyggd odlades tillfälligt av handelsträdgårdar eller delades upp i koloni-

lotter. Norr och söder om Magnus Stenbocksskolan hade Nyhems handelsträdgård sina odlingar, själva handelsträdgården låg i västra Tågaborg vid Pålsgölgatan. Kolonilotter fanns på marken där Norra Stenbocksgatan senare anlades och där kvarteren Poppeln och Svarven idag ligger.

Under 1930-talet bebyggdes odlingarna norr om skolan med villor, i kvarteret Valnöten. Norra Stenbocksgatan anlades och flerbostadshus byggdes längs denna under 1940-talet. De yrkesgrupper som bebodde hyreshusen i området var samma som de i villorna; tjänstemän, lärare, egna företagare och arbetare. Storleken på lägenheterna var två till fyra rum och kök. På 1940- och 1950-talet blev det även standard med badrum i lägenheterna. På Tågaborg fanns det tidigt affärsrörelser, de flesta låg centralt i Västra Tågaborg. I Östra Tågaborg har det endast funnits två butiker. Dessa låg i en byggnad i korsningen Stampgatan/Tågagatan.

Beskuret flygfoto över Tågaborg. De inringade områdena visar var Nyhems handelsträdgård var belägen och var de hade odlingar. Fotot taget ca 1930.

Kvarter och fastigheter

Alen 1, Kämpagatan 31

Alen 5, Rådmansgatan 9

KVARTERET ALEN

Kvarteret planlades först 1909. Tidigare hade det varit åker- och betesmark. Längs kvarterets södra sida går Rådmansgatan, där spårväg drogs 1921. Det var också under 1920-talet som hela kvarteret bebyggdes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Alen 1, Kämpagatan 31

Byggår: 1927

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: Albin Andersson

Byggherre: A W Sjöbeck

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med stram tegelfasad och få dekorativa inslag. Utsmyckningen är reducerad i förhållande till villor uppförda i mer utpräglad 1920-talsklassicism.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i detaljer som smala putsade gesimser, balkongräcke och entrétak.

Alen 5, Rådmansgatan 9

Byggår: 1923

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: -

Byggherre: Arthur Gustafsson, spårvägsförman

Beskrivning och historik: Påkostad putsad jugendvilla under mjukt brutet och valmat tegeltak. Fönstren har korsande mitt- och tvärpost.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en bibehållen exteriör som bevarar det tidiga 1900-talets stilströmningar med putsade och ljusst avfärgade fasader under brutet tegeltak.

Alen 7, Färjemansgatan 30

Byggår: 1927

Arkitekt: Gilliard Bernartz

Byggmästare: Oscar Jönsson

Byggherre: E Oscarsson, folkskollärare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med stramt utformad exteriör i tegel med småspröjsade fönster under brutet sadeltak. Tillbyggt 1946 och 1950.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till den nationalromantiska stilen med mörkt rödbrunt tegel och vita spröjsade fönster. Den inredda vinden under det branta taket är typiskt för arkitekturstilen.

Alen 8, Färjemansgatan 32

Byggår: 1927

Arkitekt: Arvid Svensson

Byggmästare: Bernhard Norrman

Byggherre: Bernhard Norrman, byggmästare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa i två våningar med kvadratisk planform och fasad i tegel med valmat sadeltak. Takkupor tillkom 1943. Till formen oförändrad men med fönster i för tidsperioden avvikande material och utseende, utsida av aluminium med invändig spröjs.

Kulturhistorisk värdering: Stramt hållen exteriör med symmetrisk fönsterindelning och kvadratisk planform med begynnande funktionalistiska drag och kvardröjande nationalromantisk stil med röd tegelfasad mot vita fönster och dekorativa smidesräcken.

Alen 9, Färjemansgatan 34

Byggår: 1928

Arkitekt: Arvid Svensson

Byggmästare: Bernhard Norrman

Byggherre: Bernhard Norrman, byggmästare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa i två våningar med kvadratisk planform och en stramt utformad exteriör i tegel med klassiska arkitekturelement som putsade hörn och blindingar ovan och under fönsteröppningar. Burspråk har tillkommit 1935 och takkupa 1936. Garaget samtida med villan, men ändrat 1939.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag väl uttryckta i kontrasten mellan fasadens stramhet och en detaljrikedom i utsmyckningar som smidesdetaljer och putsade dekorativa element.

Alen 7, Färjemansgatan 30

Alen 8, Färjemansgatan 32

Alen 9, Färjemansgatan 34

Alen 10, Färjemansgatan 36

Alen 10, Färjemansgatan 36

Byggår: 1927

Arkitekt: Gilliard Bernartz

Byggmästare: August Bengtsson

Byggherre: August Bengtsson, snickare

Beskrivning och historik: Bara ett år skiljer mellan tillkomsten av Alen 9 och Alen 10 men vid en jämförelse rent stilmässigt anas en kommande brytning inom byggnadstraditionen. De båda byggnaderna andas olika tidsåldrar. Alen 10 kan ses som representant för en äldre byggnadsstil med en karaktär som hämtar inspiration från jugend, nationalromantik och 1920-talets formspråk medan Alen 9 i planform och stramhet blickar framåt mot en ännu enklare och mer avskalad arkitekturstil. Ombyggt 1984, uterum tillbyggt 2006. Garage från 1928.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med oförändrat tegeltäckt valmat tak brutet av takkupor och fasad med kontrasterande putsade detaljer samt fönsterindelning typisk för jugend.

Alen 6, Rådmansgatan 7

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Alen 6, Rådmansgatan 7**

Byggår: 1923

Arkitekt: Robert Sandström

Byggmästare: O P Monkell

Byggherre: O P Monkell, byggmästare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad arkitektritad villa under ett högt tegelklätt sadeltak, spröjsade två- och trelufts-fönster i trä. Tillbyggnader gjorda 1943 och 1966. Vindsfönster i gavelrösten tillkom 1957.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bibehållen 1920-talskaraktär uttryckt i byggnadens planform under ett högt tegelklätt takfall, i för tiden typisk fönsterindelning tillsammans med klassicerande dekor. Tillhörande trädgård med bevarad äldre struktur.

KVARTERET ALMEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Längs kvarterets västra sida går Pålsjögatan, där spårväg drogs 1921. Det var också under 1920-talet som hela kvarteret bebyggdes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Almen 1, Kontrollörsgatan 4

Byggår: 1922

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: -

Byggherre: K A Berg, övermaskinist

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med drag av både nationalromantik och 1920-talets klassicerande stil. De kvardröjande nationalromantiska dragen ger tyngd åt byggnaden genom en mörk tegelfasad under ett högt tegeltäckt takfall. Fasadens bryts upp av 1920-talets typiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor, fönster med tre rutor per luft och blindering ovan entrédörr.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör av tegel i mörk kulör med välavvägt placerade fönsteröppningar och tidstypiskt markerat entréparti. Entrén har dessutom en blindering med bevarat dekormåleri.

Almen 5, Pålsjögatan 46

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: -

Byggherre: A A Ågren, tågmästare

Beskrivning och historik: Påkostad villa med putsad och avfärgad fasad under brutet sadeltak. Burspråk och frontespis mot gatan. Sockel och gesimser i avvikande färgsättning. Namnet på villan är Solhaga.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brutet tegeltäckt tak, putsad fasad med utsmyckning i kontrasterande färgsättning.

Almen 7, Pålsjögatan 50

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: -

Byggherre: C A Ahlfors, hovslagare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade och ljus avfärgade fasader under ett högt och brant tegeltak. Fasaderna har markerade hörnkedjor, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön efter klassisk förebild.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med för 1920-talet typiska arkitekturelement som fönster med tre rutor per luft samt klassicerande formspråk i utsmyckningar och detaljer.

Almen 1, Kontrollörsgatan 4

Almen 5, Pålsjögatan 46

Almen 7, Pålsjögatan 50

*Byggnader av kompletterande värde för miljön***Almen 2, Skogstorpsgatan 13**

Byggår: 1925

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: -

Byggherre: Gustaf Aron Gunnar Johansson, stationskarl

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa under brutet sadeltak. Tidstypiska inslag återfinns i den putsade takgesimsen och i entrépartiets konsoler. Byggnaden ska ursprungligen ha uppförts med putsad fasad.

Kulturhistorisk värdering: Trots förändringar har byggnaden en tydlig 1920-talskaraktär med bibehållen volym och fönstersättning. Träfönster och entréparti i originalutförande.

Almen 4, Skogstorpsgatan 9

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: -

Byggherre: Ludvig Jönsson, bildhuggare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade fasader med hörnkedjor under branta tegeltäckta sadeltak. På fasaden finns en balkong med räcke i smidesjärn. Fönstren är i två lugter med spröjs och tre rutor i vardera, i gavelröset finns lunettfönster.

Kulturhistorisk värdering: Villa med bevarad 1920-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som hörnkedjor, lunettfönster och balkongräcke. Villan är tillbyggd åt två håll under senare tid men dessa är mycket väl anpassade till villans ursprungliga karaktär.

KVARTERET AMOR

Från ca 1880 lär det ha legat ett bostadshus längs Ängelholmsvägen. 1962 byggdes i kvarteret en Gulf-mack som revs i slutet av 1970-talet för att ersättas av en ny mack 1980. År 1985 byggdes denna till med en tvätthall. Q8, som kom att bli OKQ8, etablerade sig i kvarteret 1994 genom att uppföra en ny bensinstation. Samma år byggde McDonald's en restaurang med drive-thru i kvarteret.

Almen 2, Skogstorpsgatan 13

Almen 4, Skogstorpsgatan 9

Bostadshus vid "Shell" bensinstation på Ängelholmsvägen 2, kvarteret Amor. Foto taget 1963. Enligt bygglovsarkivet ska det i stället ha varit en Gulf-mack. Foto: Otto Holmström

KVARTERET ASKEN

Kvarteret planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. På platsen har det förekommit brytning av stenkol kring år 1870. Längs kvarterets norra sida går Rådmansgatan, där spårväg drogs 1921. Under 1910 och -20-talet bebyggdes hela kvarteret med villor.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Asken 1, Rådmansgatan 10

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: Sven Andersson

Byggherre: R Sjödahl, disponent

Beskrivning och historik: Påkostad, större villa med putsade fasader under tak i sadelformat vilket uppdelats i ett övre och ett nedre takfall. Fronton på långsidan mot trädgården och balkonger på de övriga sidorna med ballusterräcken. Namnet på villan är Berit. Småspröjsade fönster, lunettfönster i gavelröstena. Entrén är indragen i fasaden och är försedd med en dörr av robust karaktär. Till huset hör en trädgård, med stor terrass i kalksten och en näckrosdamm, som har vunnit pris i HD på 50-talet. Enligt uppgift från nuvarande ägare har kung Gustav VI Adolf besökt trädgården.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör som har en kvardröjande nationalromantisk arkitekturstil med småspröjsade fönster, indragen entré med robust dörr och balkonger med ballusterräcken.

Asken 2, Kämpagatan 19

Byggår: (Uppgifter om nybyggnad saknas)

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Påkostad, större villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet tak, utbyggnad med sadeltak och burspråk med balkong. Gavelspetsarna har utsmyckningar och fönsterband. I övervåningen är fönstren småspröjsade och på nedervåningen har de övre lufterna korsspröjs.

Kulturhistorisk värdering: Villan är byggd med typiska och småspröjsade fönster. Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i jugendstil med influenser från Tyskland och Danmark. Tidstypiska attribut i form av dekorativa utbyggnader, brutet tegeltäckt takfall, slätputsad och ljus avfärgad fasad samt småspröjsade fönster.

Asken 1, Rådmansgatan 10

Asken 2, Kämpagatan 19

Asken 9, Färjemansgatan 20

Asken 11, Färjemansgatan 24

Asken 9, Färjemansgatan 20

Byggår: 1922

Arkitekt: AB Industriebostäder

Byggmästare: –

Byggherre: E A Holmertz, folkskollärare

Beskrivning och historik: Villan är typisk för 1920-talet med vanlig rektangulär planform och inredd vind under ett brutet tegeltäckt tak. Arkitekturdetaljer i avvikande färgsättning som lister och räcken tillsammans med en öppen förstukvist samt frontespis med balkong fulländar villaidealet som det såg ut vid tiden. Fastigheten Asken 9 är "systervilla" till Blåklinten 4, Skogstorpsgatan 1. De båda husen är spegelvända invändigt gentemot varandra. Båda uppfördes som monteringsfärdiga bostadshus enligt Industriebostäders patenterade byggnadskonstruktion IBO. Modellen var en standardtyp kallad "Storgården". Villan på Blåklinten 3, uppfördes med ett sadeltak medan villan på Asken 9 uppfördes med brutet tak.

Aktiebolaget Träkols fabriker i Vansbro kunde i efterkrigstidens bostadsnöd snabbt producera monteringsfärdiga träbyggnader av modern typ. De var också 25 % billigare än de på vanligt sätt uppförda trähusen. De färdiga byggnadselementen levererades på en järnvägsvagn till byggorten, på den färdigmurade grunden kunde huset stå på plats redan efter 8 dagar. Invändigt återstod förstas tapetsering och målning. Första varma vårdagen beströks husen med Träkols rödbruna tjärfärg och ytterpanelen och snickerierna med vit oljefärg. Idag har taket bytts till betongpannor och fasaden getts en ny gulmålad träpanel. Fönsterluckor är nedplockade men finns bevarade.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde knutet till en välbevarad exteriör med rektangulär planform, frontespis och brutet tak tillsammans med tidstypisk indelning av fönsterbågarnas glas. Intrycket förstärks av bibehållna tidstypiska attribut som dekorativa lister, räcken och förstukvist. Trots att fasaden bytt kulör framhävs vitmålade detaljerna från fasadfärgen. Villan är byggd med den svenska småstaden och landsbygdens bebyggelse som förebild, en stil som förekom parallellt med den nyklassicistiska under 1920-talet. Huset är också ett tidigt exempel på de monteringsfärdiga "kataloghus" som fick sitt stora genomslag redan på 1920- och 1930-talen.

Asken 11, Färjemansgatan 24

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: S Malmberg, folkskollärare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brant sadeltak, svängt vid takfoten. Småspröjsade fönster och entréparti i rustik omfattning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med en i många delar nationalromantisk stil. Tidstypiskt brant takfall och takkupa som följer lutningen, småspröjsade fönsterbågar, entréomfattning och lister i avvikande färgsättning.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Asken 3, Kämpagatan 17**

Byggår: 1920

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: B Tellander

Byggherre: Nils Thellander, övermaskinist

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade och ljusst avfärgade fasader under brant tegeltäckt sadeltak. Kapitäl vid takfot och fönster i två lufter med spröjs och tre rutor. En senare tillkommen utbyggnad är gjord mot ena långsidan. En större tillbyggnad i två våningar gjordes 2001 men den underordnar sig huset och är anpassad i stil. Namnet på byggnaden är Villa Vår.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen 1920-talsstil som uttrycks i ett högt och brant takfall samt putsade gesims och omfattningar. Villan har på senare tid fått en större tillbyggnad, väl anpassad till byggnadens ursprungliga karaktär.

Asken 4, Kämpagatan 15

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: Wictor Almqvist

Byggherre: Wictor Almqvist, byggmästare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa från 1921. Villa med putsade fasader under brant sadeltak. Fönster med spröjsade tvådelade lufter över fast tvärpost och entré med öppen murad veranda. Större fristående garage uppfört på senare tid.

Asken 10, Färjemansgatan 22

Byggår: 1921

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: K A Nilsson, musikfanjunkare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade fasader under brutet sadeltak med svängd form på nedre takfall och takkupor. Takgesims och kapitäl vid takfot. Balkong med smidesräcken. Fönster i två lufter med spröjs och tre rutor samt lunettfönster i gavelröset. Entréparti med pilastrar och plåtklätt överstycke. Garage och carport uppförda längs tomtgränsen mot gatan.

Kulturhistorisk värdering: Arkitekturstilen var vanlig på 1920-talet och villan är välbevarad med de tidstypiska detaljerna kvar. Sammanbyggt med garage och carport som avviker i stil och bryter av mot villans tidstypiska karaktär.

Asken 3, Kämpagatan 17

Asken 4, Kämpagatan 15

Asken 10, Färjemansgatan 22

Asken 12, Rådmansgatan 8

Asken 12, Rådmansgatan 8

Byggår: 1921

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: Nils Jönsson

Byggherre: Nils Jönsson, snickare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade och ljusst avfärgade fasader under brant sadeltak med större takkupa. Fönstren har korspröjsade övre luftar på fast tvärpost. En lägre paviljong med asymmetriskt sadeltak är byggd mot trädgårdssidan.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som brant takfall utan taksprång, fönsterkupa som följer takfallet och fönstrens indelning trots flera förändringar och utbyggnader.

KVARTERET ASPEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Längs kvarterets nordöstra sida går Rådmansgatan, där spårväg drogs 1921. Kvarteret bebyggdes under en period av 30 år, mellan 1920 och 1950. På en av fastigheterna, Aspen 5, gavs bygglov för att uppföra en villa 1940, men det är inte klart om den någonsin kom till stånd. På samma fastighet uppförde senare ett 1970-talshus.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Aspen 1, Johan Banérs gata 38

Byggår: 1932

Arkitekt: Nils Jönsson

Byggmästare: –

Byggherre: F Gustavson, fabrikör

Beskrivning och historik: Påkostad villa i två fulla våningar under valmat tegeltäckt tak. Slätputsad fasad med dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasadens strikta symmetri förstärks av fönstrens omfattningar och mittaxelns betoning genom entrépartiet krönt av ett lunettfönster i takfallet.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. Betonat centralparti genom lunettfönster och entré förstärker intrycket tillsammans med putsade dekorativa element i avvikande färgsättning.

Aspen 3, Rådmansgatan 11

Byggår: 1923

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Hugo Andersson, kassör

Beskrivning och historik: Påkostad villa i två fulla våningar under valmat tegeltäckt tak. Slätputsad fasad med utsmyckning koncentrerad till takfot och entréparti. Fönster med spröjsindelning vanlig under jugendperioden. Som helhet har byggnaden ett klassicerande uttryck med för tiden vanliga attribut som lunettfönster och portal men en friare fönsterplacering. Huset har en större tillbyggnad i en våning från år 2000 med garage och poolhus.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag hämtade från olika perioder. Utmärkande är fasadens slätputsade stramhet med ett betonat centralparti i kontrast till en friare placering och spröjsning av fönstren. Klassningen omfattar inte senare tillbyggnad.

Aspen 1, John Banérs gata 38

Aspen 3, Rådmansgatan 11

*Byggnader av kompletterande värde för miljön***Aspen 4, Kämpagatan 22**

Byggår: 1925

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: fröken Anna Bååth

Beskrivning och historik: Liten trävilla med burspråk och ursprunglig takkupa med balkong. Över entrédörren finns året 1925 samt ett förenklat "vapen" i form av ett stiliserat båtskrov inskuret, som troligen ska syfta på släkten Bååth. Balkongfronten har bytts ut. Mansardtak med lertegel. Fasaden som ursprungligen var reveterad kläddes med eternit 1954. Byggnaden har originalfönster.

Kulturhistorisk värdering: Välbevarad enklare bebyggelse med nått volym och välbevarade detaljer. Eternit är idag ett allt ovanligare inslag i bebyggelsen. Materialet har ett visst egenvärde, men den ursprungliga reveterade fasaden kan återställas när eterniten är uttjänt.

Aspen 6, Johan Banérs gata 36

Byggår: 1945

Arkitekt: Erik G Andersson

Byggmästare: Sigurd Bergqvist

Byggherre: Sigurd Bergqvist

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa från 1945. Villan är byggd i gult tegel med flera byggnadskroppar som täcks av flacka sadeltak. Skorstenen delvis synlig. Fasad med horisontell verkan och rullskift som markerar rummets användning.

Kulturhistorisk värdering: Villan är ett fint exemplar på en byggnadstyp som blev vanlig på 1950-talet med förskjutna huskroppar, rullskift och markerade skorstenar. Trots att flertalet tillbyggnader och ändringar gjorts efter nyuppförandet följer dessa samma arkitekturstil och gör att byggnaden behåller sin karaktär.

Aspen 4, Kämpagatan 22

Aspen 6, John Banérs gata 36

KVARTERET ASSESSORN

I början av 1900-talet sålde ägaren till Fredriksdals gård marken, som i samband med detta började bebyggas. Längs med Ängelholmsvägen låg två bostadshus som revs i början på 1970-talet. Dessa kan ha varit från 1900-talets början. Kring år 1920 startades den första fabriken i kvarteret. Där tillverkades det sodaersättning och skokräm. Under 1940- och 50-talet fortsatte kvarteret bebyggas med olika småindustrier, verkstäder och försäljningslokaler. Till en början låg här ett magasin för choklad och konfektyr, ett kafferosteri, ett plåtslageri, flera bilverkstäder, en bensinstation och försäljningslokaler för bilar och motorcyklar. Idag finns andra verksamheter representerade här, som reparation av bilglas, försäljning av sportartiklar och mat.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Assessorn 11, Hävertgatan 11

Byggår: 1957–60
Arkitekt: (otydlig namnteckning)
Byggmästare: –
Byggherre: Edvard Jönsson AB

Beskrivning och historik: 1957 uppfördes den norra delen av garaget mot Juelsgatan. 1960 byggdes den södra delen och byggnaden som innehåller kontor och lägenhet. Tvåvåningsbyggnaden är lite speciell eftersom den från ena sidan ser ut att vara ett vanligt bostadshus och från andra sidan en verkstad. De övriga garagen är byggda i annan färg på teglet för att bättre passa ihop med de garage som byggdes först.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaderna är ursprungliga i sin karaktär och får sitt kulturhistoriska värde genom att de vittnar om de mindre verksamheter som förekom under 1900-talets mitt. Bilverkstäder var vanliga i området och byggnaden uppfördes med både bostad för ägaren och utrymmen för personalen. Byggnaden berättar om en tid då bilen blev vanlig för gemene man och arbetsförhållanden förbättrades.

Assessorn 21, Juelsgatan 3

Byggår: 1953
Arkitekt: (otydlig namnteckning)
Byggmästare: –
Byggherre: Kaffeimport AB Globus

Beskrivning och historik: I byggnaden fanns ett kafferosteri, lager, kontor och lokaler för personalen. Arkitekturen är väl genomförd med en förhöjd gavel och markerad portik i all sin enkelhet.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är ursprunglig i sin karaktär och får sitt kulturhistoriska värde genom att den vittnar om de mindre verksamheter som förekom och kunde bära sig ekonomiskt under 1900-talets mitt. I området har flera kafferosterier förekommit men denna har kvar den utformning som var tillräcklig för ett mindre företag på den tiden. Den berättar även delvis historien om Zoégas kafferosteri som en gång varit ett litet företag likt detta, men som sedan vuxit sig stort.

Ett av de bostadshus som tidigare låg i kvarteret men som revs på 1970-talet. Foto: Bernt A. Åkesson 1973.

Assessorn 11, Hävertgatan 11

Assessorn 21, Juelsgatan 3

Backsvalan 6, Ringstorpsvägen 2

KVARTERET BACKSVALAN

Ända fram till 1960-talet var marken i kvarteret obebyggd. Det första som uppfördes var ett försöksdjursstall för hundar 1964 av AB Leo. 1965 fortsatte sedan byggnationen av laboratorium för samma företag och många förändringar har gjorts efter det. 1973 byggdes kontorsbyggnaden i betong vilken ritades av Lennart Christiansson. 1979 uppfördes Kemihuset som ritats av Anders Berg Arkitektkontor AB

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Backsvalan 6, Ringstorpsvägen 2

Byggår: 1979

Arkitekt: Anders Berg Arkitektkontor AB

Byggmästare: –

Byggherre: AB LEO

Beskrivning och historik: Kemihuset uppfördes för läkemedelsföretaget AB Leo, som idag heter McNeil AB och som ägs av Johnson & Johnson. Byggnaden är ritad av Anders Berg Arkitektkontor AB. Arkitektkontoret grundades 1958 och är välrenommerat genom de kontors- och industribyggnader de ritat. Kända byggnadskomplex är bl.a. flera kontorsbyggnader för L.M. Ericsson och Globen i Stockholm.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har både arkitekturhistoriska och konstnärliga värden. I kemihusets arkitektoniska utformning blandas moderna material och former med traditionella. Byggnaden smälter väl in i landskapet och bär ett släktskap med Kulturmagasinet som ligger på andra sidan parkeringen. Det knyter an till platsens historia genom att det till formen för tankarna till både ekonomihus och korsvirkeshus. Samtidigt har det asiatiska influenser då det i stilen påminner om ett japanskt tehus.

KVARTERET BJÖRKEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. På platsen har det förekommit brytning av stenkol kring år 1870. Längs kvarterets västra sida går Pålsjögatan, där spårväg drogs 1921. Det var också under 1920-talet som hela kvarteret bebyggdes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Björken 1, Rådmansgatan 2

Byggår: 1920

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: David Hallmark, folkskollärare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med slätputsad och ljust avfärgad fasad under brant tegeltäckt sadeltak med dekorativa element i gavelspetsarna. Fönstren har småspröjsade fönsterbågar och entrén finns i en öppen loggia. Verandaräcke och trädgårdsg grind i samma utsnidade mönster.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med drag både från nationalromantiken och från jugendarkitektur. De nationalromantiska delarna utgörs av det höga och branta takfallet med takkupa som följer lutningen och de småspröjsade fönsterbågarna. Entrén i en öppen loggia och gavelspetsar med dekorativa element i avvikande färgsättning, med inspiration från Tyskland och Danmark, är stilelement hämtade från jugendarkitekturen.

Björken 4, Pålsjögatan 58

Byggår: 1924

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Kerstin Nilsson, restauratris

Beskrivning och historik: Större arkitektritad villa med putsad ljus avfärgad fasad under brutet sadeltak. Det två våningar höga burspråket bildar en fronton, frontespisens avslutning är rundad. Det nedre takfallet är något utsvängt och två takkupor flankerar frontespisen. Takgesims och fönster i avvikande färg.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brutet tegeltäckt tak och putsad fasad med utsmyckning i kontrasterande färgsättning. Stilströmningarna under 1900-talets första årtionden uttrycks i kontrasten mellan takets mjuka former och fönstrens täta och raka rutindelning.

Björken 1, Rådmansgatan 2

Björken 4, Pålsjögatan 58

Björken 7, Skogstorpsgatan 17

Björken 2, Pålsjögatan 60/Skogstorpsgatan 23

Björken 6, Skogstorpsgatan 19

Björken 7, Skogstorpsgatan 17

Byggår: 1926
Arkitekt: Arvid Svensson
Byggmästare: –
Byggherre: Axel W Paulson, bagare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa i mörkt tegel under tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i takgesims och burspråk med balkong. Fönster med fast tvärpost i varierande antal lugter. Entré med överstycke i form av en tempelgavel och dörr med överljusfönster.

Kulturhistorisk värdering: Typisk 1920-talsarkitektur med kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär. Symmetriskt uppbyggd fasad som framhäver fönstrens utseende och indelning. Entré med överstycke likt en tempelgavel.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Björken 2, Pålsjögatan 60/Skogstorpsgatan 23

Byggår: 1921
Arkitekt: (otydlig namnteckning)
Byggmästare: –
Byggherre: (otydlig namnteckning)

Beskrivning och historik: Villa med pustade och ljus avfärgade fasader under brant sadeltak. Fönstren är småspröjsade och entrén har en underordnande roll. Inredning av vind 1947. Samtidigt togs nya fönster upp i gavelröstena. Tillbyggnad av garage under mark 1954 som byggdes på 1960 med en våning. Ytterligare en tillbyggnad med vindsinredning av denna del gjordes år 2000.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad nationalromantisk karaktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens ursprungliga byggnadskropp under ett brant takfall och slätputsad fasad samt i fönstrens indelning.

Björken 6, Skogstorpsgatan 19

Byggår: 1926
Arkitekt: Erik Eriksberg
Byggmästare: Edvard B A Hansson
Byggherre: Edvard B A Hansson, murare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet sadeltak med takkupor och burspråk med balkong. Inbyggd förstukvist och fönster i två lugter med spröjs och tre rutor. Tillbyggd i fler etapper.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar med tre rutor, slätputsad och symmetriskt uppbyggd fasad.

Björken 9, Kontrollörsgatan 1

Byggår: 1925

Arkitekt: Martin Pettersson

Byggmästare: –

Byggherre: Nils Gustaf Thylander, målarmästare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad och ljus avfärgad fasad under tegeltäckt brant sadeltak. Takgesims med kapitäl vid gaveln, lunettfönster i gavelröset och burspråk med balkong.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa där det kulturhistoriska värdet är kopplat till byggnadens ursprungliga byggnadskropp under ett brant takfall utan takkupor, med takgesims, kapitäl vid gaveln och lunettfönster.

Björken 10, Pålsjögatan 56

Byggår: 1925

Arkitekt: Hugo Pettersson

Byggmästare: –

Byggherre: Johan Edv. Persson, förrådsförvaltare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsade och ljus avfärgad fasad under brutet sadeltak med takkupor och burspråk med indragen balkong. Takgesims med kapitäl vid gaveln och lunettfönster i gavelröset. Källartrappa tillbyggd 1946 och 1948. Mur från 2011 samtidigt som större tillbyggnader tillkommit på sidorna.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa där det kulturhistoriska värdet är kopplat till byggnadens ursprungliga byggnadskropp under ett brutet sadeltak med takgesimser, kapitäl vid gaveln och lunettfönster.

Björken 9, Kontrollörsgatan 1

Björken 10, Pålsjögatan 56

Blåklinten 2, Skogstorpsgatan 5

Blåklinten 3, Skogstorpsgatan 3

KVARTERET BLÅKLINTEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Längs kvarterets västra sida går Pålsjögatan, där spårväg drogs 1921. Det sydvästra hörnet var bebyggt 1916, men det var troligen en tillfällig byggnad eftersom en annan byggnad uppförs på den fastigheten 1925. Resten av kvarteret bebyggdes under 1920-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Blåklinten 2, Skogstorpsgatan 5

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Clara Jönsson, affärsbiträde

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har markerade hörnkedjor, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön efter klassiska förebilder.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med för 1920-talet typiska arkitekturelement som fönster med tre rutor per luft, hörn med kvaderimitering och omsorgsfullt utformad entré med hörnkedjor och tegeltäckt överstycke.

Blåklinten 3, Skogstorpsgatan 3

Byggår: 1923

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Carl Gadd och Anton Svensson

Byggherre: Irma Persson, skolkökslärarinna

Beskrivning och historik: Arkitektritad större villa med slätputsad och ljus avfärgad fasad under brutet tegeltak med svängt nedre takfall. Fasaden accentueras av hörnkedjor, takgesims och entré med pilastrar och portkrön som liknar en tempelgavel, samt pardörr med överljusfönster. Frontespisen och takkuporna har också klassiska förebilder. Byggnaden är ett tvåfamiljshus med en lägenhet på var våning.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska klassicistiska byggnadsdetaljer som markerade hörn och takgesims samt ett markerat entréparti och frontoner.

Blåklinten 4, Skogstorpsgatan 1

Byggår: 1921

Arkitekt: AB Industriebostäder

Byggmästare: –

Byggherre: Axel Lannér, lärare vid Helsingborgs högre folkskolor

Beskrivning och historik: Villa med rektangulär planform, klädd med mörk träpanel under flackt sadeltak. Fönstren har fönsterluckor och vid entrén finns en öppen förstukvist med ett runt fönster i takfallet ovanför. Monteringsfärdigt bostadshus, levererat i sektioner. Tillverkat av AB Stenkolsfabriker i Vansbro. Modell "Storgården". Ett liknande hus men med sadeltak uppfördes på Asken 9, mer historik finns att läsa under den fastigheten.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i typisk nationalromantisk stil med fönsterluckor och öppen förstukvist. Fönsterindelningen är dock typisk för 1920-talet. Huset är ett tidigt exempel på de monteringsfärdiga "kataloghus" som fick sitt stora genomslag redan på 1920- och 1930-talen.

Blåklinten 5, Pålsjögatan 36

Byggår: 1924

Arkitekt: Sture Nüberg

Byggmästare: –

Byggherre: Ellida Persson, överlärarinna

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa i mörkt tegel under brutet tegeltäckt tak med centralt placerade takkupor. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i takgesims och av kolonner buren balkong ovan entrén. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende och kontrasterande färgsättning. Namnet på villan är Palmi.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor och klassiska arkitekturelement som kolonner.

Blåklinten 6, Pålsjögatan 38

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: G R Lindberg, brevbärare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad fasad, brutet sadeltak med något svängt nedre takfall och burspråk med balkong ovanför. Entrén har klassicerande former medan fönstrens indelning är i 1910-tals- och jugendstil. Namnet på villan är Nilstorp.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brutet tegeltäckt tak och putsad fasad med utsmyckning i kontrasterande färgsättning. Klassiska formelement i portalen blandas med det tidiga 1900-talets stilströmningar i fönstrens indelning.

Blåklinten 4, Skogstorpsgatan 1

Blåklinten 5, Pålsjögatan 36

Blåklinten 6, Pålsjögatan 38

*Byggnader av kompletterande värde för miljön***Blåklinten 1, Skogstorpsgatan 7**

Byggår: 1923
 Arkitekt: Nils J Lundgren
 Byggmästare: Nils Jönsson
 Byggherre: Oskar Holm, sjömanshusnotarie

Beskrivning och historik: Arkitektritad slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak med större takkupa. Entréer med plåtklädda överstycken och småspröjsade fönster. Flera tillbyggnader har skett genom åren.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens yttre form med ett brant takfall och slätputsad fasad samt i detaljer som dörrkrön och fönstrens indelning. Tillbyggnad väl anpassad till ursprunglig byggnadskropp.

Blåklinten 1, Skogstorpsgatan 7

Blåklinten 7, Pålsjögatan 40

Byggår: 1921
 Arkitekt: Nils J Lundgren
 Byggmästare: –
 Byggherre: N Nilsson, fabrikör

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med röd tegelfasad under brant sadeltak med takkupa. Entréparti med kolonner som bär upp en tempelgavel som entrétak. Lunettfönster i gavelröste och fönstren med tvådelade övre lufter i bottenvåningen medan de på övre plan har fler rutor i varje båge. Vissa förändringar har skett på byggnaden från 1900-talets slut och framåt.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens yttre form med ett brant takfall och tegelfasad samt i detaljer som entréparti, putsade gesimser och fönstrens indelning, även om en del förändringar skett under senare tid.

Blåklinten 7, Pålsjögatan 40

Blåklinten 8, Pålsjögatan 42

Byggår: 1921
 Arkitekt: Alfred Arvidsson
 Byggmästare: –
 Byggherre: –

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med röd tegelfasad med putsade dekorelement under brutet sadeltak där det nedre takfallet är något böjt. Burspråk i raka former med balkong och putsad inbyggd förstukvist. Fönstren är i två lufter med spröjs och tre rutor i vardera. I gavelröset finns fönster med två rutor och rund avslutning upptill. Fasaden har tidigare varit putsad och avfärgad i gult men putsen har under senare tid tagits bort.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bibehållna klassicistiska arkitekturdetaljer. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i takets form, takgesimser samt fönstrens form och indelning.

Blåklinten 8, Pålsjögatan 42

Blåklinten 9, Pålsjögatan 44

Byggår: 1922

Arkitekt: A Salomon Sörensen

Byggmästare: –

Byggherre: Petri Helmertz, trafikchef

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad och ljus avfärgad fasad. Sadeltak som är något utsvängt vid takfoten med takkupa. Takgesims med tandsnitt och kraftiga hörnkedjor i avvikande färg. Flera tillbyggnader och förändringar av byggnadsdetaljer har skett under de senaste årtiondena.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad karaktär av 1920-tals klassicism. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk slätputsad fasad med dekorativa arkitekturelement som gesimser med tandsnitt och hörnkedjor i avvikande färgsättning.

Blåklinten 9, Pålsjögatan 44

Hus i kvarteret Blåklinten fotograferade 1927. Foto: Bagge.

Boken 1, Kontrollörsgatan 8

Boken 3, Färjemansgatan 11

KVARTERET BOKEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark och bebyggdes med villor under 1910- och 1920-talet. 1930 var kvarteret helt bebyggt.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Boken 1, Kontrollörsgatan 8

Byggår: 1923
Arkitekt: G Andersson
Byggmästare: –
Byggherre: K J Källén, poliskonstapel

Beskrivning och historik: Arkitektritad putsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak med takkupor. Dekorativa inslag som takgesimser och portalomfattning med fronton i avvikande färgsättning och fönsterindelning med tre rutor i var fönsterbåge.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i återhållsam 1920-talsklassicism där fönstrens placering och varierande storlek tillsammans med gesimser och entréns portalomfattning ger exteriören dess uttryck.

Boken 3, Färjemansgatan 11

Byggår: 1921
Arkitekt: Nils J Lundgren
Byggmästare: –
Byggherre: Carl Ljunggren, assistent

Beskrivning och historik: Arkitektritad putsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak med takkupa ovan entrén. Entrén har en stickbågig form och är även markerad med en putsad list och hängande lykta ovanför. Fasaden har takgesims, pilastrar vid hörnen med kapitäl i avvikande färgsättning samt fönster med tre rutor per luft. Fönstret mot gatan har ersatts med bågande glas, vilket kan återställas. I övrigt har byggnaden äldre fönster.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska klassicistiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, markerade hörn och lister och 1910-talets underordnade entré med ytterdörren med stickbågig överkant och rombisk glasnning.

Boken 5, Skogstorpsgatan 8

Byggår: 1923

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Axel Landborg, sjökapten

Beskrivning och historik: Villa med putsade fasader och hörn i avvikande färg under brant tegeltäckt sadeltak. Takgesims med tandsnitt och centralt placerad frontespis med balkong. Entrén mot gatan har entrétak som bärs upp av kolonner och glasad ytterdörr. Fönstren har både mittpost och tvärpost i olika antal bågar. Villan har tidigare haft både hörnkedjor och glasveranda på gaveln.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-talsstil med fönsterindelning från 1800-talets slut. Under 1940-talet togs en glasveranda bort på gaveln och hörnkedjor med kvaderindelning har putsats över. Dessa tidiga förändringar sänker dock inte värdet. 1940-talet blir i stället ytterligare ett tidsdokument i byggnaden.

Boken 8, Kontrollörsgatan 6

Byggår: 1922

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: –

Byggherre: Wilhelm Magnusson, lokförare

Beskrivning och historik: Arkitektritad putsad och ljust avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak med något svängt nedre takfall och centralt placerad takkupa. Balkonger på båda gavarna, varav den ena vilar på ett burspråk. Takgesimser i avvikande färgsättning och fönsterbågar i tre rutor.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med en symmetriskt uppbyggd fasad i återhållsam 1920-talsklassicism.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Boken 2, Färjemansgatan 13**

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: H Schönbeck, lokförare

Beskrivning och historik: Arkitektritad putsad och ljust avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak med något svängt nedre takfall. Entré genom inbyggd förstukvist på långsidan och takgesimser med kapitäl. Jugendfönster med korsspröjsade övre lufter på fast tvärpost. Flertalet tillbyggnader gjorda under 1930- och 1940-talet.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till den ursprungliga byggnadskroppen med bibehållen arkitekturstil som uttrycks i takets form, putsade arkitekturdetaljer samt fönstrens form och indelning.

Boken 5, Skogstorpsgatan 8

Boken 8, Kontrollörsgatan 6

Boken 2, Färjemansgatan 13

Boken 4, Färjemansgatan 9

Boken 4, Färjemansgatan 9

Byggår: 1920

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: –

Byggherre: Rudolf Cöster, fotograf

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa i tegel med välvd omfattning över entrén. Sidohängda, spröjsade träfönster. Två små fönster flankerar entrén. Nätt takkupa som överensstämmer ungefärligt med ursprungsritningen. Tegeltak samt spröjsade fönster. En större tillbyggnad gjordes 1962 och tog i anspråk den ursprungliga balkongen.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som omfattning kring entrén och de mindre flankerande fönstren. Värdet är knutet till material och den tydliga 1920-talskaraktären. Tillbyggnaden omfattas inte av klassningen.

Boken 7, Skogstorpsgatan 12

Boken 7, Skogstorpsgatan 12

Byggår: 1921

Arkitekt: Rickard Schönström

Byggmästare: –

Byggherre: Richard Schönström, målare

Beskrivning och historik: Arkitektritad villa med putsad och ljus avfärgad fasad under tegeltäckt sadeltak, något utsvängt vid takfoten. Entré genom sidoställd förstukvist på ena gaveln och takgesims. Fönster i två lugter med spröjs och tre rutor i vardera bågen. Ren exteriör som framhäver fönstrens utseende. Bygglov för den franska balkongen beviljades 2005.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i byggnadens yttre form och för tiden typiska fönster med tre rutor per lugt.

KVARTERET BORRET

Marken tillhörde Helsingborgs socken innan den blev bebyggd och var troligen obebyggd fram till 1800-talets slut. Den första bebyggelsen uppfördes i hörnet Hälsovägen/Troedsgatan. Där låg vid sekelskiftet 1900 en mekanisk verkstad som även innehöll en lägenhet. 1914 byggdes i kvarteret ett automobilgarage och 1922 ett stenhuggeri och sliperi, vars tak hade sågtandsform. Längs med Hälsovägen byggdes 1928 ett bostadshus av stadskaraktär. Huset hade en port i mitten av bottenvåningen som ledde till ett bakomliggande garage, Möllers centralgarage, med plats för 12 bilar längs Kvarnholmsgatan. Mot Troedsgatan byggdes ytterligare en verkstad 1937. Från 1969 fanns även bensinstation Uno-X i det sydöstra hörnet av kvarteret. Den nordvästra delen av kvarteret längs Hjälmskultgatan bebyggdes först 1990, då med ett flerfamiljshus ritat av FFNS Arkitekter i Helsingborg.

Så sent som under 2000-talets första år fanns verkstadsindustrin kvar i kvarteret. Dessa byggnader revs sedan för att ge plats åt ett hyreshuskomplex med över 100 lägenheter. Byggnaderna är fem våningar höga och är byggda i vinklar som omsluter en öppen gård. Husen ritades av KB Arkitektlaget Skåne och byggherren var Peab Sverige AB. Byggnaden har höga arkitektoniska kvalitéer.

Borret 15 på Hälsovägen

På samma plats låg tidigare en tvåvåningsbyggnad uppförd 1929. 1947 gjordes en ombyggnad av bottenvåningen och huset fick det utseende som det har på denna bild. Foto: Helsingborgs museum 1976.

HABIL:s lokaler under byggnation. Foto: Lindberg, 1947.

Diana 8, Ängelholmsvägen 25

1982 invigdes Helsingborgs första IKEA i lokaler i kvarterets södra del. Foto: AB Helsingborgs-Bild.

KVARTERET DIANA

Marken där kvarteret ligger bebyggdes först på mitten av 1900-talet. Då var kvarteret uppdelat i två kvarter med en gata som skilde dem åt. På den västra sidan av gatan mot Ängelholmsvägen uppfördes 1946 en verkstad av Hälsingborgs Automobilverkstäder AB eller HABIL som det också hette. De hade tidigare haft lokaler på Hälsovägen men flyttade in i de nya lokalerna 1948. På taket hade en folkvagn monterats på byggnadens tak som iögonfallande reklam. På den östra sidan av gatan startade Zoéga & Son sitt kafferosteri 1950. Till en början hade företaget 14 anställda. Deras första byggnad låg även den längs infartsvägen, men under 1950- och 60-talet byggde företaget ut sina lokaler mot norr. 1972 revs dock stora delar av lokalerna och byggdes upp igen i ny tappning och en utveckling av byggnaden sker kontinuerligt efter behov. 1971 monterades en roterande reklamskylt med logotype och klocka på företagets tak. Skylten har blivit ett välbekant inslag i stadsmiljön.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Diana 8, Ängelholmsvägen 25

Byggår: 1946–66

Arkitekt: Gustaf W Widmark

Byggmästare: –

Byggherre: Hälsingborgs Automobilverkstäder Aktiebolag

Beskrivning och historik. År 1946 ansökte Hälsingborgs Automobilverkstäder Aktiebolag, förkortat HABIL, om att få uppföra denna byggnad. Den ligger i en sluttning och terrängen har använts genom att infartsramper anordnats på den högre delen av tomten. Ett utskjutande parti med kontor står på pelare framför utställningshallens skyltfönster. På detta vis får de som vill titta på de utställda bilarna skydd vid dåligt väder. Tillbyggnader och ändringar gjordes 1959 och 1965. Ändring av glaspartier och fönster gjordes 1966. Tillbyggnaden i söder med ny utställningshall tillkom 1971. På senare tid har de största förändringarna skett genom ändrad användning av lokalerna.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ett kulturhistoriskt värde genom sin byggnadshistoria och arkitekturhistoria. Byggnaden är funktionellt anpassad till både terräng och verksamhet. Den visar på hur bilhallar från 1900-talets mitt var utformade när bilen var något som blev vanligt för allmänheten att köpa. De förändringar som skett har inte minskat dessa värden utan visar på kontinuitet.

Diana 8, Ängelholmsvägen 25

Byggår: 1950–1965/1972–2007

Arkitekt: Gustaf W Widmark/Kjessler & Mannerstråle

Byggmästare: –

Byggherre: Zoéga & Son

Beskrivning och historik: 1950 ansökte Zoéga & Son om tillstånd för att få uppföra en byggnad med ett kafferosteri, lager och kontor i den nordöstra delen av kvarteret. 1954 byggdes ett garage i nordöstra delen av kvarteret. 1956, 1958 och 1965 byggdes rosteriet till bakåt. 1971 sattes den roterande reklamskylten med klocka upp på byggnadens högsta del. 1972 revs stora delar av lokalerna för att byggas upp på nytt i ny tappning ritade av Kjessler & Mannerstråle. 1975 tillkom ett provkök och 1981 en ny entré med avfasat hörn mot Ängelholmsvägen. Silon byggdes till 1995, påbyggnad gjordes 2007.

Kulturhistorisk värdering: De kulturhistoriska värdena ligger i den industrihistoria som finns på platsen. Det har funnits fler kafferosterier i området men detta är den som finns kvar och som ständigt utvecklas, därmed har den ett kontinuitetsvärde. Kopplingen till Helsingborg som hamnstad är viktig och ger byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Byggnaden har även ett konstnärligt värden genom den utsmyckning som pryder tegelfasaden mot Grenadjärgatan.

Diana 8, Ängelholmsvägen 25

Zoégas anläggning år 1973. Foto: AB Helsingborgs-Bild.

Eken 1, Färjemansgatan 7

Eken 2, Färjemansgatan 5

Eken 3, Skogstorpsgatan 2

KVARTERET EKEN

Kvarteret planerades 1909 och bebyggdes med villor under 1910 och -1920-talet. 1930 var kvarteret helt bebyggt.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Eken 1, Färjemansgatan 7

Byggår: 1922

Arkitekt: –

Byggmästare: P Andersson & Jönsson

Byggherre: Carl Seth, urmakare

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad, ljus avfärgad fasad under ett högt och brant tegeltäckt tak. I exteriören sammanfattas de rådande stilarna kring sekelskiftet 1900.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till ett välbevarat utseende som omfattar stildrag från både jugend och nationalromantik där det senare uttrycks i det branta tegeltäckta sadeltaket och de klassicerande arkitekturelementen medan jugenddragen finns i fönstrens utformning.

Eken 2, Färjemansgatan 5

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: M A Lindén, överlärare

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad fasad under brutet tegeltäckt tak. Fasaden är utsmyckad med tydligt accentuerade arkitekturelement typiska för 1920-talsklassicismen.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med uttrycksfull 1920-talskaraktär genom kraftigt markerade arkitekturdetaljer som gesimser, frontoner och hörnkedjor.

Eken 3, Skogstorpsgatan 2

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Hjalmar Forsberg, folkskollärare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerad takgesims, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön i form av en tempelgavel buren av kolonner.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, takgesims och ett markerat entréparti efter klassiska förebilder.

Eken 4, Skogstorpsgatan 4

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor, takgesims, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön efter klassisk förebild.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, markerade hörn och takgesims samt ett markerat entréparti krönt av en portal.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Eken 5, Skogstorpsgatan 6**

Byggår: 1924

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: (otydlig namnteckning), lokomotivförare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak. Dekorativa inslag som gesimser och portomfattning i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i återhållsam 1920-talsklassicism där fönstrens symmetriska placering tillsammans med gesimser och entréns omfattning ger exteriören dess uttryck.

Eken 4, Skogstorpsgatan 4

Eken 5, Skogstorpsgatan 6

Korsningen av Hälsövägen och Kopparmöllegatan år 1938.

Filen 6, Kopparmöllegatan 24–26

KVARTERET FILEN

Marken hade tidigare varit en del av Lilla Möllevången och kvarteret bebyggdes först på mitten av 1930-talet med tre volymer, en mot Kopparmölleparken, en mot Hälsövägen och en mot Kvarnholmsgatan. Även om kvarteret var indelat i flera tomter med olika ägare gick de samman så att var och en av de tre byggnadskropparna, i sin helhet ritades av en arkitekt. Mot gården kan däremot ses en viss variation i arkitekturen utifrån den äldre fastighetsindelningen. Eftersom hela kvarteret byggdes samtidigt kunde planeringen följa det funktionalistiska idealet som var upplösta kvarter med friliggande lamellhus. Det gjorde att ljusinsläppet blev jämt fördelat i husens alla delar.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Filen 6, Kopparmöllegatan 24–26

Byggår: 1934–36
Arkitekt: Mauritz S:son Claes
Byggmästare: Albin Jönsson
Byggherre: Albin Jönsson

Beskrivning och historik: Den södra delen mot Hälsövägen uppfördes först och två år senare den norra delen. Mauritz S:son Claes ritade detta flerbostadshus efter att haft sin verksamhet i Helsingborg under 25 år. Han tillhörde den första generationen av välutbildade arkitekter födda under slutet av 1800-talet. Byggnaden är putsad i ljus kulör och har sammanförda fönster vilka närmar sig fönsterbandens princip med mörka bågar och långsträckta balkonger längs hela fasaden endast uppdelad av raka eller "utfälda" burspråk.

Kultuhistorisk värdering: Byggnaden har ett stort karaktärs-
skapande värde där den ligger i slutningen med balkonger mot Kopparmölleparken. Det är en modernistisk byggnad och ett prov på funktionalistiskt bostadsbyggande i ett försök att bygga bort bostadsbristen. Byggt under det år som bostadsbyggandet åter tog fart i Helsingborg. Denna arkitektur vittnar om tidens strävan efter luft och ljus och i det här fallet även utsikt över sundet.

Filen 8, Kopparmöllegatan 22, Hälsövägen 25-27

Byggår: 1935

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: John Nilsson

Byggherre: Emelie och John Nilsson

Beskrivning och historik: Byggnaden är uppförd i tegelfunkis i fyra våningar med inredd vind. Fasaden är varierad med burspråk och balkong, tvåluftsfönster och fönsterband. Taket har större takkupor med balkonger ovanpå burspråken. På bottenvåningens norra gavel planerades för en mjölkbutik samt ytterligare en butik mot Hälsövägen. I den södra gaveln fanns det plats för tre butiker i källarplanet. Sedan 1960-talet har lokalerna bl.a. upplåtits till salong och kontor för Hultsfreds Hus.

Kulturhistorisk värdering: Ett tidigt exempel på den för Skåne typiska tegelfunkisen med byggnadsdetaljer vanliga för funkisarkitekturen såsom utfällda burspråk och smidesbalkonger i kombination.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Filen 9, Hjälmhultsgatan 4, Kvarnholmsgatan 3-7**

Byggår: 1935-36

Arkitekt: Magnus Johnsson/Alfred Arvidsson

Byggmästare: Hans Persson/John Nilsson

Byggherre: Hedvig och Hans Persson/John Nilsson

Beskrivning och historik: Byggnaden är ett putsat funkishus i tre våningar med inredd vind. Fasaden är varierad med burspråk och balkong, tvåluftsfönster och fönsterband. På gaveln finns en balkong ovanpå burspråket. Den södra delen har stora likheter med Filen nr 8 som har samma arkitekt medan den norra delen som bebyggdes först med Magnus Johnsson som arkitekt har en slät fasad mot gatan. De tre husen skiljer sig något från varandra, men har ändå samma funktionalistiska formspråk. 1993 isolerades ytterväggarna.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden knyter ihop kvarteret genom att det är putsat som nr 6 och delvis har samma varierade fasad som nr 8. Trots att den har tilläggsisolerade ytterväggar finns det funktionalistiska formspråket kvar och gör kvarteret komplett genom sin placering som friliggande lamellhus i ett upplöst kvarter.

Filen 8, Kopparmöllegatan 22, Hälsövägen 25-27

Filen 9, Hjälmhultsgatan 4, Kvarnholmsgatan 3-7

KVARTERET GAMLA STADEN 6:96

Kvarteret är insprängt mellan skolbyggnaderna tillhörande Magnus Stenbocks skola. Denna del har tidigare varit planerad som idrottsplats. Till nyligen låg här en byggnad i en våning uppförd 1996–97, även den använd för skolverksamhet. Byggnaden revs 2012 och på platsen anläggs nu en kulle för bl.a. pulkåkning.

KVARTERET GARDET

Enligt en stadskarta från 1962 ska kvarteret ha varit bebyggt. På den ekonomiska kartan från 1969 syns minst två större och några mindre byggnader utritade. Enligt handlingarna i bygglovsarkivet var dock det första som byggdes en kiosk för korvförsäljning 1971. 1972 fanns en BP-mack på platsen som 1974 blev en OK-mack. En bilvårdsanläggning tillkom samtidigt med detta, vilken 1989 byggdes om. 1996 blev det en Starmarketstation innan det 1999 blev en Preem-mack. Samma år gjordes ytterligare ombyggnader.

Den ungefärliga platsen för nuvarande kvarteret Gardet. Till höger syns det så kallade vävarehuset som hörde till Fredriksdal.

KVARTERET GARVAREN

I början av 1890-talet styckades ett antal tomter av kring O D Krooks gata. Längs denna gata finns fortfarande sju villor, varav några kan vara från 1900-talets början. Dessa kan ge en bild av hur kvarteret Linvävaren, som gränsar i söder, såg ut fram till 1970-talet. Detta faktum ger denna villabebyggelse ett extra värde. Det var här Stattena började bebyggas när åkermarken styckades av. Under mitten av 1930-talet uppfördes flerfamiljshusen mot Norra Stenbocksgatan och Tågagatan.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Garvaren 1, Tågagatan 76

Byggår: 1934

Arkitekt: Mogens Mogensen

Byggmästare: Johan Axelsson

Byggherre: Johan Axelsson

Beskrivning och historik: Flervåningshus i gult tegel med fönsterband om tre bågar utan spröjs, förskjutna mot byggnadens hörn och attikavåning. Utkragad hörnbalkong med rundade hörn. I en utbyggnad i halvcirkelform finns Börjes konditori.

Kulturhistorisk värdering: Typiska drag av funktionalismens arkitektur med strikt utformning och fönster över hörn, rundade balkonger och utbyggnad för att få en ljus serveringslokal där funktionen är tydligt läsbar. Byggnaden ligger i ett område där det funnits flera servicebutiker och utgör därför en viktig del i en större servicemiljö kring Tågagatan.

Garvaren 2, O D Krooks gata 67

Byggår: 1925

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Johan E Ekroth Typograf

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa med hörn, fönsteromfattningar och lister i avvikande färgsättning. Brant sadeltak med dekorerad takkupa. Portomfattning efter klassiska stilideal och lunettfönster i gavelröset.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-tals klassicism med bibehållen exteriör, såsom hörnkedjor, portalomfattning i klassicistisk stil och lunettfönster

Garvaren 1, Tågagatan 76

Garvaren 2, O D Krooks gata 67

Garvaren 4, O D Krooks gata 63

Garvaren 4, O D Krooks gata 63

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på hög målad sockel med fasad i gult tegel under brant sadeltak. Fönster med T-formad post och tre bågar, utsmyckning ovan fönster. Huset har en större tillbyggnad in mot gården, bygglov beviljades 2007.

Kulturhistorisk värdering: Villa troligen byggd under 1890-talet, med typisk utformning såsom släta materialäkt fasader med konstruktiva detaljer som fönstervalv och fönster med mitt och tvärpost. Trots tillbyggnad och en relativt stor takkupa är den äldre, småskaliga volymen tydlig mot gatan.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Garvaren 6, O D Krooks gata 59**

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på hög målad sockel med fasad i rött tegel med dekorativa fält i avvikande färgsättning. Eternitklätt sadeltak med takkupa åt gatan, taket har ursprungligen varit pappklätt. Senare fönster med tvärpost och två bågar som sannolikt ersatt korspostfönster. Gavlarna har klätts med fasadtegel på 1980-talet.

Kulturhistorisk värdering: Villa byggd under 1900-talets första decennium, med typisk utformning såsom släta fasader med kontrasterande fönstervalv och dekorativt murade horisontella band.

Garvaren 6, O D Krooks gata 59

Garvaren 8, Donationsgatan 21

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på hög målad sockel med fasad i ljus kulör med dekorativa fält i avvikande färgsättning ovan fönsteröppningar. Sadeltak med frontespis och runt fönster i gavelröset. Tvåluftsfönster med tvärspröjs. Balkong med dekorerade smidesräcken och -konsoler. Tidigare har det funnits en entré mot gatan som togs bort 1951. Huset har genomgått flera förändringar och bland annat fått nytt takmaterial.

Kulturhistorisk värdering: Villa troligen byggd under 1890-talet som har kvar sin ursprungliga volym och typiska detaljer som frontespis och balkong med dekorerade smidesräcken och konsoler.

Garvaren 8, Donationsgatan 21

Garvaren 9, Donationsgatan 19/Norra Stenbocksgatan

Byggår: 1945

Arkitekt: Magnus Johnsson

Byggmästare: Yngve Westerdahl

Byggherre: Gunnar Hansson

Beskrivning och historik: Tjockhus med putsade fasader och tegeltäckt sadeltak med större takkupa och mindre bågformade kupor på var sida. En större takkupa finns även mot gården. Samtliga kupor är i originalutförande och utförda enligt nybyggnadsritningarna. Fönstren är symmetriskt placerade på fasaden i en till tre lufter. Utanpåliggande balkonger placerade i grupper på fasaden.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaderna är uppförd som tjockhus vilket var ovanligt på 1940-talet men som här troligen var en fortsättning i samma stil som husen bredvid på Garvaren 14. Huset är inte typiskt för 1940-tal men har drag av denna tid i väl utförd arkitektur vad det gäller det estetiska i proportioner och byggnadsdetaljer. Byggnaden ingår i det byggnadskomplex som ger karaktär åt den höjd där det ligger och är en viktig del av den modernistiska bebyggelsen längs Norra Stenbocksgatan.

Garvaren 14, Norra Stenbocksgatan 44–48

Byggår: 1936–37

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: Carl Nilsson

Byggherre: Carl Nilsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Tjockhus med putsade fasader och tegeltäckt sadeltak med takkupor. Fönstren är symmetriskt placerade på fasaden i en eller två lufter med förskjuten mittpost. Portarna är indragna i fasaden och har glasade entréer med aluminiumdörrar. På de båda husen som ligger längst åt söder är entréerna markerad genom inkragningar i putsen. Utanpåliggande balkonger både på gaveln och på långsidan där de sträcker sig över två fönstergrupper. Takkupor på baksidan tillkomna och ändrade på framsidan, fler balkonger på baksidan vid ombyggnad 1989.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaderna är uppförd som tjockhus med en del enkelsidiga lägenheter i motsats till smalhusen. Gaveln lades mot en gata så att mesta möjliga ljus kom in i lägenheterna. Husen är förändrade men ger ändå karaktär åt den höjd där de ligger och är viktiga som en del av den modernistiska bebyggelse som började uppföras längs Norra Stenbocksgatan.

Garvaren 9, Donationsgatan 19/Norra Stenbocksgatan

Garvaren 14, Norra Stenbocksgatan 44–48

Garvaren 14, Norra Stenbocksgatan 44–48

Huset invid Stampgatan 1-5 när det var nybyggt 1954. Foto: Lindberg.

Gjuteriet 13b Stampgatan 1-5

Gjuteriet 11 och 12, Stampgatan 7 och 9

KVARTERET GJUTERIET

Marken som tidigare hade tillhört Helsingborg socken började troligtvis bebyggas vid 1800-talets slut. Som namnet antyder låg från 1878 ett gjuteri och en maskinfabrik i kvarterets södra del. Gjuteriet bytte ägare och namn ett antal gånger fram till 1931 då rörelsen övertogs av Helsingborgs Järnindustri 1931. De tillverkade gjutgods till ledningar och till industrin, produkterna såldes i hela landet. Kvarteret blev efter det bebyggt med bostadshus, med början i nordvästra delen under 1930-talets slut och vidare genom kvarteret mot sydöstra delen i mitten av 1950-talet. Längs Hälsovägen har redan från början funnits butiker i bottenvåningen. 1929 startade Helsingborgs Automobilverkstäder (HABIL) sin verksamhet i kvarteret men 1948 flyttade företaget till Ängelholmsvägen.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Gjuteriet 13b Stampgatan 1-5

Byggår: 1953

Arkitekt: Byggnadsingenjörfirman J.M. Bomér

Byggmästare: Ivar Hellberg, byggmästare

Byggherre: Ivar Hellberg, byggmästare

Beskrivning och historik: Lamellhus med sadeltak och släta tegelfasader. En- och tvåluftsfönster i liv med fasaden, franska balkonger med smidesräcken. Gaveln har burspråk med färgade putsartier emellan och mindre fönster med omfattningar vid sidan om. Sockeln, trapphuset och entrén, som har omfattning och mindre skärmtak, är markerade i fasaden.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör med ett typiskt utförande för ett lamellhus uppfört under 1950-talet. Bibehållna byggnadsdetaljer som burspråk, omfattningar, entrédörrar och franska balkonger med smidesräcken.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Gjuteriet 11 och 12, Stampgatan 7 och 9

Byggår: 1947

Arkitekt: Tor Bunner

Byggmästare: Gunnar Helge

Byggherre: KA Karlstedt, byggmästare

Beskrivning och historik: Ljust putsat flerbostadshus i fyra våningar med tvåluftsfönster och något förskjuten mittpost. Slät fasad mot gatan och balkonger mot gården som sidoförskjuts för att medge direkt solljus till lägenheten inunder. Fönstren har bytts till aluminiumklädda år 2014. De franska balkongerna mot gatan hade enligt originalritningarna ett dekorativt smidesräcke.

Kulturhistorisk värdering: Typiskt lamellhus från 1940-talet som följer terrängen. Putsad fasad som är något ovanligt för området från denna tid och byggnadsdetaljer som sidoförskjutna balkonger typiska för uppförandetiden.

Gjuteriet 13a, Hälsövägen 37

Byggår: 1953

Arkitekt: Byggnadsingenjörfirman J.M. Bomér

Byggmästare: Ivar Hellberg, byggmästare

Byggherre: Ivar Hellberg, byggmästare

Beskrivning och historik: Lamellhus med sadeltak och släta tegelfasader. En- och tvåluftsfönster i liv med fasaden, indragna balkonger av smitt ramverk och plåt. Gaveln har burspråk med färgade putsartier emellan. I bottenplan finns två butikslokaler. Sedan 1950-talet har här funnits en kemtvätt och en tapetserarverkstad. Butiksdelen och entrén är markerade i fasaden genom reliefmurning som pilastrar vid entrén och med horisontellt band ovan butikerna. Fönsterindelningen har ändrats mot gård och gata, tidigare var mittposten förskjuten i sidled. Entrédörrar har delvis bytt ut mot aluminiumpartier.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör med ett typiskt utförande för ett lamellhus uppfört under 1950-talet med bibehållna byggnadsdetaljer såsom burspråk, reliefmurning och indragna balkonger med smitt ramverk och plåt. Ett annat värde är det samhällshistoriska, eftersom huset planerades att ge service till de boende kring Hälsövägen genom butiker i bottenplan.

Gjuteriet 14, Hjälmshultsgatan 10-12

Byggår: 1939

Arkitekt: H Bristtulf

Byggmästare: C Nilsson

Byggherre: C Nilsson, byggmästare och G Johansson

Beskrivning och historik: Lamellhus i funktisstil med ljus putsade fasader, två och treluftsfönster med smalare sidobågar, glasad entré och trapphus samt balkongfronter i finkorrugerad plåt. Gaveln har enluftsfönster och utfällda burspråk i kombination med balkonger. Ombyggt och tilläggsisolerade yttreväggar 1991. Byggnaden har tidigare varit gul men fick ny grå kulör 2008.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har kvar sitt funktionalistiska uttryck, om än starkt moderniserat. Värdet är knutet till fönster i flera luft, utanpåliggande balkonger samt glasad entré och trapphus. Det utgör ett komplement till den modernistiska bebyggelse som uppfördes i de närliggande kvarteren mellan 1934 till 1952.

Gjuteriet 13a, Hälsövägen 37

Gjuteriet 14, Hjälmshultsgatan 10-12

Kv. Gjuteriet 6, Hälsövägen 35, fotograferat 1956.

Granen västra 2, Kämpagatan 7

Granen västra 5, Tågagatan 65

Granen västra 9, Färjemansgatan 14

KVARTERET GRANEN VÄSTRA

Under 1900-talets början planerades för att uppföra en kyrka i den södra spetsen av kvarteret. Någon kyrka byggdes dock aldrig utan hela kvarteret bebyggdes med villor under 1920-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Granen västra 2, Kämpagatan 7

Byggår: 1925
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: –
Byggherre: C B Jälme, tillsyningsman

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brutet tegeltäckt tak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i takgesims och portomfattning. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende och symmetriska placering.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär. Detta uttrycks i fasadens symmetriska uppbyggnad tillsammans med de för tiden typiska fönstren med tre rutor per luft samt en portal utformad efter klassiska förebilder.

Granen västra 5, Tågagatan 65

Byggår: 1927
Arkitekt: A W Zetlitz-Nilsson
Byggmästare: J A Jönsson
Byggherre: J A Jönsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Garage från 1926. Putsad och ljus avfärgad villa under brant, valmat, tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims och burspråk. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende och kontrasterande färgsättning.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i en putsad ljus fasad under ett brant tegeltäckt tak, byggnadsdetaljer samt fönsterindelning.

Granen västra 9, Färjemansgatan 14

Byggår: 1925
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: –
Byggherre: Karl Anderssén, handlande

Beskrivning och historik: Villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet valmat tegeltäckt tak med takkupor. Exteriör med artikulerade dekorativa inslag i form av pilastrar och gesimser. Vid ett senare tillfälle har några av fönstren ersatts med modernare modeller.

Kultuhistorisk värdering: Förändrad villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kultuhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar, putsad och symmetriskt uppbyggd fasad med utsmyckning efter klassiska förebilder.

Granen västra 10, Tågagatan 63

Byggår: 1925

Arkitekt: A W Nilsson & J S Adrian, arkitekter

Byggmästare: Albin Jönsson

Byggherre: Albin Jönsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brant tegeltäckt sadeltak. Tidstypisk villa med nationalromantiska förtecken som ett högt och brant takfall, tätspröjsade fönsterbågar och gavelspetsar med dekorativa element hämtade ur lokal traditionell arkitektur.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt brant takfall med takkupa som följer lutningen, tätspröjsade fönsterbågar och karakteristisk utsmyckning av gavelrösten i avvikande färgsättning.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Granen västra 3, Färjemansgatan 8**

Byggår: 1926

Arkitekt: O Olsson, byggnadssnickare

Byggmästare: –

Byggherre: O Olsson, byggnadssnickare

Beskrivning och historik: Villa i helsingborgstegel. Volym, dörromfattning och fönstersättning är välbevarad, även om de spröjsade tvålufts-fönstren bytts ut till enlufts-fönster. Ett garage har byggts till huset 1961.

Kulturhistorisk värdering: Villa med bevarad 1920-talskaraktär. Det kulturhistoriska värdet är kopplat till arkitekturstilen, fasad- och takmaterial och välbevarade detaljer som entrépartiet omfattning, överljus och flankerande fönster. Garaget ingår inte i klassningen.

Granen västra 4, Färjemansgatan 14

Byggår: 1926

Arkitekt: Nils Andersson

Byggmästare: –

Byggherre: Nils Andersson, verkmästare

Beskrivning och historik: Villa i tegel med burspråk och rött brutet tak i lertegel med ursprungliga takkupor. Fönstren har bytts ut mot ospröjsade fönster men lov har getts för att återställa äldre indelning år 2012.

Kulturhistorisk värdering: En villa som trots vissa förändringar behållit sin karaktär och flera av sina ursprungliga detaljer. Värdet är även knutet till fönstersättning, burspråk och volym.

Granen västra 10, Tågagatan 63

Granen västra 3, Färjemansgatan 8

Granen västra 4, Färjemansgatan 14

Granen västra 6, Färjemansgatan 8

Granen västra 7, Färjemansgatan 10

Granen västra 11, Tågagatan 61

Granen västra 6, Färjemansgatan 8

Byggår: 1925

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Carl Nilsson

Byggherre: N E Nilson, kamrer

Beskrivning och historik: Villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet tegeltäckt tak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims och en av kolonner buren portal.

Kulturhistorisk värdering: Ombyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor, slätputsad och symmetriskt uppbyggd fasad med takgesims.

Granen västra 7, Färjemansgatan 10

Byggår: 1925

Arkitekt: Arvid Svensson

Byggmästare: Nils Herrström

Byggherre: Hjalmar Ek, kontorschef

Beskrivning och historik: Villa med putsad fasad under brutet tegeltäckt tak. Ren exteriör som framhäver fönstrens utseende. Större tillbyggnad mot gården.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i byggnadens yttre form och för tiden typiska fönster med tre rutor per luft.

Granen västra 11, Tågagatan 61

Byggår: 1926

Arkitekt: A W Zetlitz-Nilsson

Byggmästare: Johan Jönsson

Byggherre: Johan Jönsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad och ljus avfärgad fasad under brant tegeltäckt tak med central frontespis. Artikulerad dekor vid takfot och hörn samt tidstypisk indelning av fönster i tre rutor per båge.

Kulturhistorisk värdering: Ombyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor och slätputsad fasad med klassicerande dekor.

KVARTERET GRANEN ÖSTRA

Under 1920-talet bebyggdes nästan hela kvarteret förutom en tomt på vilket ett parhus uppfördes under 1930-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Granen östra 5, Tågagatan 69

Byggår: 1927

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: Erik A Eriksson

Byggherre: J Strandberg, lagerbiträde

Beskrivning och historik: Villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet tegeltäckt tak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims och ett portkrön utformat efter klassiska förebilder. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens symmetriska placering och indelning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor och entrépartiets komposition efter klassiska förebilder.

Granen östra 6, Kämpagatan 6

Byggår: 1927

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare:

Byggherre: Paul Jahrén, ämneslärare

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brutet tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i takgesims, tätspröjsade fönsterbågar och fönsterluckor. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör av tegel i mörk kulör med tidstypiska detaljer som takgesims, fönsterluckor och tätspröjsade fönsterbågar.

Granen östra 8–9, Kämpagatan 4 A och 4 B

Byggår: 1937

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: Karl A Nilsson

Byggherre: Hugo Paulsson och Edvin Gillander, poliskonstaplar

Beskrivning och historik: Lågt enplans parhus i gult tegel under flackt tegeltäckt tak. Treluftsfönster utan spröjs.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med för tiden typisk fönsterindelning, tak- och byggnadsform.

Granen östra 5, Tågagatan 69

Granen östra 6, Kämpagatan 6

Granen östra 8–9, Kämpagatan 4 A och 4 B

*Byggnader av kompletterande värde för miljön***Granen östra 1, Kontrollörsgatan 1**

Byggår: 1926

Arkitekt: Forssjö Trävaru Aktiebolag

Byggmästare: –

Byggherre: Thorsten G Ekman, stationsskrivare

Beskrivning och historik: Panelklädd och gulmålad villa under brutet tak med takkupa. Tvåluftsfönster med tre rutor per båge, lunettfönster i gavelröset och dörröppning i form av pilastrar som bär en kornisch. Bod från 1946, tillbyggnad av förstuväst från 1955 och ny entrétrappa från 2004.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde knutet till den ursprungliga byggnadskroppen med en bibehållen exteriör med rektangulär planform, brutet tak och tidstypisk indelning av fönsterbågarnas glas. Intrycket förstärks av den kontrasterande färgsättningen vilket understryker dekorativa element som lister och räcken. Villan är byggd med den svenska småstaden och landsbygdens bebyggelse som förebild. En stil som förekom parallellt med den nyklassicistiska under 1920-talet. Byggnaden har dock flera större tillbyggnader om än till viss del anpassade till den ursprungliga stilen.

Granen östra 2, Norra Stenbocksgatan 77

Byggår: 1925

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: –

Byggherre: Nils Persson, snickare

Beskrivning och historik: Namnet på villan är Lis-bo. Putsad och ljus avfärgad villa under ett högt brutet tegeltak. Fasaden bevarar för det tidiga 1900-talet typiska arkitekturelement som markerad takfot, fönsterindelning, portöppning, och ett lertegelklätt högt takfall utan takutsprång.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil. Detta uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor, slätputsad fasad med dekorativa arkitekturelement som gesimser och portöppning i avvikande färgsättning.

Granen östra 4, Tågagatan 69

Byggår: 1929

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: J Lindberg

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brant tegelklätt sadeltak. Fönstren är i två lufter med spröjs. Tillbyggnader gjorda 1995 och 1999.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil från tidigt 1900. Detta uttrycks i brant sadeltak, slätputsad fasad med dekorativa arkitekturelement som takgesimser och för tiden typisk indelning av fönsterbågar.

Granen östra 1, Kontrollörsgatan 1

Granen östra 2, Norra Stenbocksgatan 77

Granen östra 4, Tågagatan 69

KVARTERET GRÄSET

Längs med Carl Öhrns gata styckades 15 tomter av från 1903 och framåt. Någon gång mellan 1903 och 1909, då området planlades, bebyggdes kvarterets sydöstra hörn med två bostadshus. Det ena är det tvåvåningshus som fortfarande finns kvar på tomt nr 4. Det andra var i en våning och revs för att ersättas med ett modernare hus under senare delen av 1900-talet. I övrigt är kvarteret bebyggt främst under 1920- och 1930-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Gräset 17, Röamöllagatan 70/Johan Banérs gata

Byggår: 1939

Arkitekt: Magnus Jonsson

Byggmästare:

Byggherre: Arvid Wallenius, ingenjör

Beskrivning och historik. Gul tegelvilla med plant tak. Planlösning med fler utskjutande byggnadsdelar. Fönster med varierande antal luft och former. Inbyggd förstukvist med runt fönster, skärmtak och dekorativt trapppräge. Garage under huset ursprungligt och ytterligare ett från senare tid bredvid. Mindre utbyggnad 1970.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med för tiden typisk form på byggnad, tak och fönster samt fönsterindelning. Värdet förstärks av arkitekturdetaljer såsom räcken och grind i smide och runt fönster i funkisstil.

Gräset 18, Röamöllagatan 66

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils Troell

Byggmästare: –

Byggherre: Nils Schillander, telegrafköpman

Beskrivning och historik: Villa med putsade och ljus avfärgad fasad med dekorativ takgesims under brutet tegeltäckt sadeltak med takkupa. Småspröjsade tvåluftsfönster, lunettfönster i gavelröset och entréparti i trä med konsoler och överljusfönster. Ändring av fasadkulör skedde 2004 från gult till grått.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiska arkitekturelement från början av 1900-talet såsom småspröjsade fönster, lunettfönster och accentuerat entréparti i avvikande material.

Gräset 17, Röamöllagatan 70/Johan Banérs gata

Gräset 18, Röamöllagatan 66

Gräset 20, Römöllagatan 64

Gräset 20, Römöllagatan 64

Byggår: 1937

Arkitekt: Magnus Jonsson

Byggmästare: John Nilsson

Byggherre: John Nilsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Funkisbyggnad med kvadratisk planform, ljust putsade fasader under flackt tak. Fönster i flera lufter, indragen balkong och altan mot gatan samt runt fönster med spröjs i geometriska former på gaveln. Garage under altan utgrävt 1950. Villan har tidigare haft böjd form på altanracket som möjligen ändrades när garaget byggdes. Inbyggd förstukvist och trapphus tillbyggt 1962.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med funkisarkitektur såsom planformen, flackt tak, accentuerade balkonger och geometriskt spröjsade mönster i ett runt fönster.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Gräset 15, Römöllagatan 66**

Byggår: 1936

Arkitekt: Arvid E Svensson

Byggmästare: –

Byggherre: Gustaf S Persson, stationskarl

Beskrivning och historik: Mindre villa i en våning med källare, ljust putsade fasader under flackt tak. Trelufts-fönster med större mittfönster, fönsterband i utskjutet parti mot gatan och runt fönster vid entrén. Entrén och runt fönster är markerade med putsade lister. Stor tillbyggnad bakåt 1994. Tidigare tegelfasader som putsades 2001.

Kultuhistorisk värdering: Förändrad villa vars kultuhistoriska värde är kopplat till typiska detaljer från funktionalismen såsom runt fönster vid entrén, flackt tak och fönsterindelning.

Gräset 15, Römöllagatan 66

KVARTERET GULDSMEDEN

Består av tre fastigheter med flerbostadshus. 1885 planerades kvarteret för 15 tomter. Fullständigt bebyggt blev kvarteret dock inte förrän under 1900-talets första år. Vilka byggnader som fanns på den tiden finns det inga uppgifter om i bygglovsarkivet. Nr 9 byggdes 1948 men huset har förändrats en hel del sedan dess. Stora nya inglasade balkonger tillkom 1995 mellan de ursprungliga. Större takkupor byggdes 1994 och utbyggnad för hiss på gårdssidan 1982. På tomt nr 15 uppfördes 1953 två byggnader. Det längs Norra Stenbocksgatan bytte balkongräcken 2002. Kring balkongerna fanns ursprungligen betongplattor som enligt ritningarna ser perforerade ut. Idag är dessa utbytta till liggande träpanel. Likaså är de ursprungliga fönstren utbytta. Nr 16 byggdes 1968. 1989 glasades balkongerna in. Takkupor och balkonger på taket tillkom 1990 och byggdes ut 2001. Entrépartier är utbyggda och balkongerna förlängda. Gatufasaden är relativt intakt och bidrar till karaktären på O D Krooks gata, men som helhet är byggnaden förvanskad.

KVARTERET GYMNASTIKSALEN

Här fanns fram till 2014 en sentida gymnastiksal till Magnus Stenbocksskolan. Gymnastiksalen är nu riven.

Övriga skolbyggnader beskrivs under respektive kvartersnamn: Matsalen, Skolhuset och Magnus Stenbocks skola.

Flerbostadshus vid Gullandersgatan, uppförda 1953.
Foto: Helsingborgs museum 1977.

Bebyggelse vid Grubbagatan, uppförd 1968.
Foto: Helsingborgs museum 1977.

Kvarteret Hantverkaren 14-15, O D Krooks gata 40-42.
Foto: Helsingborgs museum 1975.

Hantverkaren 3, Grubbagatan 29

Hantverkaren 5, Grubbagatan 25

KVARTERET HANTVERKAREN

1885 planerades kvarteret för 15 tomter. Fullständigt bebyggt blev kvarteret dock inte förrän under 1900-talets första år. Det byggnadsbestånd som finns i kvarteret idag är följande: Tre bevarade hus från slutet av 1880-talet, sex hus från 1900-talets första decennium samt ett gårdshus och ett hus som byggt tidigare men som blev på- och ombyggt till jugendstil. Efter det uppfördes ytterligare några byggnader innan kvarteret var helt förtätat. I kvarteret har Stattena kooperativa handelsförening haft sina lokaler från 1930-talet. Troligen revs det en del i kvarterets nordvästra del under 1970-talet för att göra plats åt ett parkeringsdäck. Kvarteret stäcker sig även över Grubbagatan och på den nordöstra sidan av gatan byggdes höghus i 5–6 våningar 1976. Arkitekter till dessa var Arton Konsulterande Arkitekter AB.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Hantverkaren 3, Grubbagatan 29

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Gathus med målad tegelfasad under plåttäckt sadeltak. Låg sockel i mörkare färgsättning. Tvåluftsfönster med tvärspröjs krönte av konstruktiva detaljer såsom fönstervalv och fönsternisch samt kontrasterande utsmyckning i tegel ovan dessa. 2006 lades taket om och fönstren byttes.

Kulturhistorisk värdering: Gathus från början av 1900-talet med bibehållna fasader och byggnadsdetaljer från ett tidigare byggnadsideal, såsom konstruktiva tegelutsmyckningar.

Hantverkaren 5, Grubbagatan 25

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Gathus med målad tegelfasad under papplätt sadeltak med två takkupor. Låg sockel i mörkare färgsättning. Fönster med tvärpost och två bågar.

Kulturhistorisk värdering: Gathus troligen från början av 1900-talet med bibehållna byggnadsdetaljer från ett tidigare byggnadsideal, såsom takkupor nära fasadlivet vilka liknar smala frontespiser. De konstruktiva tegelutsmyckningarna med fönster och dörrvalv är också fortfarande synliga genom den målade ytan.

Hantverkaren 8, Grubbagatan 7

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på hög målad sockel och fasad i ljus kulör med takgesimser och profilerade fönsterfoder som kröns av kornischer i avvikande färgsättning. Sadeltak med central frontespis flankerad av takkupor. Fönster med T-formad post och tre bågar. Gathuset och gårdshuset ombyggda 2004 då även ett uterum byggdes till.

Kulturhistorisk värdering: Påkostat gathus troligen uppfört under 1900-talets första decennium med äldre byggnadsdetaljer, som den putsade fasaden och de högresta fönstren som är placerade i väggens mitt och har profilerade fönsteromfattningar. Frontespisen med klassicerande detaljer kan ha tillkommit något senare.

Hantverkaren 9, O D Krooks gata 30

Uppgifter om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: På fasaden finns årtalet 1905 i gjutjärn. Huset är i tre våningar med inredd vind. Arkitekturstilen är främst jugend som har en mycket varierad fasad med både ljus färgad puts och rött tegel som ger liv åt fasaden. Mjukt rusticerad bottenvåningen i puts. Mellanvåningarna har utstickande balkonger med rikt dekorerade smidesräcken och konsoler. Huset har tre- och tvåluftsfönster med korsformad post och under fönstren på tredje våningen finns dekorelement med putsade snäckor. Hörnet är rundat och avslutas med ett plåtslaget torn högst upp med smala fönster i en luft som har bågformad överdel. Vindsvåningen har takkupor med uppdagna murpartier och bildar runt hörnet en hel våning. Fönstren på detta övre plan har en eller tre lugter med bågformad överdel. De har tegelomfattning och i hörnet har tre lugter infogats i samma omfattning. Porten är placerad längs ena långsidan och är indragen i fasaden. Byggnaden uppfördes av förmannen vid Stenbockens grusgrav. Enligt bygglovsarkivet skedde en ändring 1954 och fasaden renoverades 2013.

Kulturhistorisk värdering: Huset är det äldsta större flerbostads- huset i området. Det är uppfört i en blandning av jugendarkitektur och en arkitekturstil från 1890-talet då det var populärt med större tegelpartier som ger vertikal verkan i fasaden, smidesbalkonger, fönster med korsformad mittpost och osymmetriskt placerade fönster. Färgsättning av porten är dock ett uttryck för 2013 års renovering men går att återställa så att den bättre passar in med det övriga husets stil. Det ingår i det kvarter som bäst visar på hur Stattena såg ut innan rivningsvågen på 1970-talet.

Hantverkaren 8, Grubbagatan 7

Hantverkaren 9, O D Krooks gata 30

Hantverkaren 10, O D Krooks gata 32

Hantverkaren 11, O D Krooks gata 34

Hantverkaren 11, O D Krooks gata 34

Hantverkaren 10, O D Krooks gata 32

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad byggnad under plåtklädda takfall. Byggnaden har runda hörn och mjuka former tillsammans med fasaddekor med jugendform. Terrass med genombrutet räcke. Fönster med tvärpost och två bågar. Ändring av källare gjord 1913, då det låg ett bageri med butik där. Troligen är tillbyggnaden i hörnet mot gatan gjord kring denna tid också, enligt en stadskarta från 1916. Påbyggnad av vind gjord 1920, eventuellt var detta en ny våning.

Kulturhistorisk värdering: Byggnad uppförd senast kring sekelskiftet 1900, som har byggts om under de första decennierna på samma århundrade. Dess arkitektoniska uttryck är främst jugendstil. Byggnaden har en förgård likt de byggnader som revs under 1970-talet i kvarteret Stattena. Även byggnadens placering på fastigheten har därför ett kulturhistoriskt värde, liksom att det funnits ett bageri i byggnaden under tidigt 1900-tal.

Hantverkaren 11, O D Krooks gata 34

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Gathus i två våningar uppfört i mörkt tegel ovanpå en målad sockel. Dekorativa inslag såsom gördel- och takgesims i tegel. Fönster med tvärpost och två bågar. Balkong med räcken och konsoler i konstfullt smide. Skyltfönster troligen tillkommit senare.

Gårdshuset byggdes 1911 av byggherre Sven Nilsson och byggmästare M Jönsson. Det byggdes på med en våning 1920 när Carl B Jönsson var fastighetsägare. Samtidigt byggdes ett garage. Det har putsade fasader i ljus kulör samt fönster med korsformad post i bottenvåningen.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är troligen ursprungligen uppförd under slutet av 1800-talet med bibehållen exteriör med byggnadsdetaljer från tiden såsom smidesbalkong och profilerade band i fasaden. Gårdshuset har ett kompletterade värde genom att det är uppfört samtidigt som huset bredvid på tomt nr 12, år 1911, och har byggnadsdetaljer från ursprungstiden.

Hantverkaren 16, Grubbagatan 9

Byggår: 1929

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Gustaf Bengtsson, kontrollör

Byggherre: Gustaf Bengtsson, kontrollör

Beskrivning och historik: Tegelbyggnad i två våningar med utvändigt rundat trapphuset mot gården under tegeltäckt sadeltak med takkupor. Dekorativa byggnadsdetaljer såsom takgesims i tegel. Skyltfönster i bottenvåning och fönster med tre rutor per båge i ovanvåning. De igenmurade fönstren på gaveln berättar att butikslokalen troligen tillkommit efter uppförandetiden eller att den ändrats senare. Byggnaden uppfördes av Stattenas kooperativa handelsförening med lokaler för deras butik i bottenvåningen. De hade sin butik i huset mellan 1930 och 1970.

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens utformning med den opputsade tegelfasaden berättar om hur kvarteret gestaltades när det var helt förtätat. De tidstypiska 1920-talsfönstren i övervåningen, butik i bottenvåningen och det rundade trapphuset visar på god estetik. Även murarna som kringgärdar innergården är välbevarade anläggningsdetaljer från tiden. Byggnaden har även ett samhällshistoriskt värde genom att den uppfördes för att inrymma butik för Stattenas kooperativa handelsförening.

Hantverkaren 16

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Tegelbyggnad i två våningar på hög, målad sockel under papptäckt sadeltak. Korspostfönster i bottenvåning och fönster med T-formad post och tre bågar i ovanvåning. Dekorativa inslag som gördel- och takgesims i tegel. Enligt en stadskarta från 1916 finns en byggnad uppförd på platsen vilket borde innebära att byggnaden uppförts i en våning i början av 1900-talet. Den tydliga gördelgesimsen och det faktum att teglets färg inte är densamma i de olika våningarna kan tolkas så att de byggdes på med en våning senare.

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens båda byggnadsfaser är intressanta med den opputsade tegelfasaden med symmetriskt placerade fönster. Byggnadens bottenvåning berättar om hur kvarteret börjande växa fram och hur de olika husen kunde gestalta sig. Påbyggnaden vittnar om behovet av förtätning av området.

Hantverkaren 16, Grubbagatan 9

Hantverkaren 16

Hantverkaren 18, Grubbagatan 23

Hantverkaren 4, Grubbagatan 27b

Hantverkaren 12, O D Krooks gata 36

Hantverkaren 18, Grubbagatan 23

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas. Ändring till butik 1935
 Arkitekt: Okänd, till butiken Sigvard Bergqvist
 Byggmästare: –
 Byggherre: Stattenas inköpsförening

Beskrivning och historik: Lågt gathus i gult tegel på låg sockel under flackt sadeltak. Port med överljusfönster och putsad takgesims. Byggnaden ombyggd 1935 till affärslokal med skyltfönster. I huset har Stattenas kooperativa handelsförening haft sin manufakturaffär under 1900-talet. Detta efter att på 1900-talet flyttat till O D Krooks gata från Flyborgsgatan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens visar på två byggnadsfaser, vilka båda berättar sin historia om huset. Det mindre huset med sin enkla fasad och portens rustika utformning är den ursprungliga byggnaden, troligen från 1880-talet, är en del. Ombyggnaden till affär med skyltfönster i funktisstil är en annan del. Byggnaden har även ett samhällshistoriskt värde genom att det funnits en manufakturaffär till Stattenas kooperativa handelsförening i lokalerna från 1935.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Hantverkaren 4, Grubbagatan 27b

Uppgifter om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Byggnad på låg målad sockel och fasad i ljus kulör med mönstermurad list nedanför takfoten. Flackt pappklätt sadeltak med takkupa och takfönster. Fönster med tvärpost och två bågar. Ändrad 1947, 1978 och 2009 och taket byttes 1995.

Kulturhistorisk värdering: Mindre gathus troligen uppfört under 1880-talet. Typiskt för tiden är den ljust putsade fasaden med reliefmönstrad list som skapar olika färgnyanser och entré med överljusfönster. Tillsammans med de övriga husen längs gatan ger det en mer komplett miljö som speglar Stattenas äldre byggnadsbestånd.

Hantverkaren 12, O D Krooks gata 36

Byggår: 1912
 Arkitekt: Nils J Lundgren
 Byggmästare: M Bengtsson
 Byggherre: Rasmus Nilsen

Beskrivning och historik: Putsad och ljust avfärgad byggnad under sadeltak med takkupa och takfönster. Takgesims i avvikande färgsättning. Fönster med varierande indelning. Veranda tillbyggd 1913 och ritad av samma arkitekt. Carport 1984.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har takkupa placerade nära fasadlivet liknande smala frontespiser vanliga kring sekelskiftet 1900. Byggnaden har en förgård likt de byggnader som revs under 1970-talet i kvarteret Stattenas. Därmed har byggnadens placering på fastigheten även ett kulturhistoriskt värde.

Hantverkaren 19, Grubbagatan 27a

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på låg målad sockel och fasad i ljus kulör med mönstermurat parti nedanför takfoten. Flackt pappklätt sadeltak med takfönster. Fönster med tvärpost och två bågar.

Kulturhistorisk värdering: Mindre gathus uppfört på platsen där en gata gick under början av 1900-talet. Fasaden ska efterlikna byggnaden intill på tomt nr 4 med ljus putsad fasad med reliefmönstrad list som skapar olika färgnyanser och entré med överljusfönster. Tillsammans med de övriga husen längs gatan ger det en mer komplett miljö av Stattenas äldre byggnadsbestånd.

Hantverkaren 19, Grubbagatan 27a

Kvarteret Hantverkarens södra del. Foto: Helsingborgs museum 1976.

Hattmakaren 20, O D Krooks gata 74

Hattmakaren 21, Tågagatan 78

KVARTERET HATTMAKAREN

Fram till slutet av 1800-talet var marken brukad som åker eller betesmark. I början av 1890-talet styckades ägaren av en del tomter längs O D Krooks gata. I det södra kvarteret revs byggnaderna på nio fastigheter under 1970-talet för att ge plats åt en barnstuga. Dessa byggnader kan ha varit uppförda kring sekelskiftet 1900. Den norra delen av kvarteret bebyggdes under början av 1930-talet. Runt hörnet av Tågagatan och vidare längs O D Krooks gata byggdes fyra hyreshus i 1920-tals klassicism. Längs Röamöllagatan uppfördes fem hyreshus som gick mer åt funktionalistisk stil. Barnstugan i den södra delen av kvarteret byggdes 1978 och ritades av SCG småhusbyrå.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Hattmakaren 20, O D Krooks gata 74

Byggår: 1932
Arkitekt: AW Zetlitz-Nilsson
Byggmästare: Johan Axelsson
Byggherre: Johan Axelsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Huset har en putsad fasad som är avfärgad i hallonrött. Fönstren är symmetriskt placerade och består av smäckra, spröjsade tvåluftsfönster med tre glas i var båge. Taket är ett flackt sadeltak, har takkupor och är täckt med tegel. Porten och en tidigare butiksentré, numer igenmurad, är indragna. Entrén har en glasad pardörr. Bottenvåningen är indelad med horisontala vitmålade linjer och fönsteromfattningarna samt entrén på nedervåningen är vitmålade.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är ett karaktäristiskt inslag i miljön kring Tågagatan som har ett arkitektoniskt värde genom sin typiska 20-tals klassicism med bevarade fönster, dörrar och kulörta putsade fasad. De vitmålade linjerna och fönsteromfattningarna tyder dock på att huset renoverat på 1950-talet.

Hattmakaren 21, Tågagatan 78

Byggår: 1931
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: E Jacobsson
Byggherre: E Jacobsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Hörnhuset har en putsad fasad som är avfärgad i grått. Fönstren är symmetriskt placerade och består av smäckra, spröjsade tvåluftsfönster med tre glas i var båge. Taket är ett flackt sadeltak, har takkupor och är täckt med tegel. Portarna är indragna och har glasade pardörrar. Fönsteromfattningarna och entrén på nedervåningen är vitmålade. I bottenvåningen finns två butikslokaler.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är ett karaktäristiskt inslag i miljön kring Tågagatan som har ett arkitektoniskt värde genom sin typiska 20-tals klassicism med bevarade fönster, dörrar och putsade fasad. Butikslokalerna i bottenvåningen berättar om platsen som centrum för service under den tid då huset uppfördes.

Hattmakaren 1, Röamöllagatan 73

Byggår: 1932

Arkitekt: Gustaf W Widmark

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad ljus fasad med två- och fyraluftsfnster mot gatan, gaveln har breda utfällda burspråk med treluftsfnster. Porten bytt till aluminiumdörr.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under början av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluster. Fyra av de fem husen har samma byggherre och arkitekt vilket gör att de kan ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka kulörer.

Hattmakaren 3, Röamöllagatan 69

Byggår: 1946

Arkitekt: Mogens Mogensen

Byggmästare: Sigfrid Jonsson

Byggherre: Sigfrid Jonsson

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad gulröd fasad med symmetriskt placerade tvåluftsfnster mot gatan och liggande fönster i trapphuset. Porten bytt till aluminiumdörr och troligen har takkuporna tillkommit senare eller bytts ut. Huset har en väl genomtänkt planlösning.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under början av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluster. Det accentuerar det vertikala mittpartiet av längan genom trapphusets liggande fönster. De övriga fyra husen har samma byggherre och arkitekt vilket gör att de tillsammans kan ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka kulörer.

Hattmakaren 4, Röamöllagatan 67

Byggår: 1932

Arkitekt: Gustaf W Widmark

Byggmästare: –

Byggherre: (otydlig namnteckning)

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad ljus grön fasad med symmetriskt placerade tvåluftsfnster som antingen sitter för sig själva eller i par. Porten bytt till aluminiumdörr.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under början av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluster. Fyra av de fem husen har samma byggherre och arkitekt vilket gör att de kan ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka kulörer.

Hattmakaren 1, Röamöllagatan 73

Hattmakaren 3, Röamöllagatan 69

Hattmakaren 4, Röamöllagatan 67

Hattmakaren 5, Röamöllagatan 65

Hattmakaren 2, Röamöllagatan 71

Hattmakaren 18, O D Krooks gata 70

Hattmakaren 5, Röamöllagatan 65

Byggår: 1932
 Arkitekt: Gustaf W Widmark
 Byggmästare: –
 Byggherre: (otydlig namnteckning)

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad ljusrosa fasad med symmetriskt placerade två- och fyralufts-fönster mot gatan. Porten bytt till aluminiumdörr.

Kultuhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under början av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluffer. Fyra av de fem husen har samma byggherre och arkitekt vilket gör att de kan ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka kulörer.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Hattmakaren 2, Röamöllagatan 71

Byggår: 1933
 Arkitekt: Gustaf W Widmark
 Byggmästare: –
 Byggherre: (otydlig namnteckning)

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad sandfärgad fasad med symmetriskt placerade fönster. Troligen hade byggnaden tidigare två- och fyralufts-fönster likt Hattmakaren 1, eftersom husen har samma byggherre och arkitekt. Vid ett senare tillfälle har dessa bytts till pivåfönster och porten är bytt till aluminiumdörr.

Kultuhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under början av 1930-talet med putsade fasader och symmetriskt placerade fönster. Denna byggnad har dock inte samma höga värde eftersom de sidohängda lufferna är bytta till större pivåfönster. Fyra av de fem husen har samma byggherre och arkitekt vilket gör att de kan ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka kulörer.

Hattmakaren 18, O D Krooks gata 70

Byggår: 1930
 Arkitekt: Alfred Arvidsson
 Byggmästare: E Jacobsson
 Byggherre: E Jacobsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Fasaden är putsad och avfärgad i grågrönt och gavelfasaden täckt med brunmålad korrugerad plåt. Takfoten och en horisontell linje delar in fasaden i fält. Taket är ett flackt sadeltak, har takkupor och är täckt med tegel. Fönstren har olika storlek men är symmetriskt placerade och porten är indragen. Överljusfönstret i entrén är försatt, fönstren bytta till pivåfönster med eller utan lös spröjs.

Kultuhistorisk värdering: Fasadens färger och indelningar tyder på att huset renoverats under 1950-talet vilket det ger ett utmärkt exempel på. Trots de förändringar som byggnaden genomgått under senare tid ingår den i en länga av hus i samma storlek med varierande kulör vilka tillsammans bildar ett karaktäristiskt inslag i miljön kring Tågagatan.

Hattmakaren 19, O D Krooks gata 72

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Fasadens putsad och avfärgad i laxrosa på bottenvåningen och lejongult ovanför. Takfoten och en horisontell linje delar in fasaden i fält. Fönstren har olika storlek men är symmetriskt placerade och porten är indragen. Överljusfönstret i entrén är försatt och fönstren ovan denna är igenmurade. Fönstren bytta till enkla lugter med lös spröjs. Vinden inreddes 1983 då balkong och takkupor tillkom.

Kulturhistorisk värdering: Fasadens färger och indelningar tyder på att huset renoverats under 1950-talet vilket det ger ett utmärkt exempel på. Trots de förändringar som byggnaden genomgått på senare tid ingår den i en långa av hus i samma storlek med varierande kulör vilka tillsammans bildar ett karaktäristiskt inslag i miljön kring Tågagatan.

Hattmakaren 19, O D Krooks gata 72

Havren 1, Tågagatan 83/Carl Öhrns gata

Havren 2, Carl Öhrns gata 3

Havren 3, Carl Öhrns gata 5

KVARTERET HAVREN

Längs med Carl Öhrns gata styckades 15 tomter av 1903 och framåt. Fem av de bostadshus som då uppfördes finns bevarade i kvarterets södra del. Norr om dessa har tidigare funnits ytterligare två gathus men dessa revs i samband med att radhusen byggdes 1974. Mellan dessa byggnadsfaser fylldes kvarteret med villor längs Römöllagatan mellan 1930- och 1970-talet. I den södra delen av denna gata låg tidigare ett hus med sexdelad plan, uppfört någon gång före sekelskiftet 1900. Detta är rivet och på platsen ligger idag två villor från 1970-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Havren 1, Tågagatan 83/Carl Öhrns gata

Byggår: 1925
Arkitekt: Harald Andersson
Byggmästare: –
Byggherre: Olof Andersson, skomakare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltäcktak. Två- och treluftsfönster med tre rutor per båge. Takgesims markerad i avvikande färgsättning. Flytt och byte av fönster 1965. Bytt tillbaks till spröjsade fönster 2006 och omputsad.

Kulturhistorisk värdering: Villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens yttre form med ett brant brutet takfall och putsad fasad samt i detaljer som entréparti, listutsmyckning och fönstrens indelning.

Havren 2, Carl Öhrns gata 3

Uppgifter om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Gathus med putsad och ljus avfärgad fasad under tegelklätt sadeltak med halvmåneformad takkupa som placerats ovan entrén. Symmetriskt uppbyggd fasad med centralt placerad dörr flankerad av ett par tvåluftsfönster med tre rutor per båge. Ändring 1970, ny altan och takkupor 1991

Kulturhistorisk värdering: Gathus uppfört under 1900-talets första decennium med bibehållen exteriör. Vitnar om hur den första bebyggelsen i norra delen av Statten gestaltade sig.

Havren 3, Carl Öhrns gata 5

Uppgifter om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Gathus i gult tegel under shingelklätt, brant sadeltak. Korspostfönster.
Tillbyggnad altan 1989.

Havren 4, Carl Öhrns gata 7

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på låg målad sockel och fasad i rött tegel under pappklätt sadeltak med takkupa. Målade träfönster med korsformad post och fyra lufter. Större tillbyggnad med garage, uterum och takkupa från 1992.

Kulturhistorisk värdering: Gathus uppfört under 1900-talets första decennium med bibehållen exteriör. Vittnar om hur den första bebyggelsen i norra delen av Statten gestaltade sig. Klassningen gäller inte tillbyggnaderna mot gården.

Havren 6, Carl Öhrns gata 11

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Gathus på låg, mörkt avfärgad sockel. Putsad och ljus avfärgad fasad under plåtklätt sadeltak med takkupor. Fönster med korspostindelning. Fasadutsmyckning kring dörr, fönster och utmed takfot. Garage och mindre ändring baktill 1969. Nytt takfönster på framsidan 1980.

Kulturhistorisk värdering: Gathus uppfört under 1900-talets första decennium med detaljer från uppförandetiden som fasadutsmyckningar kring entrén och fönster. Trots att en del byggnadsdetaljer bytts ut har inga större tillbyggnader gjorts vilket gör att den kan berätta om hur den första bebyggelsen i norra delen av Statten gestaltade sig.

Havren 11, Röamöllagatan 62

Byggår: 1935

Arkitekt: Arvid E Svensson

Byggmästare: Johan Axelsson

Byggherre: Oscar Johansson, förman

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak. Fönsteromfattningar liksom takgesims markerade i avvikande färgsättning. Två- och trelufts-fönster utan spröjs, vissa placerade över hörn.

Kulturhistorisk värdering: Byggnad uppförd i kvardröjande arkitekturstil från 1920-talet med typiska byggnadsdetaljer för tiden såsom takgesims och enkupiga tegelpannor, men även detaljer från funktionalismen som fönster över hörn. Trots en del fasadändringar har inga större tillbyggnader gjorts vilket gör att den ändå är en god representant för områdets villabebyggelse från 1930-talet.

Havren 4, Carl Öhrns gata 7

Havren 6, Carl Öhrns gata 11

Havren 11, Röamöllagatan 62

Havren 13, Röamöllagatan 58

Havren 13, Röamöllagatan 58

Byggår: 1960
 Arkitekt: Arvid E Svensson
 Byggmästare: Ture Andersson
 Byggherre: Köpman Ivar och Sonja Nilsson,

Beskrivning och historik: Villa i rött tegel under tegeltäckt sadeltak. Fönster med bågar utan spröjs. Fönsteromfattning av utskjutande tegelskift. Garage från 1963.

Kultuhistorisk värdering: Byggnaden uppförd i kvardröjande 1950-talsstil med vinkelställd utbyggnad som omgärdar uteplatsen vilken har ett för tiden typiskt asymmetriskt sadeltak och fönsteromfattning av rullskift. Entrén i gaveln har trappa med designat smidesräcke.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Havren 5, Carl Öhrns gata 9**

Byggår: Uppgifter om nybyggnad saknas.
 Arkitekt: –
 Byggmästare: –
 Byggherre: –

Beskrivning och historik: Byggnad på låg målad sockel och fasad i ljus kulör med mönstermurat parti nedanför takfoten. Flackt pappklätt sadeltak med takfönster. Fönster utan spröjs. Mindre tillbyggnad bakåt med balkong från 1954. Carport byggd 1989 och större tillbyggnad bakåt längs hela gårdsgränsen 2002.

Kultuhistorisk värdering: Gathus uppfört under 1900-talets första decennium. Trots att större tillbyggnader gjorts är den ursprungliga byggnaden bevarad och ingår i den första bebyggelse som växte fram i norra delen av Stattena. Klassningen omfattar inte tillbyggnaderna mot gården.

Havren 5, Carl Öhrns gata 9

Havren 12, Röamöllagatan 60

Byggår: 1935
 Arkitekt: Harald Andersson
 Byggmästare: –
 Byggherre: Edvard Hansson, murare

Beskrivning och historik: Villa i rött tegel under flackt sadeltak med putsad och avfärgad utbyggnad. Målade träfönster i tre lugter med fönsteromfattningar i avvikande material. Mindre tillbyggnad och fönsterändringar 1988 och 2000.

Kultuhistorisk värdering: Kvarterets mest moderna 1930-talsbyggnad i enkel funktionalism. En enkel småstuga troligen uppförd med självbyggeri, eftersom byggherren var murare och detta var en typ av byggande som förekom under 1930-talet. Byggnadens form följer standardiseringen och detaljerna är få.

Havren 12, Röamöllagatan 60

Havren 14, Röamöllagatan 56

Byggår: 1935

Arkitekt: H J Lundqvist

Byggmästare: –

Byggherre: Gustaf Pålsson, mekaniker

Beskrivning och historik: Tegelvilla under tegeltäckt sadeltak med takkupa. Burspråk utmed gatufasaden. Fönster med tre rutor per bäge. Uterum tillbyggt 1968.

Kulturhistorisk värdering: Byggnad uppförd i kvardröjande 1920-tals arkitektur med typiska byggnadsdetaljer för tiden såsom takgesims, enkupiga tegelpannor och burspråk. Trots att en del byggnadsdetaljer bytts ut har inga större tillbyggnader gjorts vilket gör att den ändå är en god representant för områdets villabebyggelse från 1930-talet.

Havren 19–24, Carl Öhrns gata 21–24

Byggår: 1974

Arkitekt: Salomon-Sörensen Arkitektkontor AB

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Parhus i två fulla våningar med fasad i varierande tegel och skivmaterial. Skivornas färgsättning ger en horisontell verkan. Fönstren, med kvadratisk form och utan spröjs, har en symmetrisk placering. På Havren 22 har ett mindre verktygsförråd byggts 2009.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är uppförd under 1970-talet med typisk arkitekturform som uttrycks i geometriska materialkombinationer där färgerna är starkt kontrasterande. Även det plana taket och gavlarna i tegel är tidstypiska.

Havren 14, Röamöllagatan 56

Havren 19–24, Carl Öhrns gata 21–24

KVARTERET HERKULES

I kvarterets sydvästra hörn fanns under 1800-talets början en gård. I det som blev kvar av denna efter branden startades "Plottas krog" som var ett värdshus. Samtidigt som huvudbyggnaden rustades upp byggdes nya ekonomibyggnader. Exempel på detta var stallar till värdshusets gäster. Efter branden tillkom även annan bebyggelse längs kvarterets västra och södra sida under slutet av 1800-talet. De flesta av husen låg längs Ängelholmsvägen och uppfördes under 1850- och 1860-talet. De fick ett alldeles eget namn och kallades för Husara'n, dvs. husraden. Kring sekelskiftet 1900 revs krogen. De intilliggande ekonomibyggnaderna fick stå kvar och i dessa etablerades sedan *Hälsingborgs Jäst- och Spritfabrik*. Verksamheten fortsatte fram till 1920-talet, vartefter även dessa byggnader revs. Kvarterets nordöstra del bebyggdes inte förrän under 1900-talets mitt. Där uppförde A. Borgs söner ett färgeri och kemtvätt 1946. I byggnaden arbetade både kvinnor och män med färgning, kemtvätt och strykning. Lokalen togs så småningom över av ett plåtslageri. Husara'n revs när Hedbergs Bil i Helsingborg AB skulle uppföra sina försäljningslokaler i samma del av kvarteret 1965.

Gatuhus längs Ängelholmsvägen, nr 3–19. Foto: Otto Holmström 1960.

KVARTERET IRIS

Innan marken bebyggdes tillhörde den Fredriksdals gård. Den första byggnaden som uppfördes i kvarteret var Helsingborgs nya ättiksfabrik som byggdes 1882. Det var trävaruhandlare Per Nilsson Weberg som ägde företaget och 1896 köpte han även marken av konsul Trapp på Fredriksdal. Samma år lät han Mauritz Frohm rita en villa på samma tomt. I fabriken tillverkades sprit-, rök- och toalettättika en bit in på 1920-talet. Bostadshuset revs 2007. Väster om ättiksfabriken har det funnits både talgraffinaderi, margarinfabrik, mejeri, och konserv- och charkuterifabrik i början av 1900-talet. I kvarteret fanns redan tidigt ett rosteri för kakaoböner vilken byggdes till på 1930-talet. Företaget hette Choklad- och konfektfabriken Kärnan. 1939 expanderade företaget ytterligare genom att en ny fabriksbyggnad uppfördes i kvarteret. En del av denna uppfördes i fyra våningar, medan en del bara hade en våning i vilken maskinhallen inrymdes. Byggnaden byggdes till under 1940- och 50-talet. Sedan 1970-talet har främst användningen av huset förändrats, eftersom olika företag hyrt in sig i lokalerna. I västra delen av kvarteret byggde Motoramis en försäljningslokal och i anslutning till denna fanns en BP-mack. I dess lokaler finns idag istället försäljning av mattor och färg.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Iris 6, Dragaregatan 2

Byggår: 1939

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: AB Helsingborgs Choklad- & Konfektfabrik Kärnan

Beskrivning och historik: 1939 uppfördes en ny fabriksbyggnad av Choklad- och konfektfabriken Kärnan varav en byggnadsdel var i fyra våningar och en byggnadsdel i en våning med maskinhall. Det fanns även en mindre utbyggnad bakåt i en våning ställd i vinkel till fyrvåningsbyggnaden. Redan 1935 hade företaget funnits i kvarteret då en tillbyggnad gjordes med ett rosteri för kakaoböner på en redan befintlig byggnad. Huset var i en våning med källare och inredd vind och innehöll lager, tvättstuga samt packrum. Den nya fabriken utbyggnad förlängdes 1943 och höjdes närmast vinkeln med en våning för kokrum 1945. 1958 byggdes lastbryggan in. Vinkelbyggnaden fick en ny entré 1986. Denna byggnad fick lov till att sätta in nya takfönster 2012. 1944 byggdes ett magasin som gick längs med Hävertgatan med gaveln mot Mönstringsgatan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ett samhällshistoriskt värde som exempel på verksamhet kopplat till Helsingborgs hamn och förädling av importerade produkter. Byggnaden ger karaktär åt industrilandskapet genom sin höjd och robusta arkitektur.

Chokladfabriken Kärnans lokaler från söder 1945. Foto: Lindberg.

Iris 6, Dragaregatan 2

Iris 6, Dragaregatan 2

Magnus Jönssons gård på Ängelholmsvägen 35, Stattena. Magnus Jönsson ägde den mölla som idag kallas Bräckemölla och finns vid Krapperup. Foto från 1931.

Foto: Bernt A. Åkesson 1973.

KVARTERET JUPITER

Marken var vid 1800-talets mitt bebyggd med en vädermölla. Det var en holländsk väderkvarn som flyttats dit från Småland i mitten av 1800-talet. Vid 1800-talets andra hälft låg även en gård en bit sydost om möllan. Möllan som låg vid Grenadjärgatan var i bruk på 1940-talet men flyttades 1979 till Krapperup. Gården som låg mer mot Ängelholmsvägen revs 1973.

1950 byggdes i norra delen av kvarteret en ädelmetallhytta av AB Nordiska Affineriet. Det var en lång, hög länga med en ännu högre skorsten intill. Skorstenen revs 2008 och nyligen har även hyttan rivits. Det som finns kvar av verksamheten idag är den tillbyggnad för kontorsutrymmen som byggdes 1971 och byggdes på med en våning 1982. Mellan gården och väderkvarnen byggdes ett boktryckeri 1953 av firman AB Åhfeldt & Frank. De byggde ut sina lokaler 1963 och på slutet av 1980-talet flyttade Skogs tryckerier AB in i lokalerna. Mellan gården och hyttan uppförde bilförsäljningsfirman Motor AB Wohlin 1961 en byggnad, som 1975 utökades med en större utställningshall. Från 1962 fanns det en Caltex-mack framför men troligen togs denna bort när den första utställningshallen byggdes till mot Ängelholmsvägen 1977. I södra delen av kvarteret finns Färghuset idag. Denna byggnad uppfördes någon gång före 1974 och kontorsdelen byggdes om 1981. Även i dessa lokaler har Skogs haft verksamhet. Det var på 1990-talet, men då hette företaget Skogs rulloffset AB. Bakom tryckeriet mot Grenadjärgatan byggdes ett kontors- och lagerhus för Sigma 1977. Där kvarnen stått uppfördes 1984 en kontors- och industribyggnad i vars lokaler flera olika företag hyr in sig. Under senare tid har det i bilfirmans och tryckeriets lokaler bedrivits försäljning av vitvaror och tekniska apparater, men inriktningen har ändrats till klädförsäljning och gym.

KVARTERET KLÖVERN

Marken planerades som bostadskvarter genom den stadsplan som upprättades 1909. I kvarteret låg då en byggnad som uppfördes under seklets första decennium. Det kan eventuellt vara den som fortfarande finns på tomt nr 2, men ombyggd till oigenkännlighet. Under 1910-talet bebyggdes tomten bredvid och under 1920- och 1930-talet bebyggdes nästan hela kvarteret för att bli helt förtätat under 1950-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Klöver 6, O D Krooks gata 86

Byggår: 1959
Arkitekt: Ekström
Byggmästare: Josef Wallin
Byggherre: Thure Olsson

Beskrivning och historik: Enplansvilla med rektangulär planform. Vidbyggt garage med förskjuten placering. Fasad i rött tegel med målade träfönster utan mittpost eller spröjs, deras storlek och placering visar på rummens innehåll/användning. Entrén har utsmyckning i form av utskjutande tegelskift. Garage samtida med bostadshuset. Takkupa på baksidan tillkom 2013. Entrédörren är utbytt till en modern dörr, men i övrigt är byggnaden mycket välbevarad.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med ett tidstypiskt utseende och materialanvändning.

Klöver 8, O D Krooks gata 90

Byggår: 1923
Arkitekt: Axel Henkel
Byggmästare: –
Byggherre: Axel Henkel, snickare

Beskrivning och historik: Påkostad villa med burspråk och loggia ut mot gatan. Putsad och avfärgad fasad med sockel och gesimser i avvikande färgsättning. Vid nybyggnadsansökan föredrog stadsarkitekten att loggian skulle uteslutas. Garage från 2001.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brutet tegeltäckt tak, putsad fasad med utsmyckning i kontrasterande färgsättning. Ovanlig avslutning på burspråket upptill, vilket är en loggia som ger huset en säregen karaktär.

Klöver 6, O D Krooks gata 86

Klöver 8, O D Krooks gata 90

Klöver 13, Röamöllagatan 77

Klöver 1, Röamöllagatan 75

Klöver 4, O D Krooks gata 82

Klöver 13, Röamöllagatan 77

Byggår: 1936

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: –

Byggherre: John Nilsson, drageriarbetare

Beskrivning och historik: Tegelvilla i ett plan och källare med kvadratisk planform och inbyggd förstukvist i vinkel. Valmat sadeltak svängt vid takfoten som är utkragad. Tvåluftsfönster i mörk blågrå kulör. Takkupa mot baksidan från 1948 och ny terrass mot samma håll från 1999.

Kulturhistorisk värdering: Mindre funkisvilla med välbevarad fasad i gult tegel och kulörta tvåluftsfönster. Kvardröjande 1920-talsklassicism i det valmade sadeltaket, svängt vid takfoten, och takgesims.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Klöver 1, Röamöllagatan 75**

Byggår: 1936

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: Knut Larsson

Byggherre: Knut Larsson, murare

Beskrivning och historik: Byggnad i två våningar med putsad och ljus avfärgad fasad under pyramidtak. Två- och treluftsfönster som har omfattningar i avvikande färgsättning. Mindre tillbyggnad 1950. Inbyggnad av altan 2002, nytt fönster 2012. Takfoten har fått en brädning vilken kan återställas.

Kulturhistorisk värdering: Typisk tvåfamiljshus i funkisarkitektur med bibehållen exteriör, ett av de få i området.

Klöver 4, O D Krooks gata 82

Byggår: 1916

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Nils J Lundgren

Beskrivning och historik: Villa med putsad och avfärgad fasad under tegeltäckt sadeltak med pulpetförsedd frontespis. Jugendfönster med korsspröjsade övre lufter i bottenvåningen och småspröjsade fönster i övrigt. Balkong med dekorativa räcken och konsoler i smidesjärn. Uppförd utan tillstånd mellan 20 juni och 9 oktober 1916. Tillbyggd farstu på baksidan 1922. Garage från 1953. Terrass från 1965 ombyggd till inglasad altan 1970. Mindre tillbyggnad 1977. Skärmtak från senast 1988. Byte av fönster och ändrad takresning på utbyggnad vid entré 1999.

Kulturhistorisk värdering: 1910-talsvilla med välbevarade byggnadsdetaljer från sekelskiftet och framåt såsom jugendfönster, småspröjsade fönster, frontespis med pulpettak och smidesdetaljer i balkongen. Trots att flera tillbyggnader gjorts är detta en av de äldsta byggnaderna i kvarteret. Den berättar om starten på villabebyggelsen som sedan växte fram under främst 1920- och 1930-talen.

Klövern 7, O D Krooks gata 88

Byggår: 1924

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Adolf Ljungkvist, cementgjutare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerad takfot och fönster med tre rutor per luft. Takkupor mot baksidan tillkomna 1992.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i enkel 1920-talsklassicism.

Klövern 9, Röamöllagatan 85

Byggår: 1937

Arkitekt: A Hansson

Byggmästare: –

Byggherre: A Hansson

Beskrivning och historik: Enplansvilla med rektangulär planform. Låg källarvåning i betong och fasad i mörkt tegel under flackt pyramidtak. Aluminiumfönster med bibehållen äldre indelning. Entrén markerad med ett enkelt skärmtak och dörren flankerad av små fönster. Carport och altan från 1976.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypisk indelning av fönstren tillsammans med ett välavvägt takfall och entréparti.

Klövern 10, Röamöllagatan 83

Byggår: 1936

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: –

Byggherre: Gunnar Nilsson, elektriker

Beskrivning och historik: Enplansvilla med närmast kvadratisk planform under flackt pyramidtak. Putsad och ljus avfärgad fasad ovanpå låg källarvåning med tvåluftsfönster. Entrén markerad med ett enkelt skärmtak tillsammans med omfattning i avvikande färgsättning. Carport från 1972. Tillbyggnad av befintlig veranda på baksidan gjord 2009.

Kulturhistorisk värdering: Typisk mindre funkisvilla med välbevarade byggnadsdetaljer som putsade fasader, tvåluftsfönster samt en centralt placerad entré med omfattning och nätt skärmtak. Kvardröjande 1920-tals klassicism i det valmade sadeltak, svängt vid takfoten.

Klövern 7, O.D. Krooks gata 88

Klövern 9, Röamöllagatan 85

Klövern 10, Röamöllagatan 83

Konvaljen 2, Färjemansgatan 35

Konvaljen 4, Färjemansgatan 31

Konvaljen 5, Pålsjögatan 70

KVARTERET KONVALJEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Under 1920-talet byggdes alla utom en av villorna, vilken uppfördes under följande decennium.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Konvaljen 2, Färjemansgatan 35

Byggår: 1929
Arkitekt: Edvin Tidblad
Byggmästare: Erik A Eriksson
Byggherre: Arthur Wieden, köpman

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad fasad under tegeltäckt sadeltak. Dekorativa element i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasadens strikta symmetri förstärks av fönstrens luckor och dekor tillsammans med entrépartiets portal flankerad av rundfönster.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. Betonat centralparti genom takkupa och portal förstärker intrycket tillsammans med fönsterluckor och putsade dekorativa element i avvikande färgsättning.

Konvaljen 4, Färjemansgatan 31

Byggår: 1922
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: –
Byggherre: Gösta Persson

Beskrivning och historik: Påkostad villa med putsad fasad under valmat tegeltäckt tak. Fasaden är utsmyckad med tydligt accentuerade arkitekturelement typiska för 1920-talsklassicismen.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med uttrycksfull 1920-talskaraktär genom kraftigt markerade arkitekturdetaljer som gesimser, tandsnitt, portal och hörnkedjor.

Konvaljen 5, Pålsjögatan 70

Byggår: 1922
Arkitekt: Oscar Persson
Byggmästare: –
Byggherre: Sigfrid Dunér, förste stationsskrivare

Beskrivning och historik: Påkostad villa med putsad fasad under brant tegeltäckt tak med centralt placerad frontespis. Fasaden är utsmyckad med tydligt accentuerade arkitekturelement typiska för 1920-talsklassicismen. Träffönster med indelning typisk för tidigt 1900-tal.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med uttrycksfull 1920-talskaraktär genom lunettfönster, kraftigt markerade arkitekturdetaljer som gesimser och fasaddekor tillsammans med en av kolonner buren balkong.

Konvaljen 6, Pålsjögatan 72

Byggår: 1923

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: –

Byggherre: J Ahlström, guldsmed

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brant tegeltäckt tak. Återhållsam exteriör med få dekorativa inslag som vissa arkitekturelement markerade i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Takkupa och entréparti i tidstypiskt utförande.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i återhållsam 1920-talsklassicism där fönstrens placering och varierande storlek och indelning tillsammans med gesimser och entréns utformning ger exteriören dess uttryck.

Konvaljen 8, Johan Banérs gata 28

Byggår: 1927

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Eriksson & Co

Byggherre: Valfrid Ahlin, järnhandlare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brant tegeltäckt tak. Dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Konvaljen 1, Färjemansgatan 37**

Byggår: 1938

Arkitekt: Magnus Jonsson

Byggmästare: Carl E Eriksson

Byggherre: Arthur Palmqvist

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under sadeltak med centralt placerad takkupa. Putsdekor i anslutning till hörnkedjor och takfot. Dekorativt utformat entréparti med dörr och omfattning. Idag har byggnaden svart, glaserat taktegel. Garaget är i originalutförande, ritat 1939, nästan samtida med villan.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör av tegel i mörk kulör med tidstypiska detaljer som takgesims, markerade hörnkedjor, entréparti efter klassiska förebilder samt fönsterbågar med tre rutor.

Konvaljen 6, Pålsjögatan 72

Konvaljen 8, Johan Banérs gata 28

Konvaljen 1, Färjemansgatan 37

Konvaljen 3, Färjemansgatan 33

Konvaljen 3, Färjemansgatan 33

Byggår: 1927

Arkitekt: Oscar Persson

Byggmästare: Klaus Lindqvist

Byggherre: Gerhard B Håkansson, kyrkosysselman

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad låg villa under flackt tegeltäckt sadeltak. Rund glasveranda på baksidan med fönsterdörrar på var sida. Kvadratiske fönster med två rutor per båg. Dörr- och fönsteromfattningar markeras i avvikande färgsättning. Vindskupor tillkom 1997 och garaget byggdes 1968.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en väl bevarad exteriör i en något unik utformning för tiden. Möjligen har man tagit inspiration av villan på Tulpanen 6 som Sven Markelius ritade ett år tidigare. Bortsett från lunettfönstret som är placerat i gavelröset saknas de flesta tidstypiska arkitekturelementen. Tvåluftsfönstren är kvadratiske med två rutor i vardera båg. Byggnadskroppens utformning i plan och dess uttryck med horisontell verkan hämtar sina influenser från den traditionella skånska prästgården. Möjligen kan detta bero på att byggherren var anställd inom kyrkan.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i en symmetriskt uppbyggd fasad med uttrycksfull 1920-talskaraktär genom kraftigt markerade arkitekturdetaljer som gesimser och fasaddekor tillsammans med lisener, lunettfönster och tidstypisk fönsterindelning.

KVARTERET KORNET

Marken var obebyggd fram till 1950-talet. Först då delades den in i kvarter och tre villor uppfördes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13**Kornet 3, Kämnersgatan 2**

Byggår: 1957

Arkitekt: S Ekström

Byggmästare: –

Byggherre: Mauritzon, drätselbokhållare

Beskrivning och historik: Villa med röda tegelfasader under tegeltäckt sadeltak. Garage i källaren och vinkelställd utbyggnad. Fönster med omfattning av utskjutande tegelskift, deras storlek och placering visar på rummets användning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med ett tidstypiskt utseende och materialanvändning.

Kornet 3, Kämnersgatan 2

KVARTERET KRUKMAKAREN

Redan i slutet av 1800-talet avstyckades ett antal tomter öster om O D Krooks gata. Det var dock först vid sekelskiftet 1900 som det uppfördes två byggnader i kvarteret, 1916 hade de blivit fem. Under början av 1970-talet revs dessa hus för att ge plats åt de 18 radhus som ligger där idag. Radhusen ritades av Niels Erik Hansen och uppfördes 1974.

KVARTERET KURIREN

Marken i kvarteret började bebyggas först på mitten av 1900-talet. 1955–56 lät Svenska Esso AB bygga ett motell med 36 rum som vardera hade en carport framför. Samtidigt uppfördes en restaurang- och administrationsbyggnad samt en bensin- och servicestation. Bensinstationen har byggts till i omgångar med främst nya utrymmen för personal och biltvätt. 1987 övertog Statoil stationen.

Motellets övernattningsrum byggdes i två etapper, den första av Svenska Esso AB och den senare av Ansvar – ömsesidigt försäkringsbolag för helnyktra. Ritningarna gjordes av AB WST hus. Motellet uppfördes med snedställda rum i fyra längor varav tre lades i vinkel till varandra så att de kringgärdade restaurangen. Den fristående längan följde fastighetsgränsen i norr men revs 1994. 2008 ändrades användning av hotellet till tillfälligt boende.

Restaurang- och administrationsbyggnaden uppfördes sist. MHF Motell AB var byggherre och den ritades av Paulli Harder. Byggnaden innehöll, förutom restaurang, en kiosk, klubblokal och en mindre bostad. Restaurang- och administrationsbyggnaden var ursprungligen klädd med tegel och hade ett pulpettak med ett stort fönsterparti med entré mot vägen. När den byggdes till 1964 genomgick den en total förvandling när man byggde till åt alla håll och ändrade planlösningen. Då fick byggnaden det uttryck den har idag, ett mycket genuint arkitektoniskt formspråk från 1960-talet med kopparklätt platt tak, ljusa tegelväggar och bruna glaspartier. År 1969 bytte motellet ägare. Tidigare hade det drivits av ett försäkringsbolag som förespråkade helnykterhet. Den nya ägaren inredde med bar och bytte namn till Motell Tre hästar. 1975 blev restaurangen en Taverna som sålde hamburgare.

Byggnadernas berättar om den en tid då bilen blev en allmän egendom, och som gav en frihet att komma ända fram till dörren. Motellen erbjöd just detta genom att gästerna kunde parkera bilen direkt framför hotellrummet. Byggnaden har för uppförandetiden typisk arkitektonisk form med sadeltak och byggnadsdetaljer i enkelt utförande samt är klädd i den tidens moderna fasadmateriäl, eternit.

Med hänvisning till antaget planprogram för Norra infarten har samtliga byggnader i kvarteret undantagits klassning, beslutet fattades av bevarandepianskommittén 2014-10-01.

Kvarteret Krukmakaren från norr.

Restaurang- och administrationsbyggnaden i sitt nuvarande utseende

Motellets snedställda övernattningsrum med carport framför.

Stenbockens grusgrav vid Ringstorp. Mot norr med husen vid Carl Öhrns gata i bakgrunden.

Kärven 1, Carl Öhrns gata 2 a-l

Kärven 1, Carl Öhrns gata 2 a-l

KVARTERET KÄRVEN

Innan kvarteret bebyggdes hade det varit åker och betesmark. Under början av 1900-talet började man ta grus där vilket gjorde att det senare blev en hel grusgrav. 1955 bebyggdes marken med ett flerbostadshus i tre längor kring en öppen gård. I bottenplan har funnits in ICA-butik.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Kärven 1, Carl Öhrns gata 2 a-l

Byggår: 1953

Arkitekt: Mogens Mogensen

Byggmästare: Gösta Gadd Byggnads AB

Byggherre: Gösta Gadd Byggnads AB

Beskrivning och historik: Flerbostadshuset är byggt i tre sammankopplade längor med öppen gård mot väster. På husets utsida är fasaderna släta i rött tegel med symmetriskt placerade fönster i liv med fasaden och omfattningar kring entréerna. Trapphusen markeras genom ett horisontellt liggande fönster överst närmast takfoten. In mot den öppna gården är fasaderna mer varierade med delvis indragna och delvis utanpåliggande balkonger vilka är rytmiskt placerade på fasaden. I gavelpartierna finns en balkong i gavelröset och i bottenvåningen butiker. Under 1960-talet fanns en ICA-butik i huset. 1990 byggdes balkongfronterna om och 2001 gavs ett generellt lov till inglasning av balkonger. 2005 och 2007 har tre lokaler gjorts om till bostäder. Sedan 2011 har en förskola funnits i huset. Utanför bostadslängorna ligger separata garagelängor i norr och söder. Den norra garagelängan byggdes till 1962. Öster om den mittersta byggnadskroppen har funnits en skorsten och i markplan källare med vedeldning för uppvärmning av fastigheten. Ovanpå dessa finns även en rad av carportar. Flertalet av portarna är utbytta och enstaka balkonginglasningar förekommer.

Kulturhistorisk värdering: Hela kvarteret har ett stort kulturhistoriskt värde, utifrån konstnärlig, arkitekturhistorisk och samhällshistorisk synpunkt. Värdet visar sig i den nyrealistisk sadeltaksarkitektur den är uppförd i, med öppen gård och rymlig planlösning. Vinklarna på byggnadskropparna skapar ljusa, för tiden stora lägenheter om tre till fem rum och kök. Den rumsliga verkan som gårdsstrukturen ger genom omgärdningen av en stor gård kombinerat med separata garagelängor ger ett tryggt och omhuldande centrum. Garagen är en del av helheten och berättar om den tidens bilburna allmänhet.

KVARTERET LINDEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Under kvarteret har det förekommit brytning av stenkol kring år 1870. Längs kvarterets norra sida går Rådmansgatan, där spårväg drogs 1921. Det var också under 1920-talet som nästan hela kvarteret bebyggdes, förutom en villa som uppfördes i början av 1950-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Linden 1, Rådmansgatan/Färjemansgatan

Byggår: 1922

Arkitekt: Magnus Johnsson

Byggmästare: –

Byggherre: Oscar Rubin, avdelningschef

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad fasad under brutet och valmat tegeltäckt tak. Fasaden är utsmyckad med tydligt accentuerade arkitekturelement typiska för 1920-talsklassicismen och i takfallet ut mot gatan sitter ett rundfönster.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med uttrycksfull 1920-talskaraktär genom kraftigt markerade arkitekturdetaljer som gesims, entréparti och hörnkedjor.

Linden 2, Färjemansgatan 23

Byggår: 1921

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: –

Byggherre: Sigfrid Löfqvist, maskininspektör

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims, balkong och fönsterluckor. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör av tegel i mörk kulör med tidstypiska detaljer som takgesims, fönsterluckor och fönsterbågar med tre rutor.

Linden 4, Färjemansgatan 19

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: F O Larsson, sjökaptan

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims med tandsnitt, balkong och fönsterluckor. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens utseende.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör av tegel i mörk kulör med tidstypiska detaljer som takgesims, fönsterluckor och fönsterbågar med tre rutor.

Linden 1, Rådmansgatan/Färjemansgatan

Linden 2, Färjemansgatan 23

Linden 4, Färjemansgatan 19

Linden 5, Färjemansgatan 17

Linden 5, Färjemansgatan 17

Byggår: 1921

Arkitekt: Olof Persson

Byggmästare: Olof Persson

Byggherre: Olof Persson, murare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett tegeltäckt sadeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön efter klassiska förebilder.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, hörn med kvaderimitering och ett markerat entréparti utformat efter klassiska förebilder.

Linden 6, Skogstorpsgatan 16

Linden 6, Skogstorpsgatan 16

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: O C Renberg, överkonduktör

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak. Enkel fasad där de dekorativa inslagen inskränker sig till fönstren med spröjsindelning typisk för jugendperioden, burspråk och takgesims.

Kulturhistorisk värdering: Välbevarad villa typisk för 1920-talets arkitektur. Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med ett sparsmakat uttryck som framhäver detaljer som fönster och burspråk.

Linden 10, Rådmansgatan 4

Linden 10, Rådmansgatan 4

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: Carl Hagberg

Byggherre: G Rasmusson, mantalskommissarie

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement markerade i avvikande färgsättning samt fönster med tre rutor per luft.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska arkitekturdetaljer i klassicerande stil i takkupa och dörrömfattning samt fönster med tre rutor per luft.

*Byggnader av kompletterande värde för miljön***Linden 7, Skogstorpsgatan 18**

Byggår: 1953

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Arvid Goffeng, ingenjör

Beskrivning och historik: Villa med gula tegelfasader och utanpåliggande balkong i gaveln under sadeltak. Fönstren har olika många lugter i varierande storlek och vissa har omfattning av rullist. Entré genom inbyggd förstukvist från vinklad betongtrappa med trappräcke av smide. Regn- och solskydd byggt 1958 och garaget från 1994.

Kulturhistorisk värdering: Något förändrad villa med kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiska detaljer som utanpåliggande balkong, fönsteromfattning av rullist och trappräcke av smide.

Linden 8, Skogstorpsgatan 20

Byggår: 1921

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Joh. E Adrian, stationsskrivare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak. Dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i en symmetriskt uppbyggd fasad i återhållsam 1920-talsklassicism.

Linden 9, Skogstorpsgatan 22

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Axel L Håkansson, skräddarmästare

Beskrivning och historik: Villa med putsad fasad under tegeltäckt sadeltak. Ren exteriör som framhäver fönstrens utseende. 1972 tillkom en takkupa placerad högt upp på takfallet. Fönstren var tidigare i jugendstil och även balkongen är förändrad. Carport och pergola är från 1976 och byggdes ihop med entrén.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär uttryckt i byggnadens yttre form och för tiden typiska fönster med tre rutor per luft.

Linden 7, Skogstorpsgatan 18

Linden 8, Skogstorpsgatan 20

Linden 9, Skogstorpsgatan 22

Vårdcentralen i kvarteret Linvären under byggnation 1980.
Foto: Helsingborgshem. Bildbanken Kärnan.

Linvären 25, Donationsgatan 8 A-C

Linvären 25, Gullandersgatan 5 A-C

KVARTERET LINVÄREN

Redan i slutet av 1800-talet styckades ett antal tomter av väster om O D Krooks gata. Det var dock först vid sekelskiftet 1900 som det uppfördes byggnader i kvarteret. Det fanns tidigare sju tomter längs O D Krooks gata som var bebyggda med hus i en till tre våningar i vilka det fanns butiker. Till husen byggdes det under 1950-talet garage. Under mitten av 1940-talet uppfördes de höga flerfamiljshusen mot Norra Stenbocksgatan. Under några decennier fanns denna äldre bebyggelse kvar tillsammans med den modernistiska innan de äldre husen slutligen revs under 1970-talet. Det gjordes för att ge plats åt den vårdcentral som byggdes i kvarteret 1979.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Linvären 25, Donationsgatan 8 A-C

Byggår: 1946
Arkitekt: Erik Wihlborg
Byggmästare: Erik Wihlborg
Byggherre: Riksbyggens Bostadsrättsförening Helsingborgshus nr 3

Beskrivning och historik: Flerbostadshus med slät tegelfasad varierad genom att vissa delar av byggnadskroppen är utskjutande likt breda burspråk som ger en vertikal verkan. Mellan dessa finns rader av balkonger som även ger lå för vinden. Balkongerna är något djupa, men fungerar med denna djupverkande fasad. Fönster i två till tre lugter som går i liv med fasaden. Entréerna mot gården har markerade trapphus som även de sticker ut från fasaden. Gavlarna har fönster med en eller två lugter.

Linvären 25, Gullandersgatan 5 A-C

Byggår: 1946
Arkitekt: Erik Wihlborg
Byggmästare: Erik Wihlborg
Byggherre: Riksbyggens Bostadsrättsförening Helsingborgshus nr 3

Beskrivning och historik: Flerbostadshus med slät tegelfasad varierad genom att vissa delar av byggnadskroppen är utskjutande likt breda burspråk som ger en vertikal verkan. Mellan dessa finns rader av balkonger som även ger lå för vinden. Balkongerna är något djupa, men fungerar med denna djupverkande fasad. Fönster är i två till tre lugter som går i liv med fasaden. Entréerna mot gården har markerade trapphus som även de sticker ut från fasaden. Gavlarna har fönster med en eller två lugter. Bygglov har beviljats för inredning med vind samt takkupor.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör i typiskt utförande för ett flerbostadshus uppfört under 1940-talet med en varierad fasad som även uttrycker funktionalistiska tankegångar genom möjliggörande av djupare balkonger och vindsydd. Byggnaderna är även ett prov på de stora organisationernas bostadsbyggande, i detta fall Riksbyggen, som var typiskt för funktionalismens satsning på flerbostadshus under efterkrigstiden. Riksbyggen etablerade sig i Helsingborg 1939. Arkitekten och byggmästaren Erik Wihlborg anlätades av flera olika byggherrar till bostadsprojekt i Helsingborg.

KVARTERET LÄRKTRÄDET

Enligt stadsplanen från 1916 var kvarteret då indelat i tomter. Kvarteret var från början planerat med relativt små tomter. De första husen var redan uppförda när planen upprättades och tre av dessa finns fortfarande kvar, i södra delen av kvarteret längs Fredrik Cösters gata. Merparten av husen uppfördes sedan under 1920- och 1930-talet. Två av husen är dock tillkomna under 1970-talet. Två ofta anlitade arkitekter valde även att uppföra sina stora villor i kvarterets norra del, längs Norra Stenbocksgatan.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Lärkträdet 3, Norra Stenbocksgatan 64

Byggår: 1923
Arkitekt: Oscar Persson
Byggmästare: Karl H Holm
Byggherre: Oscar Persson, arkitekt

Beskrivning och historik: Byggnad i två fulla våningar under valmat tegeltäckt tak. Fasad i mörkt tegel med tätspröjsade och vitmålade träfönster. Ritat av byggherren som använt vindsrum till ateljé. I övrigt finns en bostad på vardera plan. 1937 inreddes dock vinden med ytterligare en lägenhet med ny balkong. 1954 tillkommer takkuporna på takfallen ovan gaveln.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en mörk tegelfasad under ett brant tegeltäckt takfall och med vitmålade fönsterbågar med en för tiden typiskt spröjsindelning. Byggnaden har även ett personhistoriskt och arkitekturhistoriskt värde. Detta eftersom byggherren, tillika arkitekten, var en ofta anlitad arkitekt. Han har ritat flertalet villor och flerbostadsområden inom bevarandeprogrammets område.

Lärkträdet 4, Norra Stenbocksgatan 66

Byggår: 1923
Arkitekt: Arvid E Svensson
Byggmästare: Carl Gadd
Byggherre: Arvid E Svensson, ritare

Beskrivning och historik: Påkostad villa i två fulla våningar under valmat tegeltäckt tak. Slätputsad fasad med dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasadens strikta symmetri förstärks av fönstrens omfattningar och mittaxelns betoning genom entrépartiet krönt av ett lunettfönster i takfallet. 1928 tillkom takkupan på framsidan.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. De klassicerande elementen får sällskap av kvardröjande jugendformer i fönstrens spröjsning. Betonat centralparti genom lunettfönster och entré förstärker intrycket tillsammans med putsade dekorativa element i avvikande färgsättning. Byggnaden har även ett personhistoriskt och arkitekturhistoriskt värde eftersom byggherren, tillika arkitekten, ofta anlätades just som arkitekt. Han har ritat flertalet villor inom bevarandeprogrammets område.

Lärkträdet 3, Norra Stenbocksgatan 64

Lärkträdet 4, Norra Stenbocksgatan 66

Lärträdet 6, Skogstorpsgatan 16

Lärträdet 8, Skogstorpsgatan 20

Lärträdet 22, Norra Stenbocksgatan 50

Lärträdet 6, Skogstorpsgatan 16

Byggår: 1928

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Andersson och Strömkvist

Byggherre: Seth Runström, köpman

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant sadeltak.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör präglad av det tidiga 1900-talets formspråk. Detta uttrycks i detaljer som fönster med tre rutor per luft, ytterdörrens spegelindelning med krysspröjsat och glasat övre parti tillsammans med listutsmyckningar invid takfot och entréer.

Lärträdet 8, Skogstorpsgatan 20

Byggår: 1922

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Karl G Anderson, kakelugnsmakare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement. Uthus från 1923, utbyggt till garage 1934.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, putsad och ljus avfärgad fasad, takgesims, brant tegelklätt tak och lunettfönster.

Lärträdet 22, Norra Stenbocksgatan 50

Byggår: 1924

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: S J Dahlberg, stationsförman

Beskrivning och historik: Villa med putsad och ljus avfärgad fasad under brutet tegeltäckt tak. Ren exteriör där de dekorativa inslagen består i gesims och burspråk.

Kultuhistorisk värdering: Villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kultuhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i takets form och detaljer som, burspråk och listutsmyckningar samt fönster med äldre indelning av fönsterbågar.

Lärkträdet 24, Norra Stenbocksgatan 54

Byggår: 1923

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Gustaf Ducroute, tulluppsyningsman

Beskrivning och historik: Putsad och ljusst avfärgad villa under brant tegeltäckt tak. Återhållsam exteriör med få dekorativa inslag som smidesdetaljer och lister i avvikande färgsättning samt för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Uterum från 1971. Utbyggnad, förråd och carport 1973.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör i återhållsam 1920-talsklassicism där fönstrens placering och lister och utsmyckningar ger exteriören dess uttryck.

Lärkträdet 27, Norra Stenbocksgatan 60

Byggår: 1924

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: Lundkvist och Olsson

Byggherre: Fru Ida Neyman

Beskrivning och historik: Putsad villa under brant tegelklätt tak. Burspråk med balkong ovanför som har genombrutet räcke. Staket från 1949.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brant tegeltäckt tak och dekorativa element som konsoler, takgesims och balustrad som är för tiden typiska attribut.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Lärkträdet 2, Fredrik Cösters gata 19**

Byggår: 1921

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Knut W Nyborg, sjökaptän

Beskrivning och historik: Ljust putsad villa på hög sockel under valmat och brutet sadeltak. Fönster i två och tre lugter med tvärpost samt klassicerande entréparti med kolonner. Tillbyggnad 1974.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-talsklassicism med bibehållen exteriör, såsom valmat och brutet sadeltak samt klassicerande entréparti med kolonner. Tillbyggnaden är dock inte anpassad till byggnadens karaktär vilket gör att den inte i direkt bemärkelse representerar en välbevarad 1920-talsvilla. Den kompletterar i stället den övriga bebyggelsen i kvarteret som är uppförd främst under 1920- och 1930-talet.

Lärkträdet 24, Norra Stenbocksgatan 54

Lärkträdet 27, Norra Stenbocksgatan 60

Lärkträdet 2, Fredrik Cösters gata 19

Lärkträdet 7, Fredrik Cösters gata 15

Lärkträdet 7, Fredrik Cösters gata 15

Byggår: 1923
 Arkitekt: Alfred Arvidsson
 Byggmästare: –
 Byggherre: A Lundgren, typograf

Beskrivning och historik: Putsad villa under brant tegelklätt tak. Tillbyggnaden från 2000.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-tals klassicism med bibehållen exteriör, såsom pilastrar med kapitäl i avvikande färg runt knutarna. En större tillbyggnad har dock gjorts vilket gör att den inte i direkt bemärkelse representerar en välbevarad 1920-talsvilla. Den kompletterar i stället den övriga bebyggelsen i kvarteret som är uppförd främst under 1920- och 1930-talet.

Lärkträdet 10, Fredrik Cösters gata 9

Lärkträdet 10, Fredrik Cösters gata 9

Byggår: 1930
 Arkitekt: Oscar Persson
 Byggmästare: Axel Greiff
 Byggherre: Fröken Anna Ekström

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i 1 ½ våning med en bostad på vardera våningsplan. Mörka tegelfasader under brutet tak utan taksprång med brant svängt nedre takfall.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är uppförd som om den var tänkt att ligga i ett stadskvarter och inte ett villakvarter, vilket är fallet här. Huset är därför något "mal placé" men kan ses som ett exempel den tidens möjlighet att själv påverka sitt boende samt en fortsättning av de mindre tomter som kvarteret först hade och som finns kvar i södra delen av Fredrik Cösters gata.

Lärkträdet 11, Fredrik Cösters gata 7

Lärkträdet 11, Fredrik Cösters gata 7

Uppgift om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak. Fönstersättningen med de smala fönstren är troligen ursprunglig men entrén har förändrats med åren.

Kulturhistorisk värdering: Villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär på vilken vissa förändringar är gjorda. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens form tillsammans med fönstrens indelning.

Lärkrädet 13, Fredrik Cösters gata 3

Uppgifter om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak. Mindre tillbyggnad gjord 1949.

Kulturhistorisk värdering: Tillbyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i byggnadens form tillsammans med fönstrens indelning.

Lärkrädet 14, Fredrik Cösters gata 1

Byggår: 1923

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Karl Edward Bengtsson, skräddare

Beskrivning och historik: Ljust putsad villa på hög sockel under valmat och brutet sadeltak. Burspråk med balkong ovanför och jugendfönster med spröjsade, tvådelade lufter ovanför fast tvårpost. Stor tillbyggnad gjord 2011.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-tals klassicism med bibehållen exteriör, såsom valmat och brutet sadeltak samt burspråk med balkong och jugendfönster. En större tillbyggnad har dock gjort vilket gör att den inte i direkt bemärkelse representerar en välbevarad 1920-talsvilla. Den kan i stället ses som ett komplement till den övriga bebyggelsen i kvarteret som är uppförd främst under 1920- och 1930-talet.

Lärkrädet 18, Norra Stenbocksgatan 56

Byggår: 1923

Arkitekt: Carl Svensson

Byggmästare: –

Byggherre: F Malmsten, lokförare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brant tegeltäckt tak med större takkupa. Återhållsam exteriör med få dekorativa inslag som takgesims vilken bildar kapitel mot gaveln. Förändring av fasader är gjord 1953 genom byte av fönster men det finns bygglov från 2013 till återställande av plåt och fönster. På fasade står Lillbo i relief.

Kulturhistorisk värdering: Villa uppförd under 1920-talet med klassicistiska byggnadsdetaljer såsom brant tegeltak med takgesims och kapitel vid gaveln. Fasadförändringen gör dock att den inte i direkt bemärkelse representerar en välbevarad 1920-talsvilla. Den är i stället ett komplement till den övriga bebyggelsen i kvarteret som är uppförd främst under 1920- och 1930-talet. Obs! Klassificeringen som kompletterande värde för miljön gäller endast om återställande av plåt och fönster genomförs.

Lärkrädet 13, Fredrik Cösters gata 3

Lärkrädet 14, Fredrik Cösters gata 1

Lärkrädet 18, Norra Stenbocksgatan 56

Lärkträdet 26, Norra Stenbocksgatan 58

Lärkträdet 28, Norra Stenbocksgatan 62

Lärkträdet 26, Norra Stenbocksgatan 58

Byggår: 1924

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: Harald Andersson

Byggherre: Karl August Nilsson, byggnadsarbetare

Beskrivning och historik: Villa med ljust putsade fasader under brant tegelklätt tak med mindre takkupa i liv med fasaden. Återhållsam exteriör med få dekorativa inslag som takgesims vilken bildar kapital mot gaveln.

Kulturhistorisk värdering: Villa i 1920-talsklassicism med bibehållen exteriör, såsom pilastrar med kapital i avvikande färg runt knutarna. En del förändringar av byggnadsdetaljer har dock gjorts vilket gör att den inte i direkt bemärkelse representerar en välbevarad 1920-talsvilla. Den kompletterar i stället den övriga bebyggelsen i kvarteret som är uppförd främst under 1920- och 1930-talet.

Lärkträdet 28, Norra Stenbocksgatan 62

Byggår: 1934

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: John Nilsson

Byggherre: Henry Gripwall

Beskrivning och historik: Putsad villa i två våningar med kubisk form under flackt pyramidtak. En byggnad på gränsen mellan tjugotalsklassicism och funktionalism. Kvardröjande drag ses i takgesims och fönstrens symmetriska placering medan byggnadens kubiska form tillsammans med vita färgsättning och ospröjsade tvåluftsfnster pekar framåt mot nya arkitekturideal. Garage från 1928 som byggts på 1952. Två nya smala fönster tillkomna 1981. Uterum från 1984.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör från perioden med tidig funktionalism.

KVARTERET MAGNUS STENBOCKS SKOLA

Detta kvarter var 1914 idrottsplats till Magnus Stenbocksskolan. Idag är det bebyggt med den nya skolan, Tågaborgsskolan, som invigdes 2013. Skolan är ritad av Tengbom arkitekter och har stora arkitektoniska kvalitéer. Byggnaden är anpassad till platsen och eventuella ändringar bör göras med hänsyn till arkitekturen. Eftersom byggnaden är nyuppförd har den ännu inte getts få något kulturhistoriskt värde.

Tågaborgsskolan som invigdes 2013.

Tågaborgsskolan från söder.

Bruce & co på Majoren 4 år 1947, bilden tagen av Lindberg foto

Majoren 4, Ängelholmsvägen 34

KVARTERET MAJOREN

Marken i kvarteret var jordbruksmark fram till mitten av 1940-talet. Det nordvästra hörnet bebyggdes först. Motorfirman Bruce & Co uppförde sina lokaler längs Ängelholmsvägen 1946 för försäljning av bilar och reservdelar, verkstad samt två bensinpumpar. Byggnaden bytte ägare 1967 och hette därefter Ana och senare Saab-Ana. Inför att en stor tillbyggnad bakåt skulle göras i söder 1974 revs fem byggnader av olika storlek som tidigare funnit i det området. I den sydöstra delen av kvarteret uppfördes 1949 Bröderna Skantz Metallgjuteri & Maskinverkstad. 1960 bytte företaget namn till Liedholms Mekaniska verkstad. 2002 flyttade Maxpuls gym in i lokalerna.

Öster om motorfirman på Ängelholmsvägen byggdes en verkstad och en bensinstation 1955 av Linjebuss International A.B. 1968 byggde man till på baksidan för butik och kontor. 1972 hade Scandinavian Ferry Lines flyttat in i lokalerna. Redan före 1955 hade Linjebuss ett tillfälligt kallgarage för bussar längs Älvsborgsgatan. En del av garaget revs 1975 men resten står fortfarande kvar. Kvarterets verkstadsindustri har på senare tid bytts ut till bilprovning, mässverksamhet, försäljning av bilar, möbler, kläder och skor, färg samt zoologiska produkter.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Majoren 4, Ängelholmsvägen 34

Byggår: 1946

Arkitekt: Filip Lundgrens Arkitektkontor

Byggmästare: –

Byggherre: Motorfirman Bruce & Co AB

Beskrivning och historik: Byggnaden uppfördes 1946 av Motorfirman Bruce & Co. Redan från början fanns försäljning av bilar, reservdelar, verkstad och två bensinpumpar. 1950 inreddes en motorcykelverkstad i östra delen. Företaget bytte namn till ANA-motor i Helsingborg AB 1967 som 1975 blev Saab-Ana. Samtidigt gjordes en större tillbyggnad i söder 1974. En ny port insattes 1975 i tillbyggnaden och lastkaj 1992. Entrén flyttades till gårdssidan 1988. 2004 gjordes en förhandsförfrågan av Saab om att totalt modernisera det arkitektoniska uttrycket. Denna omgestaltning genomfördes dock inte. 2011 ändras fönsterpartierna i västra delen av byggnaden mot Ängelholmsvägen.

Kultuhistorisk värdering: Den låga byggnaden med glaspartier och pulpettak över utställningshallen är en god representant för en bilförsäljningslokal från 1900-talets mitt. Skalan stämmer väl överens med övriga byggnader som uppfördes i området under denna period. De stora fönstren i verkstadsdelen gav ett stort inflöde av dagsljus till gagn för bilmekanikerna som arbetade i lokalerna.

KVARTERET MATSALEN

När Magnus Stenbocksskolan var nybyggd fungerade området som idrottsplats. När skolverksamheten behövde utökas 1954 lades folkskola och småskola bredvid den gamla skolan. I ursprungsritningarna fanns även samlingssal i vinkel till folkskolan men denna del verkar aldrig ha uppförts.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Matsalen 1, Bagaregatan

Byggår: 1951

Arkitekt: Erik G Andersson

Byggmästare: –

Byggherre: Folkskolestyrelsen i Hälsingborg

Beskrivning och historik: Skolbyggnaden är i tre våningar och har mörkröda tegelfasader under ett flackt sadeltak. Fönstren är rytmiskt placerade i grupper om fyra vilket delar in fasaden i ett ruttmönster. De är i två lufter med ett horisontellt liggande vädringsfönster upptill. Trapphuset är markerat med fönster i liggande lufter. Dekorativa element är en takgesims av tegelstenar som murats på höjden samt omfattningar kring fönster och entré i grå puts. Även fasadmuren har murats med horisontell djupverkan. Uppfördes som folkskola och länkades samman med en småskolebyggnad i söder, som idag är riven. Folkskolan hade i de ursprungliga planerna en konformad samlingssal i vinkel, men det mesta tyder på att den aldrig blev uppförd.

Kulturhistorisk värdering: Det kulturhistoriska värdet är kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiska stilelement för en offentlig byggnad från 1950-talet såsom fönster i två lufter med horisontellt liggande vädringsfönster i övre delen, dekorativa omfattningar av fönster och portparti samt markerat trapphus.

Matsalen 1, Bagaregatan

KVARTERET NAVAREN

I kvarteren Yxan och Navaren låg tidigare Röda möllan. I slutet av 1800-talet och in på 1900-talet fanns även ett garveri. Kvarteret började bebyggas längs Norra Stenbocksgatan på 1940-talet. I början av 1950-talet bebyggdes den sydvästra delen av kvarteret efter att Hälsobäcken letts om eller lagts i en kulvert. Både mot Möllebacksgatan och mot Norra Stenbocksgatan fanns ursprungligen butikslokaler. De mot Möllebacksgatan har gjorts om till lägenhet men de andra är ett servicecentrum vid Grubbarondellen. På 1970-talet hade Helsingborgs ungdomsråd lokaler i ett av husen mot Norra Stenbocksgatan.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Navaren 1, Norra Stenbocksgatan 11 A–C

Byggår: 1943
Arkitekt: Erik Wihlborg
Byggmästare: Göran Bengtsson
Byggherre: Stiftelsen Solgårdar i Hälsingborg

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i tre våningar med tegeltäckt sadeltak och mörkröda tegelfasader. Symmetriskt placerade tvåluftsfönster i liv med fasaden, utbytta i senare tid. Markerad sockel och entré. Trapphuset har vertikal tegeldekor i relief som markerar byggnadens mitt. Takkuporna är tillkomna under senare tid och inte anpassade till husets strikta utformning.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är förändrad avseende taksiluetten men är ändå viktig, då den ingår i den modernistiska bebyggelsen längs Norra Stenbocksgatan som uppfördes för att reducera bostadsbristen i efterkrigstidens Helsingborg. Värdet är främst knutet till volym, skala, fönstersättning och tegelfasad. Senare tillkomna kupor ingår inte i klassningen.

Navaren 2, Norra Stenbocksgatan 9 A–B

Byggår: 1945
Arkitekt: Reinhold Müller
Byggmästare: Reinhold Müller
Byggherre: Fastighetsföreningen Navaren u.p.a.

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i tre våningar med tegeltäckt sadeltak och mörkröda tegelfasader. Ursprungligen tvåluftsfönster mot gatan och treluftsfönster mot gaveln i trä. Fönstren är bytta till pivåfönster i omålad aluminium, symmetriskt placerade och i liv med fasaden. Sockeln, trapphusen och entréerna är markerade. Entréerna har omfattning och plåttäckta skärmtak. 1984 inreddes vinden och mindre takkupor tillkom mot gatan, större takkupor med balkonger mot gården.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är förändrad avseende tak och fönster men är ändå en viktig del av den modernistiska bebyggelse som uppfördes längs Norra Stenbocksgatan, som ett led i att bygga bort bostadsbristen i efterkrigstidens Helsingborg. Värdet är främst knutet till volym, skala, fönstersättning och tegelfasad. Senare tillkomna kupor ingår inte i klassningen.

Navaren 1, Norra Stenbocksgatan 11 A–C

Navaren 2, Norra Stenbocksgatan 9 A–B

Navaren 8, Möllebäcksgatan 3, 5, 7

Byggår: 1951

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor

Byggmästare: Arvid Nilsson

Byggherre: Arvid Nilsson

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i fyra våningar med tegeltäckt sadeltak och gula tegelfasader som varieras genom utanpåliggande balkonger. Fönstren är i en luft och har kvadratisk eller långsmalt utförande. De är symmetriskt placerade och ligger i liv med fasaden. Sockeln är markerad. 2002 beviljades byte av fönster.

Kulturhistorisk värdering: Byggnad med bibehållen exteriör. Uppförd i för 1950-talet typisk stil med gula, släta tegelfasader med balkonger som enda variation. Husets karaktär är typisk för den modernistiska bebyggelsen som växte fram i området kring Hälsovägen och Norra Stenbocksgatan under efterkrigstiden för att bygga bort bostadsbristen i staden.

Navaren 10, Hjälmshultsgatan 16 A-D

Byggår: 1952

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor

Byggmästare: Arvid Nilsson

Byggherre: Arvid Nilsson

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i fyra våningar med tegeltäckt sadeltak och gula tegelfasader som varieras genom utanpåliggande balkonger. Byggnaderna är smalhus som anpassats efter terrängen. Fönstren är i en luft med kvadratisk eller långsmal form. De är symmetriskt placerade och ligger i liv med fasaden. Sockeln, entréerna och trapphusen är markerade. Entréerna och butikslokalerna har omfattningar i mörkare tegel och har glasade partier. I bottenvåningen planerades ursprungligen för två butiker mot ena gaveln. Den ena var tänkt att bli herrfrisör och den andra en tobaks- och pappersbutik. Det tillkom dock ytterligare en butikslokal bredvid dessa där en damsalong flyttade in 1953. På 1960-talet fanns en Pressbyråkiosk i huset. I början av 1970-talet gjordes den ena butiken om till kontor vilket innebar att gatufasaden ändrades från skyltfönster med ingång till ett större fönsterparti. Fönsterbyte gjordes 2002.

Kulturhistorisk värdering: Det kulturhistoriska värdet ligger i den bibehållna exteriöra arkitekturen från 1950-talet vars sparsmakade variation i byggnadsdetaljerna ger ett enhetligt uttryck och en god estetik. Butikerna ingår i det servicecentrum som uppstått kring gatukorsningen och ger därmed även byggnaden ett samhällshistoriskt värde.

Navaren 8, Möllebäcksgatan 3, 5, 7

Navaren 10, Hjälmshultsgatan 16 A-D

KVARTERET NORRBRO

Som namnet antyder har här funnits en bro över Hälsobäcken. Norrbroplatsen blev ett stadsdelstorg när Stattena började förtätas. Mot torget låg Hotell Norrbro som kom att få en tillhörande bensinmack. När spårvägen anlades 1903 blev torget ändhållplats för linje 12. Ett vykort med både spårvagn och hästskjutsar visar att det funnits en halvcirkelformad byggnad på platsen som var ändhållplatsstation för spårvagnen. Det kan vara samma byggnad som står där idag men som är ombyggd till restaurang. Söderut längs Hälsövägen låg ett mejeri, anlagt 1877, som hade en omfattande verksamhet i slutet av 1800-talet.

Ytterligare en bit söder ut på samma gata låg ett kalkbränneri vars slutprodukt användes till byggnadsindustrin och lantbruket. Ugnarna revs i början på 1900-talet. Idag har mejeriet och kalkugnarna ersatts av Norrbrohuset. Det byggdes 1939–1940 och anknöt till den modernistiska bebyggelse som uppfördes längs Norra Stenbocksgatan. Hela bottenvåningen inrymde butiks- och restauranglokaler. I huset har funnits både post- och bankverksamhet. På platsen där hotellet låg anlades en park med blomsterrabatter, bänkar och flaggstång i mitten.

Norrbrohuset som det såg ut när det var nybyggt 1940. Foto: Lindberg.

KVARTERET OXELN

Kvarteret planerades 1909 för bostäder. Det hade tidigare varit åker- och betesmark och bebyggdes under 1920-talet. På platsen förekom brytning av stenkol kring år 1870.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Oxeln 1, Färjemansgatan 27

Byggår: 1923

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: Carin Malmberg, handlande

Beskrivning och historik: Påkostad villa i två fulla våningar under valmat tegeltäckt tak. Slätputsad fasad med klassiska arkitekturelement som volutkonsoler och kolonner.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag uttryckta i en välavvägd användning av dekorativa element i anslutning till takfot och entréparti.

Oxeln 3, Rådmansgatan 1

Byggår: 1922

Arkitekt: Oscar Persson, Köpenhamn

Byggmästare: –

Byggherre: Emelie Wadstein, fru

Beskrivning och historik: Storslagen byggnad i två fulla våningar under valmat flackt tegeltak. Slätputsad och ljus avfärgad fasad där de dekorativa inslagen utgörs av de målade fönstrens skilda spröjsindelning samt entréns port med omfattning i avvikande färgsättning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med sparsmakad dekor vid hörn och takfot vilket framhäver fönster och dörrpartier som utsmyckande element.

Oxeln 6, Pilvångsgatan 4

Byggår: 1927

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Adolf Svensson, kontorist

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden är sparsmakad med få och enkla dekorativa inslag som ger byggnaden dess 1920-talskaraktär. Typiska arkitekturelement är markerade omfattningar samt fönster med tre rutor per luft.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft samt lister.

Oxeln 1, Färjemansgatan 27

Oxeln 3, Rådmansgatan 1

Oxeln 6, Pilvångsgatan 4

Oxeln 7, Färjemansgatan 29

Oxeln 5, Pålsjögatan 68

Oxeln 7, Färjemansgatan 29

Byggår: 1923

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: –

Byggherre: Charles Rosenberg, läroverksadjunkt

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brant tegelklätt tak med takkupa som följer taklutningen. Fasadens mörka murverk ger ett slutet intryck som understryks av de tätspröjsade fönsterbågarna.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt brant takfall med takkupa som följer lutningen, tätspröjsade fönsterbågar och listpartier i avvikande färgsättning.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Oxeln 5, Pålsjögatan 68**

Byggår: 1922

Arkitekt: Oscar Persson

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brant valmat tegelklätt tak med takkupa. Fasadens mörka murverk ger ett slutet intryck som lättas upp av fönstren med för jugendperioden typisk spröjsning. Kuponerna har på senare tid förändrats genom att de har försetts med plåttak istället för tegel, även entrén har byggts om.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt brant takfall och träfönster med spröjsindelning.

KVARTERET PATRONEN

Fastigheten bebyggdes först på 1910-talet efter att den styckats av från konsul Trapps Fredriksdal. Då byggdes två bostadshus längs Ängelholmsvägen vilka revs i början på 1970-talet. Bakom dessa låg på slutet av 1940-talet en sprutlackeringsverkstad som byggdes till 1961. Mot Eichstedtsgatan byggdes 1953 en verkstads- och lagerbyggnad som 1992 blev billackeringsverkstad. Även ett garage byggdes mot denna gata 1962. Samma bilfirma som byggde garaget, uppförde 1973 en utställningshall på motsatt sida av kvarteret i hörnet Ängelholmsgatan/Juelsgatan. Namnet på firman var Habil. Bakom denna låg en serviceverkstad med entréparti mot Juelsgatan.

På det andra hörnet av Ängelholmsgatan byggdes en bilglasverkstad 1971. Ytterligare en byggnad i kvarteret uppfördes 1953. Det var Aktiebolaget Zino, ett kemisk-tekniskt företag, som lät uppföra en fabriksbyggnad mot Hävertgatan. Byggnaden placerades i hörnet mot Eichstedtsgatan men tillbyggdes så att den fyllde upp hela kvarterets bredd 1967. Idag har kvarterets kemisk-tekniska fabrik blivit kontor och i stället för bilförsäljning saluförs byggnadsmaterial och inredning. Vissa bilverkstäder finns fortfarande kvar i kvarterets mitt.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Patronen 9, Hävertgatan 29

Byggår: 1953

Arkitekt: Lennart Christiansson

Byggmästare: Carl Gadd

Byggherre: Aktiebolaget Zino

Beskrivning och historik: Aktiebolaget Zino, som var en kemisk-teknisk fabrik, lät uppföra fabriksbyggnaden med lager i källarplan och produktion och kontor på bottenplan. Ursprungligen var fasaden i gult tegel. Verksamheten som bedrevs från 1950-talet fram till 1980-talet bestod i huvudsak av blandning av sjukhushygienartiklar. En tillbyggnad som gjorde att byggnaden blev dubbelt så lång gjordes 1967. Den innehöll lagerlokaler med lastkaj mot gården och utformades nästan helt utan fönster men med firmanamnet skyltat på fasaden. 1994 ändrades användningen till kontorsverksamhet. Samtidigt gjordes en ny entré och nya fönsteröppningar togs upp på tillbyggnaden i samma storlek som i den ursprungliga byggnaden.

Kulturhistorisk värdering: Kemisk industri är ett verksamhetsområde som har en viss tradition i området. Den låga byggnaden med källare och takfönster som ljusinsläpp i den äldsta byggnadskroppen är typisk för området och väl anpassad till områdets skala.

Fotografier från 1973 på fastigheten Patronen. Foto: Bernt A. Åkesson.

Patronen 9, Hävertgatan 29

Platanen 2, O D Krooks gata 87

Platanen 3, O D Krooks gata 85

Platanen 4, O D Krooks gata 83

KVARTERET PLATANEN

Kvarteret började bebyggas i början av 1900-talet. Tre av de äldsta husen finns i kvarterets södra del. Under 1920- och 1930-talet uppfördes de flesta villorna i kvarteret. Mot Tågagatan uppfördes ett bostadshus 1956 med färgbutik i bottenvåningen. Den sista tomten bebyggdes 1969 med ett kataloghus från Smålandshus.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Platanen 2, O D Krooks gata 87

Byggår: 1930
Arkitekt: Martin Pettersson
Byggmästare: –
Byggherre: Johannes Nilsson

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under tegeltäckt brutet tak med sidoställd takkupa. Ren exteriör med dekorativa inslag av gesims och burspråk. Den sparsmakade fasaden framhäver fönstrens och dörrens utseende. Takfönster tillkom 1932.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med stram 1920-talskaraktär som framhäver fönstrens utseende och indelning.

Platanen 3, O D Krooks gata 85

Byggår: 1969
Arkitekt: Smålandshus AB Sävsjö
Byggmästare: Ebbe Walter
Byggherre: Ingvar Falk, överingenjör

Beskrivning och historik: Enplansvilla, fasader av mexitegel och grått fogbruk, sadeltak med svarta betongpannor. Gavelröste med stående panelbrädor. Entré med större parti i färgat glas och fönster i en luft, gavelfönstret är blyspröjsat. Garage med två portar. Ett garage byggdes redan 1937, ritat av Edvin Tidblad. Troligen var det tänkt att en huvudbyggnad skulle uppföras då.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typisk karaktär för det sena 1960-talets kataloghus.

Platanen 4, O D Krooks gata 83

Byggår: 1923
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: Carl Gadd och Anton Svensson
Byggherre: Fru Ingrid Widerberg

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad och ljus avfärgad fasad under brant tegeltäckt sadeltak med större takkupa. Entrépartiet har pilastrar och tempelgavel som överstycke samt flankeras av fönster med oval form. I övrigt har fönstren korspost med småspröjsade rutor i de övre lufterna. Tillbyggnad på baksidan från 2001.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till ett välbevarat utseende som omfattar stildrag från både jugend och 1920-talsklassicism där det senare uttrycks i portomfattningen och jugenddragen finns i fönstrens utformning.

Platanen 6, O D Krooks gata 77

Byggår: 1929

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Joel Nilsson

Byggherre: Joel Nilsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Byggnad i två fulla våningar under högt tegeltäckt tak. Slätputsad fasad med dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement tillsammans med en symmetrisk uppbyggnad. Tillbyggnaden har tillkommit 1932. I denna fanns ursprungligen två butiker på nedervåningen och bostad på övervåningen. Butikerna byggdes om till bostad 1941. Garage från 1950.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor, fönster med tre rutor per luft och ett portkrön efter klassiska förebilder.

Platanen 8, O D Tågagatan 75

Byggår: 1956

Arkitekt: Johnny Ekström

Byggmästare: G Kristoffersson

Byggherre: Sture Hansson, köpman

Beskrivning och historik: Tvåvåningsbyggnad i gult tegel under ett flackt tegelklätt sadeltak. Ospröjsade träfönster i två lugter blandat med perspektivfönster. På nedervåningen mot gatan har det funnits en färgbutik 1957. Gårdsport muras igen 2003. Inglasning av balkong 2007. Affären blir kontor 2009 och bostad 2010.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en bibehållen yttre form tillsammans med fönster typiska för tiden.

Platanen 14, Fredrik Cösters gata 12

Byggår: 1923

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: Carl Gadd och Anton Svensson

Byggherre: Jean G Olsson, övermaskinist

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett brant valmat tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som takgesims, fönster med tre rutor per luft och en portomfattning efter klassiska förebilder.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, gesims och ett entréparti buret av kolonner.

Platanen 6, O D Krooks gata 77

Platanen 8, O D Tågagatan 75

Platanen 14, Fredrik Cösters gata 12

Platanen 15, Fredrik Cösters gata 14

Platanen 15, Fredrik Cösters gata 14

Byggår: 1918
 Arkitekt: Mauritz S:son Claes
 Byggmästare: –
 Byggherre: Evald Persson, övermaskinist

Beskrivning och historik: Villa med slätputsad och ljus avfärgad fasad under brant sadeltak. Tidstypisk villa med nationalromantiska förtecken som högt och brant takfall och tätspröjsade fönsterbågar.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt brant takfall och tätspröjsade fönsterbågar.

Platanen 16, Fredrik Cösters gata 16

Platanen 16, Fredrik Cösters gata 16

Uppgift om nybyggnad saknas.

Beskrivning och historik: Ljust putsad villa under brant tegeltäckt sadeltak. Burspråk med balkong samt korsfönster med småspröjsade övre lugter i nedervåningen och småspröjsade fönster i balkongdörr. Öppen veranda med ett förlängt yttertak och överljusfönster ovan ytterdörren.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med brant tegeltäckt tak och typiska byggnadsdetaljer för tiden efter sekelskiftet 1900. Detta uttrycks i burspråk med balkong, öppen veranda med förlängt yttertak och överljusfönster ovan ytterdörren.

Platanen 18, Johan Banérs gata 42

Platanen 18, Johan Banérs gata 42

Byggår: 1925
 Arkitekt: Arnold Salomon-Sörensen
 Byggmästare: Otto Lantz
 Byggherre: Otto Lantz, byggmästare

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brutet tegelklätt tak med flertalet symmetriskt placerade takkupor. Fönstren är i två lugter med spröjs, i nedervåningen har de överstycken medan de på takkuporna bär en klassisk tempelgavel.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde knutet till en välbevarad exteriör. Detta uttrycks i rektangulär planform, brutet tak och en strikt symmetri som understryks av takkupornas placering tillsammans med tidstypisk indelning av fönsterbågarnas glas. Intrycket förstärks av bibehållna tidstypiska attribut som takkupornas frontoner, dekorativa element ovan fönster samt målade fönster i två lugter med tre rutor per båge.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Platanen 5, O D Krooks gata 79**

Byggår: 1934

Arkitekt: Arvid E Svensson

Byggmästare: Bernt Norrman

Byggherre: J Jönsson, maskintryckare

Beskrivning och historik: Tegelklädd villa med kubisk form under flackt pyramidtak. Nätt skärmtak ovan entré och ospröjsade tvåluftsfönster. Takkupa på baksidan från 1954. Nya gavlar till balkong 1996.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör från tidig funktionalism. Trots att en del byggnadsdetaljer bytts ut har byggnaden tidstypiska stildrag i en bibehållen yttre form med tidstypiska fönster.

Platanen 12, Fredrik Cösters gata 8

Byggår: 1923

Arkitekt: Harald Andersson

Byggmästare: Harald Andersson

Byggherre: Hugo Hulthén, kranförman

Beskrivning och historik: Byggnaden är spegelvänd vid en jämförelse med ritningarna. Utbyte av fönster till större utan spröjs på framsidan 1958. Större takkupa baktill byggd 1972 och fram till 2004. Förlängning av byggnadskropp och nytt fönster 1999.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bevarad 1920-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som hörnkedjor, lister och dörrumfattning.

Platanen 17, Fredrik Cösters gata 18

Byggår: 1924

Arkitekt: C G Rosén

Byggmästare: –

Byggherre: Edvin Malmström, sjöman

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett högt tegeltak. Fasaden har trots förändringar bevarat vissa för det tidiga 1900-talet typiska arkitekturelement som markerad takfot och ett lertegelklätt högt takfall utan takutsprång. Takkupa från 1946, men fönsterplacering ändrad sedan dess. Större fönster på framsidan beviljat 2013.

Kulturhistorisk värdering: Ombyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil. Detta uttrycks i ett tegeltäckt högt takfall, takgesims och bibehållna proportioner i detaljer som entréparti och balkong.

Platanen 5, O D Krooks gata 79

Platanen 12, Fredrik Cösters gata 8

Platanen 17, Fredrik Cösters gata 18

KVARTERET POPPELN

Innan kvarteret bebyggdes var det åkermark för att senare styckas upp i kolonilotter. Idag är kvarteret en enda stor fastighet med åtta friliggande flerbostadshus, uppförda som hus i park. Ett av dessa är av ett senare årtal, det byggdes 2005 och ligger på mot Tågagatan. De övriga sju byggnaderna är byggda mellan 1947 och 1948 och ritade av Erik Ivar Wihlborg. Ett generellt lov för inglasning av balkonger finns från år 2000 och 2006. 2006 gjordes detta på samtliga hus genom att de små, frihängande balkongerna byggdes ut och ihop genom gemensamma väggar och större skärmtak.

Foto från Norra Stenbocksgatan / Tågagatan mot söder 1949. Kvarteret Garvaren till vänster och kvarteret Poppeln till höger i bild. Foto: Lindberg.

Hus i kvarteret Poppeln mot Bagaregatan. Foto: Karin Gustavsson 2007.

Bostadshuset som uppfördes 2005 som komplettering i kvarteret. Foto: Caroline Wedelsbäck. Bildbanken Kärran.

KVARTERET PÄRONET

Troligen har kvarteret inte varit bebyggt före det under 1950-talets mitt uppfördes flerbostadshus där av HSB. Byggprojektet innebar uppförandet av fem sammanhängande byggnadskroppar med garage. På innergården var planerat för lekplats mot Röamöllagatan. Den mittersta byggnadskroppen mot Hofverbergsgatan byggdes 1955 och de övriga delarna 1956.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Päronet 6, Tågagatan 82, 84, Hofverbergsgatan 1, 3, 5, 7a–b, Donationsgatan 29, 31 a–c, Röamöllagatan 42

Byggår: 1955–56

Arkitekt: S W Engström

Byggmästare: –

Byggherre: HSB:s riksförbund, Brf Nyponet

Beskrivning och historik: Fem osymmetriskt sammankopplade tjockhus följer terrängens sluttning i en strävan efter att vända sig mot ljuset. De är i tre till fyra våningar, har sadeltak och putsade fasader. De nordostliga fasaderna är släta med symmetriskt placerade fönster som ligger i liv med fasaden. Fasaderna i de andra väderstrecken är mer varierade med balkonger som delvis är indragna och delvis är utanpåliggande med sidostycken i betong och genombrutna balkongfronter med smidesräcken. På gavlarna finns burspråk och i de sammanlänkande delarna helt indragna balkonger med samma fronter och räcken. På innergården som bildades mot Röamöllagatan var det planerat för en lekplats. Garagelängor längs samma gata uppfördes samtidigt med husen. För alla byggnader inom Päronet 6 beviljades inglasning av balkonger 1988 och 2004. 2009 byttes entrédörrar.

Kulturhistorisk värdering: Dessa byggnader är ett prov på de stora organisationernas bostadsbyggande, i detta fall HSB, som var typiskt för funktionalismens satsning på flerbostadshus under efterkrigstiden. HSB grundades i Stockholm 1923 i syfte att bli ett alternativ till det spekulativa hyreshusbyggandet. Där var arkitekten Sven Wallander förgrundsgestalt. Han engagerade sig även i sociala frågor. 1933 etablerade sig HSB i Helsingborg och de genomförde kring 30 byggprojekt fram till 1971. HSB lanserade även tjockhuset, vilket det även handlar om här. Att sätta ihop huslängor i olika former var också ett signum för 1950-talet. Byggnadskomplexet har även stora konstnärliga kvaliteter och det estetiska utförandet med vita byggnadsdetaljer mot de ljusa men ändå mättade jordfärger i de putsade fasaderna.

Päronet 6, Hofverbergsgatan 1, 3, 5, 7a–b

Päronet 6, Tågagatan 82, 84

Päronet 6, Donationsgatan 29, 31 a–c, Röamöllagatan 42

Rågen 16, Ringtorpsvägen 49. Här hade tidigare Skånes äggcentral verksamhet. 1957 etablerade sig "Gummi-Karlsson" på platsen.

Rågen 34, Trekantsgatan 8

Rågen 15, Trekantsgatan 6

KVARTERET RÅGEN

I kvarteret har Ringtorpshus legat, vilket under en period fungerade som Luggude härads tingshus. I kvarterets mittersta del finns tre byggnader som är något äldre än de övriga i kvarteret. Ett av de äldre husen längs Ringtorpsvägen är i flera våningar, byggt 1925 med bostäder på de övre planerna och med verksamhet i botten. Detta innehöll till en början Skånes Äggcentral Förening u.p.a. men från 1957 övertog Gummi-Karlsson lokalerna. Villan söder om denna är byggd 1902 och uppfördes av ägaren till äggcentralen men är idag kraftigt ombyggd. Villan som ligger väster om den högre byggnaden uppfördes under 1930-talet i något äldre stil, av chefen för samma verksamhet. Under 1950-talet byggdes 14 radhus längs samma väg i norr. På kvarterets västra sida byggdes villor under 1950-, 1960- och 1970-talet. Den södra delen av kvarteret är bebyggt, senast med bl.a. ett parhus.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Rågen 34, Trekantsgatan 8

Byggår: 1960
Arkitekt: Ing. B Strandh
Byggmästare: –
Byggherre: Gurli Jo-Ann Bergquist

Beskrivning och historik: Enplansvilla med tegelfasader under ett plant tak som markeras med en sarg i liggande brun träpanel. Garage byggt vid samma tid och i likadan byggnadsstil. Större fönster mot gatan och tillbyggt uterum från 1974.

Kulturhistorisk värdering: Det kulturhistoriska värdet är kopplat till den bibehållna exteriören med tidstypiska arkitektoniska byggnadsdetaljer som tegelfasader och sargen kring taket. Byggnader av kompletterande värde för miljön

Rågen 15, Trekantsgatan 6

Byggår: 1935
Arkitekt: Magnus Jansson
Byggmästare: Carl Gadd
Byggherre: Alex Stade, disponent

Beskrivning och historik: Villa med röda tegelfasader under ett brant sadeltak med frontespis. Takgesims och tempelgavel kröner frontespisen samt dekorativa listverk. Fönster i varierande antal bågar med spröjs i klassicerande indelning. Nytt perspektivfönster på gaveln mot gatan. Tillbyggnad mot gatan 1964. Carport 1987. Tillbyggnad för vinterträdgård i vinkel, nya fönsterdörrar och ett runt fönster tillkom 1999.

Kulturhistorisk värdering: Villan är byggd i kvardröjande 1920-tals klassicism med typiska detaljer för tiden, såsom brant sadeltak, takgesims och fronton. Trots förändringar och större tillbyggnader finns kulturhistoriska värden kvar i den ursprungliga byggnadskroppen.

Rågen 18–31, Ringstorpsvägen 51A–57B

Byggår: 1958

Arkitekt: Jan-Erik Lund, Kjessler & Mannerstråle AB

Byggmästare: Gösta Gadd

Byggherre: Boris Eek, kamrersassistent och Jan-Erik Lund, arkitekt

Beskrivning och historik: Radhus i två våningar med gula tegelfasader i övervåningen och målade betongblock i nedervåningen under flackt sadeltak. Fönster i en luft eller med två luftar där mittposten är förskjuten och det mindre fönstret är ett vädringsfönster. Längan ligger i en sluttning med garagenedfart till garaget i källaren. Bostäderna ligger två och två med förskjutna byggnadskroppar. 55D är den enda som gjort en utbyggnad mot gatan och har en öppen förstukvist, i övrigt relativt välbevarat.

Kulturhistorisk värdering: Det flacka taket framhäver fasadens uppdelning i olika material horisontellt. Dess ursprungligen rena uttryck, där variationen uppnås genom vertikala linjer i tegel och olika strukturer som den liggande panelen och blocken ger samt asymmetriskt indelade fönster är helt i linje med rådande arkitekturideal. Det kulturhistoriska värdet har dock sänkts av senare tillkomna attribut som entrétak.

Rågen 18–31, Ringstorpsvägen 51A–57B

Magnus Stenbocksskolan, äldre fotografi.

Skolhuset 1

Magnus Stenbocksskolan från norr. Foto Helsingborgs museum 1976.

KVARTERET SKOLHUSET

I samband med att den dåvarande åker- och betesmarken planerades som bostadskvarter fanns även tankar på att en ny folkskola skulle uppföras. På stadskartan från 1909 står därför på kvarteret "Plats för ny folkskola". När en ny plan gjordes 1914 är skolbyggnaden inritad och namngiven som Magnus Stenbocks skola. Den ritades av stadsarkitekten Alfred Hellerström och invigdes 1912 men togs i bruk redan under höstterminen 1911.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Skolhuset 1,

Byggår: 1912

Arkitekt: Alfred Hellerström

Byggmästare: A J Wilson

Byggherre: Helsingborgs stad

Beskrivning och historik: Skolan är placerad i ett hörn av tomten med en mittbyggnad, sammanbyggd med två flyglar i vinkel mot varandra. Byggnaderna är i två fulla våningar på hög sockel i huggen sten med inredd vind under tegelklätt mansardtak med brant nedre takfall. Skolan är byggd av helsingborgstegel som valts med omsorg för att höja det estetiska värdet. Fasaden är dekorerad med gesimser och burspråk i flera våningar på gavlarna som upptill avslutas med en frontespis. Fönstren är höga och mestadels i två lugter med spröjs och många små rutor. Trapphusen är runda och avslutas uppåt med en konformad kopparklädd huva i mjuk form. Portpartiet har en vertikal verkan genom att det är utskjutande ur fasaden med burspråk och fronton överst. Porten har en rustik omfattning med ett välvt överljusfönster med spröjs. Frontespisen har ett ovalt stående fönster och har en rund avslutning uppåt.

Inför uppförandet av den nya folkskolan utlystes en arkitekt-tävling. Skolan uppfördes för att rymma 600–800 elever, vilket ansågs lämpligt rent hygieniskt. Förutom de 20 skolsalarna fanns gymnastiksal, bad, dusch och bastuutrymmen som även användes av andra skolors elever. Skolkök, salar för slöjd, sång, teckning och naturkunskap samt bibliotek fanns också i byggnaderna. Till skolan fanns ett litet trädgårdsland där eleverna kunde lära sig trädgårdsskötsel.

Kulturhistorisk värdering: Skolbyggnaden är en monumentalbyggnad ritad med tidens estetiska ideal och med hygieniska anordningar. Den är byggd efter 1890-talets idealbild av en skolbyggnad, vilket var monumentalbyggnader. Stilen är dock nybarock, vilket var en gren inom nationalromantiken. Byggnaden har höga arkitektoniska och byggnadsmateriella värden som en väl utvecklad nybarock stil samt lokala och påkostade byggnadsmaterial.

KVARTERET SKOMAKAREN

Kring 1880 började kvarteret ta form och en byggnad hade uppförts. Tjugo år senare hade kvarteret fått den form det har i dag och ytterligare sex byggnader hade tillkommit. Under början av 1970-tal revs husen i kvarteret och 1975 byggdes de två fristående flerbostadshusen i fem våningar som nu finns i kvarteret. De ingick då i det byggnadskomplex som även innehöll tre höghus i kvarteret Hantverkaren. Alla är ritade av arkitektfirman Arton, de ritade även de närbelägna höghusen i kvarteret Stattena.

Bebyggelse i kvarteret Skomakaren. Foto: Jonas Linné. Bildbanken Kärnan.

KVARTERET SNICKAREN

Kvarteret ligger i en sluttning och bebyggdes först i det nordvästra hörnet med ett flerbostadshus 1919. Det uppfördes med bostäder för de anställda på chokladfabriken Coralli. Mellan 1940 och 1972 fanns ett skyddsrum för 40 personer på gården till detta hus. Inte förrän 1943 bebyggdes tomten i söder, då med ett barnrikehus. Först 1988 byggdes tomten mot nordost, med ett femvåningshus ritat av Arkitektlaget.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Snickaren 15, Donationsgatan 16

Byggår: 1919

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: Fastighetsaktiebolaget Stenbocken

Beskrivning och historik: Fasad i rött tegel med mönstermurade hörnkedjor och pilastrar på grå sockel. Listverk pryder takfoten, entrén har rustik omfattning med huggen natursten och tvåluftsfönstren har tre glas i var båge. Tidigare fanns fem lunettfönster mot Römölagatan och tre mot Donationsgatan. När vinden inreddes 1992 togs fyra av dessa bort, två flyttades och nio takkupor tillkom. Byggnaden uppfördes för de anställda på chokladfabriken Coralli.

Kulturhistorisk värdering: Det kulturhistoriska värdet ligger främst i att byggnaden har ett välbevarat nationalromantiskt arkitektoniskt uttryck i alla sina byggnadsdetaljer. Byggnaden är unik för området eftersom den är det enda flerbostadshuset som uppfördes i denna stil och att det uppfördes med arbetarbostäder för de anställda på Coralli.

Snickaren 15, Donationsgatan 16

Snickaren 17, Röamöllagatan 34

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Snickaren 17, Röamöllagatan 34

Byggår: 1943

Arkitekt: Erik Wihlborg

Byggmästare: –

Byggherre: Stiftelsen Solgårdar i Hälsingborg

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i tre våningar med tegeltäckt sadeltak och mörkröda tegelfasader. Fönstren har en och två lugter med sidoställd mittpost, är symmetriskt placerade och ligger i liv med fasaden. Sockeln och entrén är markerad. Entrén har en omfattning och trapphuset har vertikal tegeldekoration i relief som markerar byggnadens mitt. Byggherren var här en kommunägd stiftelse som skapades 1936 i syfte att bygga barnrikehus. Det var inte ovanligt att de anlät just Erik Wihlborg som arkitekt och så var fallet även här. Han ritade även hus för Riksbyggen, likt de i kvarteret Linvävaren.

Kulturhistorisk värdering: Här skapar även byggherren ett värde åt byggnaden. Den kommunalägda stiftelse som uppförde huset var en föregångare till den kommunala bostadsmarknaden som startade några år senare. Det är också ett gott exempel på 1940-talsbebyggelse med bibehållen exteriör som också är en del i den modernistiska bebyggelse som växte fram i området.

KVARTERET STATTENA

Kvarteret består av tre tomter bebyggda med nio fristående flerbostadshus, samt två fastigheter med affärslokaler. I detta kvarter låg ett fattighus under slutet av 1700-talet och kronotorpet Stattenahus, i vilket det fanns en krog under 1800-tals början. Branden som ödelade Stattena 1851 startade i krogen men det f.d. fattighuset brann dock inte ner eftersom det var byggt i sten.

Tidigare hette den norra delen, där bostadshusen idag ligger, kvarteret Borgaren och den södra delen Stattena. Mellan dessa kvarter gick Flyborgsgatan. Åren 1877–78 började dessa kvarter ta form i den sydvästra delen av kvarteret. Vid 1880-talets mitt var hela kvarteret indelat. En förtätning gjordes under början av 1900-talet. I kvarteret, på dåvarande Grubbagatan 16, startades 1886 Helsingborgs spikfabrik av dansken Christian Rasch. 1909 flyttade fabriken till Ramlösa. I området lär även Kärnans korkfabrik haft sin verksamhet i början av 1900-talet. Vid Flyborgsgatan startade Stattena kooperativa handelsförening 1901. Under 1910-talet flyttades butiken till O D Krooks gata. Vid mitten av 1970-talet revs nästan all småskalig 1800-talsbebyggelse och ersattes av höghus.

På tomt nr 13 finns idag de flerbostadshus som byggdes 1971 i samband med att Stattena centrum uppfördes. De ritades av arkitektfirman Arton, konsulterande arkitekter Erik Andersson, Henry Andersson och Erik Magnusson. De tre höghusen ligger mot Ringstorpsvägen och är 5–7 våningar höga medan de övriga sex husen väster om dessa är tre våningar höga. Från 1991, 1998, 2004 och 2010 finns tillstånd till att glasa in balkongerna. En del tegel och plåt byttes ut på husen 2011.

Krookska stiftelsens byggnad fotograferad från hörnet Ängelholmsvägen/Norra Stenbocksgatan. Hus i kvarteret Stiftelsen norra skymtar bakom.

Det nybyggda Tempovaruhuset 1971. Några träd från Krookska stiftelsens trädgård fanns ännu kvar längs Ängelholmsvägen. Foto: AB Helsingborgs-Bild.

Stattena Centrum sett från korsningen Ängelholmsvägen/Norra Stenbocksgatan 2014.

När Stattena Centrum var nytt fanns service i form av butiker, post, banker och försäkringskassans kontor.

Stadsdelen Stattena efter 1970-talets rivningar då ny bebyggelse höll på att uppföras.

Bostadsbebyggelse i Stattena. Foto: Jonas Linné. Bildbanken Kärran.

Den sydvästra delen av kvarteret, där Stattena centrum idag ligger, har tidigare varit bebyggd med Krookska stiftelsen. Den mellersta delen av kvarteret och en del av det bredvid liggande kvarteret Skomakaren hette tidigare Röamölla. Den nordöstra var en tredjedel av det som tidigare hette Stattena. Dessa kvarter tillsammans var till en början en del av kvarnfastigheten Röamölla som då tillhörde Ringstorps landeri. Marken köptes 1874 av tobaksfabrikör Petter Pettersson som styckade av marken och försålde tomter. Den sydvästra delen såldes vidare till Helsingborgs landsförsamling som där uppförde Krookska fattigvårdsinrättningen på 1870-talet. Byggnationen finansierades av medel donerade av handlare O D Krook och hans hustru Euphrosyne.

Fattigvårdsinrättningen var en arbetsinrättning för församlingens äldre och hjälpbehövande. Tvättinrättningen användes också av invånare i staden. Lokalerna användes under 1900-talets början tidvis som folkskola och på 1930-talet blev det ålderdomshem. De två första privata husen uppfördes av hökare Pål Nilsson och murare Olof Nilsson i kvarteret Röamölla, vilka stod färdiga 1875. Nästan hela kvarteret Röamölla och den västra delen av det nuvarande kvarteret bebyggdes mellan åren 1877 och 1878. Vid 1880-talets mitt var hela kvarteret Röamölla indelat och förtätning gjordes sedan under början av 1900-talet. I kvarteret Röamölla låg Carl Perssons diversehandel på hörnet av Hälsovägen och Röamöllagatan. Till kvarterets nordöstra del flyttades kring sekelskiftet 1900 Kärrans korkfabrik från dåvarande Kullagatan 36. Ägaren till korkfabriken hette Forsberg och bodde i Köpenhamn. Krookska stiftelsen revs på 1960-talet och vid mitten av 1970-talet revs den småskaliga 1800-talsbebyggelsen och ersattes av Stattena centrum med tillhörande varuhus.

Av alla de hus som revs i kvarteret kan man bara hitta följande belägg i bygglovsarkivet: I det gamla kvarteret Stattena revs hörnhuset mot Ringstorpsvägen 1971 och två andra hus i kvarteret, ytterligare ett hus revs 1973.

På tomt nr 7 byggdes 1971 ett Tempovaruhus. Det hade till en början helt slutna fasader mot gatorna och glaspartier in mot torget. Den korrugerade plåten som omsluter fasaderna upptill målades i ljusgrå kulör 1987. Tempo försågs 1983 med "rullbana". År 1985 blev Tempo istället Åhléns, som även hade en restaurang. 1989 byggdes huset till med ett glasat vindfång inför att en banklokal skulle inredas i byggnaden. Det var Föreningsparbanken från 1998 och från 2007 Swedbank. 1995 flyttade Hemköp in i huset istället.

Stattena nr 10 planerades 1974 att innehålla två affärshus och ett parkeringshus. Platsen fick då namnet Stattena center där bank, post, varuhus, systembolag,

smörgåsbutik och försäkringskassa skulle finnas. Banken som flyttade in i dessa lokaler var Handelsbanken. En tillbyggnad gjordes på det södra huset 1975 mot öster och 1984 mot väster. De glasade entréerna tillkom på båda affärshusen 1989 men en del av dem är från 2006. Fasadbandet med skyltar och flaggor mot Hälsovägen tillkom 1991. 2001 användes det södra huset även som danslokal. 1995 gjordes en mindre tillbyggnad på det norra huset för en fiskaffär. 2012 revs parkeringshuset men platsen används fortfarande till parkering.

Flygbild över Stattena ca 1970. Krookska stiftelsens byggnad har rivits, men Stattena centrum är ännu inte påbörjat. Foto: Helsingborgshem. Bildbanken Kärnan.

Stiftelsen norra 1, O D Krooks gata 25

Stiftelsen norra 2, O D Krooks gata 23

KVARTERET STIFTELSEN NORRA

Kvarteret bebyggdes först under mitten av 1930-talet. Dessförinnan hade det varit park till Krookska fattigvårdsinrättningen under drygt 60 år, det är också därifrån kvarteret fått sitt namn. Mellan åren 1934 och 1936 byggdes fyra sammanbyggda hus mot O D Krooks gata och likadant mot Norra Stenbocksgatan. Mellan dessa uppfördes låga garage mot Nelly Krooks gata och Grubbagatan. Intressant är att de butikslokaler som inrättades vänder sig norr- och österut där det redan fanns bebyggelse under den tiden. Västerut, som idag ses om husets framsida, fanns endast några industrier längs Hälsobacken och söderut låg Krookska stiftelsens fattigvårdsinrättning.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Stiftelsen norra 1, O D Krooks gata 25

Byggår: 1935

Arkitekt: Magnus Jonsson

Byggmästare: Carl Ludvig Nilsson

Byggherre: Byggnadsfirman G Hansson & N Nilsson

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind.

Tegeltäckt sadeltak, valmat mot gaveln, med takkupor. Putsad ljus fasad med två- och trelufts-fönster som går över hörn och utanpåliggande balkonger. Entrén och trapphuset är glasade och porten i original. På gavelns takfall sattes två takfönster in 1972.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluster. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer. Byggnaden har arkitekturdetaljer typiska för funktionalismen med glasad entré och trapphus samt fönster över hörn.

Stiftelsen norra 2, O D Krooks gata 23

Byggår: 1934

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: Erik Eriksson

Byggherre: Erik A Eriksson och E. Persson, byggmästare

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind.

Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad varmrosa fasad med tvålufts-fönster mot gatan. Entrén är glasad och markerad med enkla listverk i puts men porten bytt till en aluminiumdörr. Mot gården sattes sex nya balkonger upp 1991.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluster. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 5, Norra Stenbocksgatan 10 A

Byggår: 1935

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: Einar Wihlborg

Byggherre: Einar Wihlborg, ingenjör

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad varmrösa fasad med två- och treluftsfnster samt fnster över hörn. Två glasade entréer där portarna bytts ut till aluminiumdörrar. Nytt takfnster mot gården tillkom 1976. Samtidigt tillkom ytterligare en takkupa mot gatan.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fnsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 7, Norra Stenbocksgatan 14

Byggår: 1936

Arkitekt: –

Byggmästare: (otydlig namnteckning)

Byggherre: (otydlig namnteckning), ingenjör

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind. Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad, varmt gul fasad med treluftsfnster. Ursprungligen med glasad entré där överljusfnstret satts igen och porten bytts ut till en aluminiumdörr. 1987 tillkom fyra takfnster mot gården när vinden inreddes, kuporna mot gatan är i originalutförande från 1936.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fnsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Stiftelsen norra 3, O D Krooks gata 21**

Byggår: 1934

Arkitekt: Oscar Persson

Byggmästare: –

Byggherre: (otydlig namnteckning), ingenjör

Beskrivning och historik: Trevåningshus med tegeltäckt sadeltak. Putsad varmröd fasad med två- och fyraluftsfnster med utanpåliggande balkonger. Troligen har trapphuset och entrén varit glasad men satts igen och porten bytts till en aluminiumdörr. 1937 inreddes två butiker på bottenvåningen. 1977 gjordes en av dessa åter till bostad och takkupan mot gatan togs bort samt ersattes av fem takfnster. 1991 återställdes även den andra butiken till bostad och sex nya balkonger sattes upp mot gården. Troligen byttes samtidigt gallerräckena då ut till balkongfronter.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fnsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 5, Norra Stenbocksgatan 10 A

Stiftelsen norra 7, Norra Stenbocksgatan 14

Stiftelsen norra 3, O D Krooks gata 21

Stiftelsen norra 4, O D Krooks gata 19

Stiftelsen norra 6, Norra Stenbocksgatan 12

Stiftelsen norra 4, O D Krooks gata 19

Byggår: 1934

Arkitekt: Oscar Persson

Byggmästare: (otydlig namnteckning)

Byggherre: (otydlig namnteckning), ingenjör

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind.

Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad, varmt gul fasad med två- och fyralufts-fönster mot gatan. Gaveln har utanpåliggande balkonger, tvålufts-fönster och ett runt fönster i gavelröset. Entrén och trapphuset är glasat men porten bytt till en aluminiumdörr. Redan från början fanns två butiker på bottenplan. 1990 flyttade kvarterspolisen in i den ena lokalen och den andra lokalen utvidgades vilken då blev områdeskontor för Hälsingborgshem. Samtidigt tillkom även vindfånet med glasad fasad och entré utanför den norra butikslokalen. Även den andra butikens glasparti byttes då ut.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 6, Norra Stenbocksgatan 12

Byggår: 1935

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: (otydlig namnteckning)

Byggherre: (otydlig namnteckning), ingenjör

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind.

Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad ljus fasad med trelufts-fönster. Glasad entré där porten bytts ut till en aluminiumdörr som målats i mörk kulör. 1987 tillkom sex takfönster mot gården när vinden inreddes, kuporna mot gatan är i originalutförande från 1935. Samtidigt sattes sex nya balkonger upp åt samma håll och en mindre dörr togs upp vid entrén.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 8, Norra Stenbocksgatan 16

Byggår: 1936

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: (otydlig namnteckning)

Byggherre: (otydlig namnteckning)

Beskrivning och historik: Trevåningshus med inredd vind.

Tegeltäckt sadeltak med takkupor. Putsad varmröd fasad med två- och treluftsfönster. Ursprungligen glasad entré och trapphus där fönstren satts igen och portarna bytts ut till aluminiumdörrar. På gaveln har funnits två butikslokaler. Den ena finns kvar men större ljusinsläpp har satts igen. Vid en ombyggnad 1977 tillkom en takkupa och två takfönster mot gården samt ett takfönster mot gatan och två nya fönster i gavelröset.

Kulturhistorisk värdering: Hela bostadslängan är ett bra exempel på enklare flerbostadshus uppförda under mitten av 1930-talet med putsade fasader och sidohängda fönsterluffer. Husen kan tillsammans ses som en enhet med varierad fasad i olika mjuka och varma kulörer.

Stiftelsen norra 8, Norra Stenbocksgatan 16

Strået 2, Röamöllagatan 89

Strået 5, Johan Baners gata 46

Strået 5, Johan Baners gata 46

KVARTERET STRÅET

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Under 1930-talet bebyggdes det med fem villor

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Strået 2, Röamöllagatan 89

Byggår: 1937

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: Knut Larsson

Byggherre: Göran Gudmundsson, fabrikör

Beskrivning och historik: Mindre villa i en våning med källare och gul tegelfasad under flackt tak. Fönster med olika antal lugter samt entré med skärmtak, vinklad trappa och enklare räcke.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen exteriör med tidstypisk planform, flackt tak och enklare arkitekturelement såsom entrépartiets skärmtak och trappräcke.

Strået 5, Johan Baners gata 46

Byggår: 1935

Arkitekt: Magnus Jonsson

Byggmästare: G Johansson

Byggherre: G Johansson, byggmästare

Beskrivning och historik: Byggnad i två våningar med putsad och ljus avfärgad fasad under pyramidtak med takkupor. Två- och trelugtsfönster med omfattningar i avvikande färgsättning. Huvudbyggnaden innehåller fyra lägenheter. En extra takkupa byggd 2011. Uthusbyggnad uppfördes 1923 för förvaring av byggnadsmaterial, men detta gjordes olovligt på mark som inte fick bebyggas.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till att villan är typisk för den funktionalistiska arkitekturen med flera lägenheter med bibehållen exteriör. Det finns ett fåtal funktisvillor i området. Uthuset har också ett värde genom att det är uppfört så mycket tidigare än bostadshuset under en tid då kvarteret var i sin uppbyggnadsfas och berättar om byggmästarens yrkessituation. Samme byggmästare uppförde flerbostadshuset på fastigheten Gjuteriet 14.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Strået 3, Röamöllagatan 87

Byggår: 1936

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: Nils Axelsson

Byggherre: John Andersson, åkerägare

Beskrivning och historik: Villa med rödbruna tegelfasader och burspråk som bär en under senare tid inbyggd balkong under sadeltak med takkupa. Takfallet är något svängt vid takfoten och har kapitäl mot gaveln. Fönstren har varierande antal lugter utan spröjs, och ett runt fönster vid entrén. Entrépartier med skärmtak. Villan heter Annebo. Garaget är samtida men ändrades 1942 och byggdes till 1956, 1967 kläddes det med tegel.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa där det kulturhistoriska värdet finns i den ursprungliga byggnadskroppen som har influenser både från 1920-talet med sadeltak och röda tegelfasader, samt från 1930-talet med skärmtak och runt fönster vid entrén.

Strået 3, Röamöllagatan 87

AB Leos industribyggnader från Fredriksdalsplatsen 1955 innan kontorshusen byggdes. Foto: Lindberg.

Byggnaderna mot Fredriksdalsplatsen på 1960-talet. Foto: Lindberg.

KVARTERET SVALAN

Fram till mitten av 1800-talet låg i kvarteret en gård och längs vägen ett antal mindre hus. Under mitten av 1800-talet bebyggdes kvarterets norra del med ett antal bostadshus för arbetare. Vid 1800-talets mitt låg i denna del även en krog med namnet Singdulia. Krogen stängdes av myndigheterna eftersom ägarna inte följde gällande lagar. Efter att myndigheterna stängt krogen startades en skyffelfabrik 1876 på samma tomt. Här tillverkades skyfflar och spadar enligt skånsk modell. Fabriken fanns kvar till början av 1960-talet. I södra delen av kvarteret anlades Ringstorps Ångbryggeri 1875. En vattenfabrik och en 30 meter hög skorsten byggdes vid ångbryggeriet 1908. Ytterligare en tillbyggnad till ångbryggeriet uppfördes 1918. I bryggeriet bryggdes öl, pilsner och iskallardricka fram till 1910-talet.

1901 startades en filial till kooperativa föreningen i kvarteret, som fick namnet Svea. En ändring av den lilla butiken gjordes 1907 men en nybyggnad kom till stånd 1923 för en byggnad med två butikslokaler, dels en speceributik och dels en matvarubutik. Butiken fanns kvar till 1960. Ett bostadshus i tre våningar uppfördes 1934 i kvarteret och ett annat 1935. Dessa låg där det idag är parkeringsplats och revs 1975. 1942 fanns en plåtslageriverkstaden i en av byggnaderna strax norr om Långvinkelsgatan. 1948 expanderade denna och byggdes ihop med ett bostadshus. 1957 byggdes även bostadshuset om till verkstad men 1978 revs verkstaden. Norr om verkstaden fanns i början av 1900-talet en kiosk som moderniserades i sitt arkitektoniska uttryck 1945 och flyttades inom kvarteret när en bensinstation byggdes där. Den var av märket Shell och fanns kvar till 1986.

1920 flyttade läkemedelsföretaget LEO till Stattena. Det var då ett dotterföretag till Lövens kemiske Fabrik i Danmark. Till att börja med flyttade de in i lokaler som S:t Eriks vatten- och isaktiebolag byggde till 1925. 1930 byggde de en trevånings tegelbyggnad i området. och övertog 1935 Ångbryggeriets lokaler. 1938 byggdes bryggeriet om för att passa deras verksamhet. LEO har tillverkat sömnmedel, vitaminer, smärtstillande medel och hormonpreparat. Nu är deras viktigaste produkt nikotintuggummi. Sedan mitten av 1900-talet har företaget expanderat inom kvarteret och tillhör idag McNeil, som ingår i Johnson & Johnsonkoncernen.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Svalan 37, Norrbroplatsen 2: Kontorsbyggnad 1

Byggår: 1875

Arkitekt: –

Byggmästare: –

Byggherre: Ringstorps Ångbryggeri

Beskrivning och historik: Ringstorps ångbryggeri anlades av Nils Sjunnesson 1875. Här bryggdes öl, pilsner och iskällardricka fram till 1910-talet. Ändring av ångbryggeriet gjordes 1908, då en 30 meter hög skorsten byggdes. En ny vattenfabrik uppfördes samma år. Ytterligare en tillbyggnad till ångbryggeriet gjordes 1918. 1935 övertog företaget Leo lokalerna. Det har sedan byggts om ett antal gånger. Fler uppgifter om detta finns i bygglovsarkivet.

Kulturhistorisk värdering: Det kulturhistoriska värdet i byggnaden ligger inte i detta fall i att det är ursprungligt och välbevarat utan i att det har ett samhällshistoriskt värde som Stattenas äldsta industribyggnad.

Svalan 37, Fredriksdalsplatsen: Kontorsbyggnad 19

Byggår: 1957

Arkitekt: Lennart Christiansson

Byggmästare: Sune Hermansson

Byggherre: AB Leo

Beskrivning och historik: Byggnaden uppfördes 1957 som kontorsbyggnad åt AB Leo. Byggnaden är ritad av en lokal arkitekt. Den ändrades till sitt nuvarande uttryck 1962, då förslag även fanns att bygga till byggnaden. Den nuvarande entrén uppfördes 1992.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ett arkitekturhistoriskt och konstnärligt värde genom att den är uppförd i en strikt arkitekturstil typisk för en kontorsbyggnad på 1900-talets mitt. Gult fasadtegel med fönsterband med ljusare partier emellan längs hela fasaden. Byggt med en högre bakomliggande byggnadskropp med ljust fasadmateriäl och stort fönsterparti i entréplanet. Tillsammans med tillbyggnaden från slutet av 1970-talet ger den ett mäktigt intryck och är starkt karaktärsskapande för Fredriksdalsplatsen.

Svalan 37, Fredriksdalsplatsen: Kontorsbyggnad 42

Byggår: 1974–76

Arkitekt: Lennart Christiansson

Byggmästare: –

Byggherre: AB Leo

Beskrivning och historik: Byggnaden uppfördes 1974–76 som kontorsbyggnad åt AB Leo. Byggnaden är ritad av samme lokale arkitekt som ritade kontorsbyggnaden intill.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ett arkitekturhistoriskt och konstnärligt värde genom att den är uppförd i en nybrutalistisk stil där betongens struktur är tydligt synlig och arkitekturstilen är rå. Samtidigt är den väl anpassad, likt en tillbyggnad, till kontorsbyggnaden intill.

Svalan 37, Norrbroplatsen 2: Kontorsbyggnad 1

Svalan 37, Fredriksdalsplatsen: Kontorsbyggnad 19

Svalan 37, Fredriksdalsplatsen: Kontorsbyggnad 42

Svarven 11

Svarven 11

KVARTERET SVARVEN

Ända fram till slutet av 1940-talet då kvarteret bebyggdes med två flerbostadshus och serviceanläggningar hade det varit obebyggt område. Decennierna innan marken bebyggdes hade den brukats som kolonilotter. Bebyggelsen hade när den uppfördes utsikt mot väster över den stora idrottsplats som låg strax söder om Magnus Stenbocksskolan. I huset fanns stadens första Kooperativa föreningen som hade självbetjäning.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Svarven 11, Vapnögatan 2, Norra Stenbocksgatan 13, 15, 17, 19, 21, 23, Hjälmskultsgatan 19, 21, Bagaregatan 2, 4, 6, 8, 10, 12

Byggår: 1947

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor

Byggmästare: John Nilsson

Byggherre: John Nilsson

Beskrivning och historik: Hela kvarteret ritades av en och samma arkitekt och uppfördes av samma byggherre. Det stora byggnadskomplexet fyllde hela kvarteret. Två hyreshus placerades parallellt med Norra Stenbocksgatan och sammanfogades med två lägre byggnader. På så sätt skapades en sluten innergård som ändå var luftig och ljus. Hyreshusen är två likadana längor. De har en fasadutformning åt nordost och en annan åt sydväst. Mot det kallare väderstrecket är fasaden mer sluten med fönster i två lufter som ligger i liv med fasaden och markerade entréer och trapphus. Den fasad som är mer exponerad för solljus har utskjutande fasadpartier, rytmiskt placerade längs fasaden, med balkonger emellan. De utskjutande partierna har tegelrelief mellan fönsteröppningarna, vilket ger fasaden en horisontell verkan. I de utskjutande partierna sitter tvåluftsfönster, övriga fönster har upp till tre lufter, då med en större ruta i mitten. Gavlarna har burspråk/balkong i kombination.

Entréerna är höga mot sydväst och har omfattningar. Entrédörarna har långa kopparhandtag och omkring finns glasade partier. Mot nordost är de lägre. De lägre längorna längs kvarterets kortsidor har kopparslagna tak och andra koppardetaljer samt dekorativa mindre fönster med omfattningar. Genom dessa finns gångar som leder in till gården. Kring butikernas skyltfönster och entréer är omfattningarna gjorda med ljusare klinkers. Butiksdelen längs Norra Stenbocksgatan har även den markerats med en horisontell linje genom att band murats i relief. Den lägre längan mot norr har en mer sluten fasad med en dörr som flankeras av två smala fönster, alla med spetsig avslutning upptill som ger ett något sakralt intryck.

Kvarteret inrymde inte bara bostäder utan strävade efter att vara en blandad stadsmiljö. I den låga byggnad som binder samman kvarteret i norr fanns en leksskola och samlingsal med scen. I källaren fanns slöjdsal och på gården utanför fanns plaskdamm och lekplats. Vid den låga fasaden mot Vapnögatan restes en lägre klockstapel åt Stenbocksskyrkan 1955. I den låga byggnaden mot Hjälmskultsgatan planerades för mjölk-, frukt- och tobaksbutiker. Längs Norra Stenbocksgatan låg ytterligare butikslokaler med försäljning av kemikalier, specerier och manufakturer På 1960-

talet hade Konsum en butik i kvarteret Under 1970-talet fanns försäljning av köksinredning, ett solarium och fotvård och under 1980-talet en damfrisering. Stenbockskyrkan som var en så kallad stadsdelskyrka inom Maria församling avvecklades 2009. Idag finns bl. a. flera lunchrestauranger i hörnet mot rondellen.

Kulturhistorisk värdering: Hela kvarteret är mycket väl utformat och har ett stort konstnärligt värde genom sitt arkitektoniska uttryck som syns in i minsta detalj. Arkitekturhistoriskt visar det på 1940-talets eftersläpande funktionalism med byggnader anpassade efter människors behov och verksamheter. Socialhistoriskt berättar det om en tid då människan stod i fokus och det goda boendet skulle göras möjligt för alla samhällsklasser. Samhällshistoriskt visar det satsningen på service i det nybyggda modernistiska området kring Norra Stenbocksgatan.

Svarven 11

Svarven 11

Tallen 1, Norra Stenbocksgatan 91/Rådmansgatan

Tallen 2, Norra Stenbocksgatan 89

Tallen 4, Norra Stenbocksgatan 85

KVARTERET TALLEN

Kvarterets planlades först 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Längs kvarterets norra sida går Rådmansgatan, där spårväg drogs 1921. Det var också främst under 1920-talet som hela kvarteret bebyggdes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Tallen 1, Norra Stenbocksgatan 91/Rådmansgatan

Byggår: 1921
Arkitekt: Mauritz S:son Claes
Byggmästare: –
Byggherre: Carl Berentz, disponent

Beskrivning och historik: Påkostad villa med putsad fasad under brutet tegeltäckt tak. Träfönster i varierande utförande men vanliga vid tiden för uppförandet av byggnaden. Lister och hörnkedjor markeras i avvikande färgsättning. Fasaden pryds av klassiska fasadelement som kolonner. Det ena garaget nästan samtida med boningshuset.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypisk dekor och utförande i både yttre form och detaljer.

Tallen 2, Norra Stenbocksgatan 89

Byggår: 1922
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: –
Byggherre: K Bergström, redaktör

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under tegeltäckt sadeltak med centralt placerad takkupa. Dekorativa element i anslutning till takfot, hörnkedjor, entréparti och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasadens symmetri förstärks av artikulerade hörnkedjor och portal i avvikande färgsättning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. Betonat centralparti, genom takkupa och portal, förstärker intrycket tillsammans med kvaderindelade hörnkedjor.

Tallen 4, Norra Stenbocksgatan 85

Byggår: 1924
Arkitekt: D V Blomqvist
Byggmästare: –
Byggherre: Daniel Kihlman, ingenjör

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under valmat tegeltäckt tak med takkupor krönte av mjukt format listverk. Markerade hörn liksom takfot och en portomfattning i klassicerande utformning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor och takfot, målade fönster med tre rutor per båge tillsammans med dekorativa och nätta listutsmyckningar på takkupor och dörromfattning.

Tallen 9, Kämpagatan 12

Byggår: 1921

Arkitekt: Vilhelm Andersson

Byggmästare: –

Byggherre: –

Beskrivning och historik: Putsad och ljust avfärgad villa under brant tegelklätt tak. Tåtspröjsade fönster med målade omfattningar utgör tillsammans med takgesims, balkongräcke och portomfattning dekorativa element.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt brant takfall, tåtspröjsade fönsterbågar och entréparti efter klassiska förebilder.

Tallen 11, Kämpagatan 16

Byggår: 1922

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggmästare: –

Byggherre: Elna Ljungberg, fru

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brant tegelklätt tak med frontespis. I fasaden indragen balkong och loggia vid entrén. Fönster med tre rutor per båge och dörr med glasat övre parti.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag. Detta uttrycks i en mörk och sluten fasad som framhävs av en indragen balkong och loggia vid entré.

Tallen 12, Rådmansgatan 12/Kämpagatan

Byggår: 1921

Arkitekt: G Andersson

Byggmästare: G Jönsson

Byggherre: August G Jungers, postexpeditör

Beskrivning och historik: Putsad och ljust avfärgad villa under valmat tegeltäckt tak med central frontespis. Lunettfönster tillsammans med markerade hörn ger villan dess 1920-talskaraktär.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med spirande 1920-talsklassicism i detaljer som lunettfönster och listverk.

Tallen 9, Kämpagatan 12

Tallen 11, Kämpagatan 16

Tallen 12, Rådmansgatan 12/Kämpagatan

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Tallen 3, Norra Stenbocksgatan 87**

Byggår: 1922
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: –
Byggherre: Gottfrid Olsson, kontorschef

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under ett högt och brant tegeltak. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement markerade samt fönster med en spröjsindelning som var vanlig under tidigt 1900-tal.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska arkitekturdetaljer i klassicerande stil i takkupa och dörrumfattning samt träfönster med spröjsning, förekommande under perioden.

Tallen 5, Norra Stenbocksgatan 83

Byggår: 1922
Arkitekt: Nils J Lundgren
Byggmästare: –
Byggherre: Olof Persson, kontorschef

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltäckt tak. Dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiskt utseende.

Tallen 6, Norra Stenbocksgatan 81

Byggår: 1924
Arkitekt: Arvid E Svensson
Byggmästare: –
Byggherre: –

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brant tegeltäckt tak med takkupa.

Kulturhistorisk värdering: Ombyggd villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär.

Tallen 3, Norra Stenbocksgatan 87

Tallen 5, Norra Stenbocksgatan 83

Tallen 6, Norra Stenbocksgatan 81

Tallen 8, Kämpagatan 10

Byggår: 1923

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: –

Byggherre: Carl Schell, skeppsmäklare

Beskrivning och historik: Villan heter Mariehill. Putsad och ljust avfärgad villa under ett högt brutet tegeltak. Fasaden bevarar för det tidiga 1900-talet typiska arkitekturelement som markerad takfot, fönsterindelning, burspråk och ett lertegelklätt högt takfall utan takutsprång.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bevarad tidig 1900-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som för tiden typisk indelning av fönsterbågar, slätputsad fasad med dekorativa arkitekturelement som gesimser och portomfattning i avvikande färgsättning.

Tallen 10, Kämpagatan 14

Byggår: 1921

Arkitekt: Alfred Arvidsson

Byggmästare: –

Byggherre: O S Hansson, snickare

Beskrivning och historik: Villa med brant, tegeltäckt sadeltak. Fasaden har ursprungligen varit helt putsad men det mesta av putsen knackades ner på 1970-talet. Dekorativa element i anslutning till takfot, hörnkedjor, entréparti och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiska stildrag, bibehållna putsade detaljer i klassicerande stil och fönster med tre rutor per båge. Den borttagna putsen kan enkelt återställas om så önskas.

Tallen 8, Kämpagatan 10

Tallen 10, Kämpagatan 14

Tulpanen 2, Johan Banérs gata 31

Tulpanen 5, Johan Banérs gata 25

KVARTERET TULPANEN

Området planlades 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark, men först 1914 fick kvarteret sin form. De flesta villor som finns där idag är uppförda under 1920-talet.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Tulpanen 2, Johan Banérs gata 31

Byggår: 1929
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: K P Svensson och Albin Tapper
Byggherre: Robert Bg. Ljunggren, konsul

Beskrivning och historik: Påkostad villa i två fulla våningar under pyramidtak. Fasad i mörkt tegel och skifferklätt tak. . Artikulerad takfot med hålkäl och tandsnitt i avvikande material. Kopparklädda burspråk liksom takkupor och skorsten. Målade fönster med två luftar utan spröjs. Garage och mur med grind i smidesjärn samtida med villan.

Kulturhistorisk värdering: Välbevarade tidig funktionalistiskt villa med tidstypiska arkitektoniska byggnadselement i 1920-talsklassicism. Detta uttryck genom takgesims med tandsnitt, utsvängt tak och burspråk. Formen på huskroppen och fönstren är förknippade med funktionalismen. Byggnaden har också ett personhistoriskt värde eftersom byggherren var en känd helsingborgare.

Tulpanen 5, Johan Banérs gata 25

Byggår: 1927
Arkitekt: Arvid E Svensson
Byggmästare: –
Byggherre: Henning Wiberg, verkställare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under brutet tegeltak. Utskjutande mittparti med balkong krönt av en fronton. Tydliga referenser till herrgårdsarkitektur. Fasaden har för 1920-talet typiska arkitekturelement som markerade hörnkedjor, takgesims och fönster med tre rutor per luft.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med typiska detaljer som fönster med tre rutor per luft, markerade hörn och takgesims samt ett markerat mittparti krönt av en fronton.

Tulpanen 6, Johan Banérs gata 33/Kämpagatan

Byggår: 1926

Arkitekt: Sven Markelius

Byggmästare: Pålson & Soneson

Byggherre: Sigfrid Ewald, stadsingenjör

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa med rektangulär planform under flackt tegeltäckt tak. På båda långsidorna finns breda frontespiser krönte av frontoner. Övan entrén finns en balkong med smidesräcke som har en dekor av sidoställda cirklar. Fönstren är i två lufter med två rutor och spröjs vilket ger dem en kvadratisk form. På ena gaveln finns ett kvadratisk fönster i gavelröset och nedanför detta ett runt fönster som flankeras av ett fönster med kvadratisk form och en sidoingång. Även ytterdörrarna har fyra glasrutor som förstärker det rytmiska i fasaden. Muren mot gatan är samtida med byggnaden.

Kultuhistorisk värdering: Kultuhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med tidstypiska detaljer med frontespis krönt av fronton. Byggnadens runda fönster är dock inte placerat i gavelröset som brukligt utan i mitten av bottenvåningens gavel. Fönstren med fyra rutor istället för sex är ytterligare ett exempel på att byggnaden skiljer sig från övriga villor uppförda under samma tid. Byggnadskroppens utformning i plan och dess uttryck med horisontell verkan hämtar sina influenser från sydligare breddgrader. Byggherren är stadsingenjör Sigfrid Ewald som troligen var väl förtrogen med vilka arkitekter som var i ropet. När Sven Markelius ritade villan hade han bara haft sitt arkitektkontor i fem år. Det var även före hans studieresor till Tyskland. Dessa resor inspirerade honom till den funktionalism som han var med om att lansera i Sverige under Stockholmsutställningen 1930.

Tulpanen 6, Johan Banérs gata 33/Kämpagatan

Husets entréfasad.

Valnöten 2, Hjalmar Forsbergs gata 3

Valnöten 3, Stampgatan 14/Hjalmar Forsbergs gata

KVARTERET VALNÖTEN

Kvarteret planerades 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. I grannkvarteret mot sydost uppfördes Magnus Stenbocksskolan 1911. Den sydvästra delen bebyggdes under 1920-talet med villor medan Nyhems handelsträdgård hade odlingar i den nordöstra delen. Under 1930-talet och början av 1940-talet bebyggdes även denna del av kvarteret med villor. I byggnaden som ligger i korsningen Stampgatan/Tågagatan fanns ursprungligen två butiker och ett kontor samt flera lägenheter.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Valnöten 2, Hjalmar Forsbergs gata 3

Byggår: 1935
Arkitekt: Albin Johansson
Byggmästare: Harry Olsson
Byggherre: Fru Emely Nilsson och fröken Edit Nilsson

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brant tegelklätt sadeltak. Form och material följer en äldre tradition medan detaljer som fönster och balkongräcke visar på ett för tiden modernare formspråk.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör från perioden innan funktionalismen slår igenom fullt ut.

Valnöten 3, Stampgatan 14/Hjalmar Forsbergs gata

Byggår: 1929
Arkitekt: Alfred Arvidsson
Byggmästare: Ernst Månsson
Byggherre: Herta Trapp, slöjdlärarinna

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak med central frontespis krönt av en fronton. Symmetriskt uppbyggd fasad med klassiska arkitekturelement som putsade lister och blinderingar ovan fönsteröppningar.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en välavvägd användning av klassicerande arkitekturelement.

Valnöten 4, Tågagatan 58/Stampgatan

Byggår: 1926

Arkitekt: Nils J Lundgren

Byggmästare: –

Byggherre: O E Persson, trädgårdsmästare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under tegeltäckt sadeltak med central frontespis. En symmetriskt uppbyggd fasad med klassiska arkitekturelement som putsade lister, fasaddekor och blinderingar. Målade fönster med tre rutor per båge och portomfattning bestående av tak buret av pilastrar. I byggnaden har funnits två butiker, ett kontor samt en enrumslägenhet på bottenplanet och på övervåningen en fyrrumslägenhet.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med bibehållna tidstypiska stildrag i en välavvägd användning av klassicerande arkitekturelement. Byggnaden har även ett visst lokalhistoriskt värde eftersom det funnits två butiker på bottenplan.

Valnöten 9, Tågagatan 66

Byggår: 1935

Arkitekt: Magnus Johnsson

Byggmästare: C Lindell

Byggherre: Nils Persson, murare

Beskrivning och historik: Villa i mörkt tegel under brant tegelklätt sadeltak. Byggnadens form och material följer en äldre tradition medan detaljer som fönster och balkongräcke visar på ett för tiden modernare formspråk.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör från perioden innan funktionalismen slår igenom fullt ut.

Byggnader av kompletterande värde för miljön**Valnöten 5, Tågagatan 60**

Byggår: 1927

Arkitekt: John Pedersén

Byggmästare: Harald Andersson

Byggherre: John Pedersén, förste trafikinspektör

Beskrivning och historik: Putsad och ljus avfärgad villa under brutet tak. Tätpröjsade fönster utgör tillsammans med takgesims och portomfattning dekorativa element.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bibehållen tidig 1900-talskaraktär.

Valnöten 4, Tågagatan 58/Stampgatan

Valnöten 9, Tågagatan 66

Valnöten 5, Tågagatan 60

Valnöten 7, Tågagatan 62

Valnöten 8, Tågagatan 64

Valnöten 7, Tågagatan 62

Byggår: 1934

Arkitekt: Edvin Tidblad

Byggmästare: Otto Olsson

Byggherre: Carl L Nilsson och Erik Gustaf Hansson, båda byggnadssnickare

Beskrivning och historik: Slätputsad och ljus avfärgad villa under tegelklätt sadeltak.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bevarad 1920-talskaraktär. Kulturhistoriskt värde kopplat till bibehållen arkitekturstil som uttrycks i detaljer som klassicerande dörrumfattning, pilastrar och kopparklätt burspråk.

Valnöten 8, Tågagatan 64

Byggår: 1935

Arkitekt: Magnus Johnsson

Byggmästare: Janne Nilsson

Byggherre: Gösta Fogelberg, kapellmästare

Beskrivning och historik: Byggnad med tre lägenheter. Putsad villa under brant sadeltak med dekorativa inslag i avvikande färgsättning och för tiden typisk indelning av fönsterbågar i tre rutor. Fasadens strikta symmetri förstärks av fönstrens omfattningar och mittaxelns betoning genom en frontespis krönt av en fronton.

Kulturhistorisk värdering: Förändrad villa med bibehållna tidstypiska stildrag i en stramt hållen och symmetriskt uppbyggd fasad. Bibehållen fönsterindelning tillsammans med putsade dekorativa element i avvikande färgsättning förstärker intrycket.

KVARTERET VETET

Marken var obebyggd ända fram till 1945 då där byggdes en transformatorstation. Först på 1950-talet delades den in i kvarter och tre villor uppfördes.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Vetet 1, Kämnersgatan 5/Trekantsgatan

Byggår: 1956

Arkitekt: Jonny Ekström

Byggmästare: Janne Nilsson

Byggherre: Kjell-Åke Persson, konditor

Beskrivning och historik: Enplansvilla med rektangulär planform under tegeltäckt sadeltak. Källare och garage under huset. Uppförd på gjuten grund med fasad i rött tegel. Målade träfönster utan mittpost eller spröjs, deras storlek och eventuell utsmyckning av utskjutande tegelskift, visar på rummens innehåll/användning.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en välbevarad exteriör med ett tidstypiskt utseende och materialanvändning. Ett flackt sadeltak utan takkupor ger tillsammans med fönstrens form en horisontell fasadverkan.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Vetet 2, Kämnersgatan 3

Byggår: 1954

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: Nils Frank

Byggherre: Erik Andersson, försäljare

Beskrivning och historik: Enplansvilla med källare och garage under huset under tegeltäckt sadeltak med takkupa. Uppförd på gjuten grund med fasad i gult tegel. Fönster vars storlek och till viss del utsmyckning av utskjutande tegelskift, visar på rummens användning. Även entrén har en dörrömfattning av rullskift och ett skärmtak. Tillbyggnad från 1965.

Kulturhistorisk värdering: Kulturhistoriskt värde kopplat till en bibehållen exteriör med ett tidstypiskt utseende såsom tegelfasader, tegeltäckt sadeltak och rullskift.

Vetet 1, Kämnersgatan 5/Trekantsgatan

Vetet 2, Kämnersgatan 3

Vingen 1-6, Ringstorpsvägen 33, 35, 37, 39, 41, 43

KVARTERET VINGEN

Kvarteret planerades redan 1909, efter att det tidigare varit åker- och betesmark. Det bebyggdes först 1954 med sex radhus på höjden längs med Ringstorpsvägen. Eftersom kvarteret ligger i en sluttning är de uppförda som suterränghus.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Vingen 1-6, Ringstorpsvägen 33, 35, 37, 39, 41, 43

Byggår: 1954

Arkitekt: Borohus: Knut Lönn

Byggmästare: Åke Lööf, ingenjör

Byggherre: Ola Askenberger, slöjdlärare

Beskrivning och historik: Radhus med gula tegelfasader under tegeltäckt sadeltak som är brantare och längre mot entrésidan samt kortare och flackare mot gården. Entré med omfattning av rullskift, betongtrappor och vitmålade smidesräcken Ursprungligen var fönstren i två lufter. På källarplan finns garage med nedfart från vägen. Nr 2 och nr 3 har fyllt igen sina garagenedfarter 1997, respektive 2008. Nr 6 har gjort ett rum av garaget 1994 och byggt en carport vid sidan av huset. Möjligen har nr 4 kvar den ursprungliga garageporten.

Kultuhistorisk värdering: Det kultuhistoriska värdet ligger i att radhusen är byggda under en tid då sådana började byggas i större omfattning, vilket gör dem typiska. Även det arkitektoniska uttrycket är typiskt för 1950-talet med asymmetriska sadeltak, rullskift och tvåluftsfönster med entré mot gatan och balkong mot gården med utsikt över sundet.

KVARTERET VÄDERMÖLLAN NORRA

I den nordvästra delen av kvarteret låg vid Ringstorpsvägen en större byggnad från slutet av 1800-talet eller sekelskiftet 1900. Den användes ursprungligen av Sjunnesson för uppfödning av grisar. När det i början av 1940-talet byggdes ett ridhus på den plats där vädermöllan stått, började detta hus istället användas som stallbyggnad. Det kan förklara att delar av kvarteret tidigare hette Havren. 1970 byggdes ett äldreboende på platsen för ridhuset. Det var ett höghus i fem våningar med Hälsingborgs Stads Fastighetsnämnd som byggherre. Troligen skulle det ersätta Krookska stiftelsens fattigvårdsinrättning som sedan 1930-talet varit ålderdomshem och som revs under 1970-talet. 2003 byggdes äldreboendet till med en lägre byggnad längs med Ringstorpsvägen.

Den nordvästra delen av kvarteret har tidigare varit grusgrav. Under en period, innan marken bebyggdes under 1950-talet, bedrevs det fruktodling här. Vid den tiden fanns det även två små byggnader i kvarteret som kan varit bodar använda i samband med fruktodlingen. 1955 bebyggdes platsen med ett flerbostadshus i tre längor som omgärdar en gård som öppnas upp mot söder. Huset var mycket modernt och vände sig till den bilburna allmänheten. Det fanns garage i källaren, bensinautomat och verkstad mot Tågagatan.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Vädermöllan norra 1, Ringstorpsvägen 33, 35, 37, 39, 41, 43

Byggår: 1955

Arkitekt: Mogens Mogensen

Byggmästare: Gösta Gadd

Byggherre: Byggnads A/B Gösta Gadd

Beskrivning och historik: Flerbostadshuset har fyra våningar med garage i källaren. Det är byggt i tre längor som kringgärdar en gård som öppnar sig mot söder. Fasaden är i rött tegel och har mestadels kvadratiska fönster i en luft. Trapphusen har dock fönster i två lufter, är markerade genom indragningar och är klädda med ljusgrå klinkers. Balkongerna är delvis indragna och delvis utanpåliggande. I hörnet Tågagatan/Hofverbergsgatan fanns när huset var nytt en bensinautomat av märket BP. Även en lokal för bilservice och verkstad har från 1958 varit inrymd i fastigheten, men ytterligare en BP-verkstad verkar ha tillkommit 1980 på parkeringsplanet. 1978 monterades sol- och vindskydd på balkongerna.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden visar hur viktig och allmän bilen kom att bli under 1950-talet genom att både garage och serviceanläggning inrättades i byggnaden. Byggnaden har arkitekturdetaljer som skiljer sig något från det typiska för 1950-talet. Trapphusen är indragna och inte utskjutande som man ser på de flesta hyreshus från den här tiden.

Vädermöllan norra 1, Ringstorpsvägen 33, 35, 37, 39, 41, 43

Bebyggelsen i Vädermöllan södra strax efter färdigställandet 1957.
Foto: AB Helsingborgs-Bild.

Vädermöllan södra 1, Ringstorpsvägen 21 och 23

KVARTERET VÄDERMÖLLAN SÖDRA

Kvarteret hette tidigare Ringstorp. I södra delen av kvarteret tillkom på 1800-talets början landeriet Ringstorp. Nuvarande kvartersnamn syftar på att det tidigare legat en kvarn i den norra delen. År 1803 uppfördes en holländsk väderkvarn som 1929 flyttades till Fredriksdals friluftsmuseum. Intill möllan uppfördes 1826 en valskvarn som drevs med en ångmaskin. Kvarnrörelsen gick inom samma familj i flera generationer. Denna familj startade år 1919 Ringstorps Chokladfabrik i kvarnens lagerlokaler. Fabriken bytte senare ägare och namn till Coralli och en ny fabriksbyggnad uppfördes i kvarteret. På 1920- och 1930-talet hade man över 100 anställda. På 1950-talet flyttade fabriken till Berga industriområde. I kvarterets södra del byggdes 1957 ett flerbostadshus, bestående av tre längor sammankopplade i hörnen. På detta sätt skapades en gård, öppen mot norr. Här uppfördes även en parkeringslänga. I den norra delen av kvarteret revs troligen chokladfabriken i samband med att två höghus och ett lägre parkeringshus i en länga skulle uppföras där 1970.

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Vädermöllan södra 1, Ringstorpsvägen 21 och 23

Byggår: 1957

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor

Byggmästare: Stig Nilsson

Byggherre: Arvid Nilsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i fyra våningar. Det är byggt som två sammankopplade längor vilka tillsammans med Vädermöllan södra 3 kringgår en gård som öppnar sig mot nordväst. Fasaden är i rött tegel och har mot Ringstorpsvägen kvadratiska fönster i en luft. Entréerna är markerade genom omfattningar. Mot Rosenbergsgatan är fasaden mer varierad. Där finner man även tvåluftsfönster och utanpåliggande balkonger. Både bilparkering under tak (carportslängor) och lekplatser anlades från början inne på gården. Sedan 2004 har det varit daghem på bottenplan. Nya balkongfronter och skärmtak över den översta balkongen sattes dit 2002.

Kultuhistorisk värdering: Bibehållen exteriör från sent 1950-tal med typisk sammankoppling av längor så att en öppen gård bildas och byggnadsdetaljer som omfattningar kring entréerna.

Vädermöllan södra 2, Rosenbergsgatan 3/Ringstorpsvägen 25

Byggår: 1970

Arkitekt: Kjessler & Mannerstråle AB, Jan-Erik Lund och Sören Nielsen

Byggmästare: Ingvar Lideflo, ingenjör

Byggherre: John Mattson Byggnads AB genom Byggnads AB Harry Karlsson

Beskrivning och historik: Två höghus i fem till sju våningar med plana tak som står i vinkel mot varandra, men inte är sammanbyggda över hörnen. Gavlarna och fasaderna mot norr och öster är klädda med mörkrött fasadtegel. Dessa långsidor har fönsterband med ljusblå partier mellan lufterna. Långsidorna mot gården har utanpåliggande balkonger längs hela fasaden med sidostycken i betong och ljusblå fronter. Trapphusen är markerade och täckta med korrugerad plåt och spänger i betong är gjutna för att tillgängliggöra entréerna. Folkandvården var redan från början hyresgäst och 1995 flyttade en rehabiliteringsklinik in. Generellt lov för inglasning av balkonger gavs 2000 och 2006.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaderna utgör ett bra exempel på det sena 1960-talets och det tidiga 1970-talets arkitektur. Två likadana byggnadskroppar som står i vinkel mot varandra men som inte är sammankopplade var typiskt för denna tid. Likaså byggnadsdetaljer som fönsterlösa gavlar, fönsterband och balkonger längs hela fasaden med sidostycken i betong. Byggnaderna har även ett konstnärligt värde som ligger i utformningens estetik.

Vädermöllan södra 3, Rosenbergsgatan 15 och 17

Byggår: 1956

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor

Byggmästare: Stig Nilsson

Byggherre: Arvid Nilsson, byggmästare

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i fyra våningar. Det är byggt som två sammankopplade längor vilka tillsammans med Vädermöllan södra 1 kringgår en gård som öppnar sig mot nordväst. Fasaden är i rött tegel och har i sydväst kvadratiska fönster i en luft. Entréerna är markerade genom omfattningar. Mot Rosenbergsgatan är fasaden med varierad. Där finner man även tvåluftsfönster och utanpåliggande balkonger. Både bilparkering under tak (carportslängor) och lekplatser anlades från början inne på gården. Sedan 2004 har det varit daghem på bottenplan. Nya balkongfronter och skärmtak över den översta balkongen sattes dit 2002. Enligt bygglovsarkivet har inget förändrats på yttre delen.

Kulturhistorisk värdering: Bibehållen exteriör från sent 1950-tal med typisk sammankoppling av längor så att en öppen gård bildas och byggnadsdetaljer som omfattningar kring entréerna.

Vädermöllan södra 2, Rosenbergsgatan 3/Ringstorpsvägen 25

Vädermöllan södra 2, Rosenbergsgatan 3/Ringstorpsvägen 25

Vädermöllan södra 3, Rosenbergsgatan 15 och 17

Kvarteret Yxan 1950. Foto: Lindberg.

Yxan 3, Hälsövägen 41

Yxan 9a, Hälsövägen 43

KVARTERET YXAN

I kvarteren Yxan och Navaren låg Röamöllan. På slutet av 1800-talet och en bit in på 1900-talet fanns även ett garveri i kvarteret. Ett färgeri som senare blev en tvättinrättning flyttade under slutet av 1800-talet in i en del av garveriets lokaler. Under 1900-talets början fanns även ett annat hus placerat i kvarterets nordvästra del. Detta kan ha varit Krookska stiftelsens tvätter. Mot Norra Stenbocksgatan uppfördes 1944 det första flerbostadshuset i kvarteret. Mellan 1946 och 1947 uppfördes även fyra friliggande hus med öppen gårdsstruktur. Kvarteret har en enhetlig karaktär med mörkt röda tegelfasader och vita fönsterbågar.

Särskilt värdefull bebyggelse enl. PBL 8:13

Yxan 3, Hälsövägen 41

Byggår: 1946
Arkitekt: Erik G Andersson
Byggmästare: Anders Amilon, ingenjör
Byggherre: Fastighetsföreningen Evadal u.p.a.

Beskrivning och historik: Lamellhus med sadeltak och släta tegelfasader, fönster i liv med fasaden och utanpåliggande balkonger. Större och mindre tvåluftsfönster med förskjuten mittpost. Gaveln har utfällda burspråk med balkonger mot väster.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör med en varierad fasad och typiskt utförande för ett lamellhus uppfört under 1940-talet.

Yxan 9a, Hälsövägen 43

Byggår: 1947
Arkitekt: (otydlig namnteckning)
Byggmästare: Ture Andersson
Byggherre: E Kvist, förman

Beskrivning och historik: Lamellhus med sadeltak och släta tegelfasader. Tvåluftsfönster i liv med fasaden och utanpåliggande balkonger, sidoförskjutna för att ge lägenheterna under direkt solljus. Gaveln har burspråk med ljusa mellanpartier och smala sidofönster vid sidan om. Byggnaden uppfördes med tre butikslokaler, planerade för en spiceributik, en mjölkbutik och en charkuteributik. I gaveln mot Hälsövägen finns tre små sexkantiga fönster som gav ljusinsläpp till charkuteributikens arbetslokaler. På 1950-talet fanns här en livsmedelsaffär och en damsalong. 1980 flyttade en trafikskola in i huset.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör med en varierad fasad och typiskt utförande för ett lamellhus uppfört under 1940-talet. Detta uttrycks i bibehållna byggnadsdetaljer som burspråk, sexkantiga fönster och sidoförskjutna balkonger. Eftersom huset planerades för att ge service till de boende genom livsmedelsbutiker i bottenplan har det även ett samhällshistoriskt värde.

Yxan 9b, Möllebacksgatan 6, 8, 10

Byggår: 1947

Arkitekt: (otydlig namnteckning)

Byggmästare: Peter Lindkvist

Byggherre: Hyresgästföreningen i Helsingborg, Bostadsrättsföreningen Svea

Beskrivning och historik: Lamellhus med sadeltak som valmats mot gaveln, släta tegelfasader och markerad sockel. Tvåluftsfönster i liv med fasaden och utanpåliggande sidoförskjutna balkonger för att ge lägenheterna under direkt solljus. Gaveln har separerade burspråk med asymmetrisk indelning av fönstren. Entréerna har omfattningar och entrén är glasad i trä.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör med en varierad fasad och typiskt utförande för ett lamellhus uppfört under 1940-talet med bibehållna byggnadsdetaljer såsom burspråk med asymmetrisk indelning och sidoförskjutna balkonger.

Yxan 8, Möllebacksgatan 2, 4 och Hälsovägen 39A-E

Byggår: 1947

Arkitekt: Erik G Andersson

Byggmästare: Anders Amilon, ingenjör

Byggherre: Fastighetsföreningen Evadal u.p.a.

Beskrivning och historik: Detta flerbostadshus är byggt i vinkel. Den fasad som är mot nordväst har fönster i en luft som går i liv med fasaden, markerade trapphus med tegelmönster i relief och asymmetrisk fönsterindelning. Fasaderna mot sydväst är istället rikt varierad. Detta genom att vissa delar av byggnadskroppen är utskjutande likt breda burspråk och på detta sätt ger en vertikal verkan. Mellan dessa finns rader av balkonger som då även ges lä för vinden. Gaveln mot Hälsovägen har kombinerade burspråk/balkong och fönster med tre lugter med en större båge i mitten. Det var ursprungligen planerat för två affärslokaler på gaveln mot Hälsovägen men detta ändrades 1949. 1987 inreddes vinden och takkupor tillfogades, vilka mot gården även fick balkonger.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en bibehållen exteriör i typiskt utförande för ett flerbostadshus uppfört under 1940-talet med en varierad fasad som även uttrycker funktionalistiska tankegångar genom anpassning till väderstrecken.

Yxan 9b, Möllebacksgatan 6, 8, 10

Yxan 8, Möllebacksgatan 2, 4 och Hälsovägen 39A-E

Yxan 1, Norra Stenbocksgatan 1, 3, 5, 7

Byggnader av kompletterande värde för miljön

Yxan 1, Norra Stenbocksgatan 1, 3, 5, 7

Byggår: 1944

Arkitekt: Reinhold Müller

Byggmästare: Reinhold Müller

Byggherre: Fastighetsföreningen Yxan

Beskrivning och historik: Flerbostadshus i fyra våningar med tegeltäckt sadeltak och mörkröda tegelfasader. Ursprungligen fanns tvåluftsfönster mot gatan och trelufts-fönster mot gaveln gjorda i trä. Fönstren är bytta till pivåfönster i omålad aluminium. Fönstren är symmetriskt placerade och ligger i liv med fasaden. Sockeln, trapphusen och entréerna är markerad. Entréerna har omfattning och plåttäckta skärmtak. Vinden inreddes 1984, då även nya takbalkonger mot gården tillkom. 1985 togs dessa bort och större takkupor gjordes istället. Samtidigt byggdes mindre takkupor mot gatan.

Kultuhistorisk värdering: Byggnaden är förändrad vad det gäller tak och fönster men är ändå viktig för helheten och strukturen i kvarteret. Värdet är främst knutet till volym och fasadmaterial. Byggnaden sluter kvarteret mot nordost. Den är en del av den modernistiska bebyggelse längs Norra Stenbocksgatan som var ett led i att bygga bort den bostadsbrist som rådde under efterkrigstiden i Helsingborg.

KVARTERET ÄPPLET

Kvarteret var ett av de sista som bebyggdes i området för detta bevarandeprogram. Terrängen sluttar mot väster och var tidigare en grusgrav. Under 1950-talets slut uppfördes i kvarteret en länga bestående av tre byggnadsvolymer, vilka var något sidoställda till varandra. De förlades i sluttningen i östvästlig riktning. Byggnads AB Gösta Gadd fungerade som byggherre och byggmästare. Mogens Mogensen ritade dessa höghus med bostäder i sju till åtta våningar 1957. Dessa kompletterades med två lägre affärshus som ställdes i vinkel till längan i norr och söder. I söder var det planerat för en livsmedelsaffär i nedre plan med personalutrymmen på det övre, samt förråd till uthyrning. Under 1960-talet fanns en ICA-butik i lokalerna. I den norra byggnaden, som uppfördes i en våning, fanns plats för tre butiker. Under 1970-talet fanns här en tobaksbutik och på 1990-talet en pizzeria. 2011 bebyggdes den sydöstra delen av kvarteret med ett punkthus.

Kvarterets bebyggelse på äldre vykort.

Kvarterets bebyggelse mot Hofverbergsgatan.

År 2011 kompletterades kvarteret med ett punkthus.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING**Tryckta källor och litteratur**

- Ander, Karl Erik, *Hus och folk i Statten: barn- och ungdomsminnen från stadsdelen jämte lite historik*, K.E. Ander, Helsingborg, 2001
- Dahlin, Georg L., *Min gamla stad: episoder och hågkomster*, [Georg L. Dahlin], [Helsingborg], 1973
- Dahlin, Georg L., *Hemmafolk och långfarare i vår gamla stad: plock ur hävd och minne*, Killberg, Helsingborg, 1974
- Ewald, Sigfrid, *Från Lidängarna till Pålsjö bäck: Hälsingborgsminnen*, Killbergs bokh., Hälsingborg, 1944
- Fransson, Torgny & Fredriksson, Jan, *Turist i egen stad: i industrialismens och folkrörelsernas spår i Helsingborg. D. 1*, Helsingborgs museum, Helsingborg, 1999
- Från åkermark till stadsdel: en bok om Tågaborg*, Folklivsgruppen, Helsingborg, 1987
- Gustavsson, Karin & Åsgrim-Berlin, Agneta, *Bevarandeprogram för Västra Tågaborg*, Helsingborgs museum, Helsingborg, 1996
- Kulturminnesvårdsprogram för Helsingborgs kommun.*, Helsingborgs museum, Helsingborg, 1991
- Katzeff, Adam, *Tågaborg: bebyggelse och stadsplan till och med 1949*, Helsingborg, 1992
- Lilliefeldt, Håkan *Industrins hjul börjar snurra – en studie över industrialismprocessen i Helsingborg*

- Olsson [Ander], Karl Erik, *Statt Ena och Möllerna på Wången: fakta och historia, kartor och bilder*, K. E. Olsson, Helsingborg, 1985
- Paulsson, Gregor, *Svensk stad. D. 2, Från bruksby till trädgårdsstad*, 3. tr., Studentlitt., Lund, 1976 [1972]
- Ranby, Henrik, i: Ulfspärre, Anna Christina (red), *Helsingborgs historia. D. 7:3, Stadsbild, stadsplanering och arkitektur: Helsingborgs bebyggelseutveckling 1863–1971*, Helsingborg, 2005
- Selge, Allan, *Boken om Helsingborg*, Natur och kultur, Stockholm, 1976
- Selge, Allan, *Stattenaboken: historien om en annorlunda stadsdel i Helsingborg*, Möllevångsgillet, Helsingborg, 1979
- Svenson, Einar, *Stattena inköpsförening genom 50 år*, [s.n.], [Hälsingborg], 1957
- Widmark, Gustaf Wilhelmsson (red.), *Gamla Helsingborg i bild*, Hälsingborg, 1956

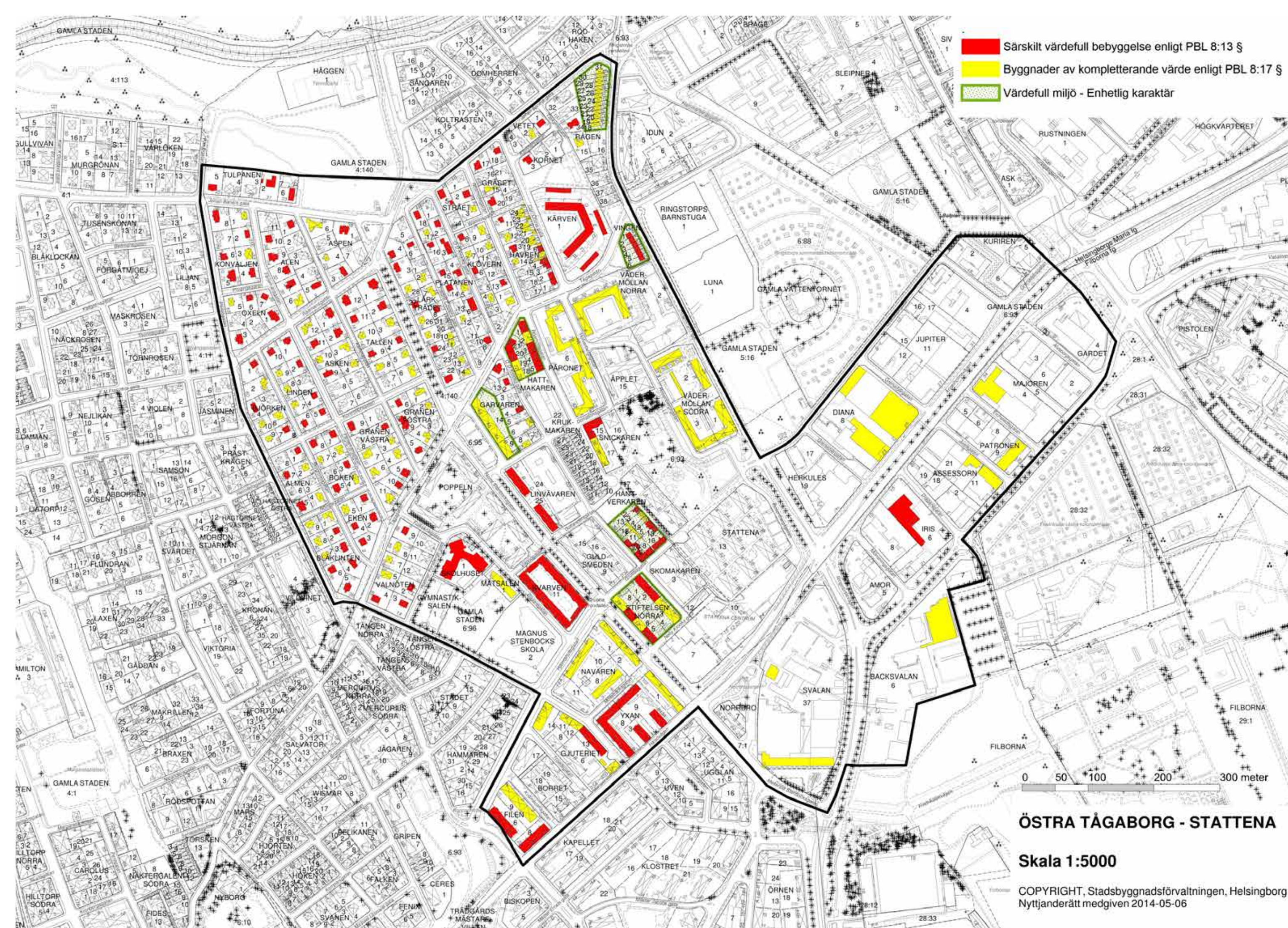
Digitala källor

- Carlotta, databasen för museisamlingar på <http://museum.helsingborg.se> hämtad: 2014-01-25
- Helsingborgs stadslexikon – den historiska kunskapsporten till stad och omland <http://stadslexikon.helsingborg.se> hämtad: 2014-01-25

ÖSTRA TAGABORG - STATTENÅ

Skala 1:5000

HELSINGBORG